

glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski kombinat
edvarda kardelja

Celje - skladišče

D-Per

539/1980

1119801510,8

COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE

avgust 1980

leto XVI

št. 8

srečno

Naš častni član Miha Marinko praznuje 80 - letnico

8. septembra 1980 bo minilo 80 let, odkar se je rodil častni član našega kolektiva tovariš Miha Marinko, član sveta federacije, narodni heroj, velik revolucionar in družbenopolitični delavec.

Rodil se je 8. 9. 1900 v Trbovljah, je naš rojak in dolgoletni borec za delavske pravice, posebno pa še za pravice in interese rudarjev v revirjih. Zgodovina zasavskih revirjev je bila zadnjih 60 let tesno povezana z dejavnostjo Mihe Marinka. S šestnajstimi leti se je zaposlil in delal med rudarji, z 18 letom pa se je že vključil v delavsko gibanje rudarjev. V

Miha Marinko, narodni heroj in veliki revolucionar, praznuje 8. septembra svojo osemdesetletnico.

stavki rudarjev leta 1920 je vzdrževal zvezo med trboveljskimi in zagorskimi rudarji, v stavki rudarjev leta 1923 pa je bil med voditelji in organizatorji. Prvega junija 1924 se je kot organizator udeležil odpora proti fašistični Orjuni. Zaradi posledic svojega delovanja je izgubil zaposlitev, zato je moral na delo v Francijo. Po vrnitvi iz Francije leta 1933 je v sodelovanju z drugimi tovariši obnovil revolucionarno gibanje med rudarji in drugimi delavci ter ga nadaljeval vse do druge svetovne vojne.

Vse velike politične in stavkovne akcije rudarjev in drugih delavcev v boju za delavske interese v letih 1933 do 1941 so bile tesno povezane z dejavnostjo tovariša Marinka. Organiziral in sodeloval je v političnih demonstracijah rudarskih žena proti bedi in izkoriščanju leta 1933, v gladovni stavki junija 1934, nato v stavki avgusta istega leta, v stavki rudarjev leta 1939 ter v organizaciji in pripravi odpora proti fašizmu. Poleg tega je Miha Marinko vodil priprave na ustanovni kongres KPS na Čebinah in kot instruktor centralnega komiteja KPJ usmerjal delo revirskih komunistov v letih pred zadnjo vojno. Med vojno je stal na čelu partizanskih borcev proti fašizmu in proti okupatorjem. Zaradi uspešnosti svojega delovanja so mu podelili priznanje narodnega heroja. Po njegovi zaslugi so postali revirji močna opora revolucionarnim silam in revolucionarna tradicija revirjev predstavlja še danes pojem v zgodovini naprednega delavskega gibanja. Tudi po letu 1945 je kot dolgoletni politični voditelj slovenskega naroda med drugim ustvarjalno deloval v prid zasavskih revirjev. Pogosto je prihajal med rudarje in druge delavce in jim pomagal pri premagovanju naporov in težav. Spomnimo se tudi njegovega izrednega prizadevanja, da je Trbovlje dobilo nov Delavski dom leta 1956.

Zavoljo vseh njegovih številnih zaslug ga je na predlog

družbenopolitičnih organizacij takratnih Zasavskih premogovnikov, Zveze komunistov, rudniškega odbora sindikata rudarjev ter mladinske organizacije, Osrednji delavski svet na svojem 7. zasedanju dne 3. 9. 1970 imenoval za svojega častnega člana na temelju dopolnjenega statuta. Častno članstvo so mu podelili 10. septembra 1970 v predavalnici Delavskega doma v Trbovljah na slavnostnem zasedanju Osrednjega delavskega sveta. Udeležili so se ga poleg članov delavskega sveta in predstavnikov podjetja, slavljenec Miha Marinko, Franc Popit, predsednik CK ZKS, Lidiya Šentjure, članica sveta federacije, Marjan Orožen, podpredsednik republiške skupščine SRS, sekretarji ZK iz vseh treh občin in revirski sekretar, predsedniki občinskih skupščin vseh treh občin in drugi.

Na slavnostni seji delavskega sveta takratnih Zasavskih premogovnikov je predsednik delavskega sveta Tone Prosenc orisal življenje in delo Mihe Marinka, mu čestital k njegovemu takratnemu jubileju in mu zaželel, da ga v vseh nadaljnjih letih spremlja rudarski »Srečno«. Njegovim čestitkam se je pridružil tudi glavni direktor ZPT in posebno poudaril, da je tovariš Marinko mnogo pripomogel k temu, da so se revirji izkopali iz gospodarske anonimnosti in postali področje s pomembnim gospodarskim potencialom. Tovariš Tone Prosenc je nato izročil Mihi Marinku listino častnega članstva kolektiva, rudarsko uniformo, rudarsko svetilko in rudarsko palico s kladivom. Jubilant se je zahvalil za podeljeno priznanje in je poudaril, da je v revirjih zrastel, se kalil in izoblikoval za revolucionarno delo. Dejal je, da so bili rudarji vedno dostojni nosilci deleža pri izgradnji socialistične družbe in ob tej priliki izrazil željo, da bi ZPT dosegli čimveč uspehov pri nadaljnji organizaciji in obljubil svojo pripravljenost za nadaljnje sodelovanje v revirjih.

Po končanem slavnostnem zasedanju delavskega sveta si je tovariš Marinko skupno z nekaterimi gosti in predstavniki podjetja ogledal novozgrajeno težkotekočinsko separacijo v Trbovljah.

Tovariš Miha Marinko je bil imenovan za prvega častnega člana našega kolektiva in je dobil to priznanje kot edini doslej. Stiki z njim so vedno pristni, pa tudi razmeroma pogosti, saj se ob vsaki priložnosti zanima za življenje in delo našega kolektiva.

Naj ob tej priliki omenimo še to, da mu je ta dan podelila Skupščina občine Hrastnik častno članstvo občine Hrastnik. Istega dne popoldan pa so v dvorani skupščine občine Trbovlje dali jubilarntu Marinku razna priznanja predstavniki vseh treh revirskih občin. Predstavniki mladinskega pevskega zbora Vesna iz Zagorja pa so ga seznanili z novico, da ga je zbor sprejel za svojega častnega predsednika.

Naj izkoristimo njegov letošnji jubilej ob 80-letnici rojstva, da mu zaželimo tudi tokrat dolgo in zdravo ter uspešno življenje in da naj ga ob vsakem koraku spremlja naš rudarski Srečno. V imenu vseh članov kolektiva našega kombinata tovarišu Marinku najboljše želje in čestitke!

Praznovanje življenjskega jubilaja Mihe Marinka

8. septembra 1980 bo slavil tovariš Miha Marinko, član sveta federacije in častni član kolektiva našega kombinata, svoj 80. rojstni dan.

Da bi dali pomembnosti tega življenjskega jubileja čim pristnejši poudarek, so revirske družbenopolitične organizacije imenovala poseben odbor za pripravo proslave njegove visoke obletnice. Proslava bo v petek, 5. septembra 1980. Obsegala pa bo:

— ob 16. uri otvoritev in ogled obnovljenega »Marinkovega hrama« v Gaberskem v Trbovljah;

— ob 17. uri bo odprta razstava o življenju in delu Miha Marinka v avli Delavskega doma Trbovlje, ki jo bo pripravil Revirski muzej ljudske revolucije Trbovlje;

— ob 18. uri bo pričetek osrednje proslave v gledališki dvorani Delavskega doma v Trbovljah.

Slavnostni govornik na tej proslavi bo predvidoma Stane Dolanc, član predsedstva CK ZKJ, v kulturnem delu programa pa bodo sodelovali MPZ Vesna iz Zagorja pod vodstvom Riharda Beuermana in MPZ Trbovlje pod vodstvom Ide

Tovariš Miha Marinko je govoril na slavnostnem zasedanju osrednjega delavskega sveta Zasavskih premogovnikov, dne 10. septembra 1970 v predavalnici Delavskega doma v Trbovljah, potem ko mu je bila podeljena listna o častnem članstvu našega kolektiva.

Foto Trbovlje

Virt, Delavska godba Trbovlje pod vodstvom M. Gunzka in Ladko Korošec, operni pevec.

Scenarij za to proslavo sta pripravila Anica in Jani Kužnik, ki bosta imela na skrbi tu-

di režijo; pri izdelavi scene pa je sodeloval tudi Franci Kopitar iz Zagorja.

Proslavo bo prenašal v celoti Radio Trbovlje, v okviru možnosti pa tudi RTV Ljubljana.

HUDA RUDARSKA NESREČA V VELENJU

V ponedeljek, dne 25. 8. 1980, se je ob 8.15 pripetila huda rudarska nesreča na gradbišču DO RGD — TOZD RIG v Šoštanju, pri gradnji novega 422 m globokega jaška za potrebe REK Velenje — DO Rudnik lignita Velenje. Nastala je po eksploziji metana.

Žrtev te nesreče je bil naš sodelavec Ivan Povše, star 51 let, ključavničar, doma iz Dola pri Hrastniku, medtem, ko je bilo deset drugih sodelavcev huje poškodovanih. Zelo se je pri reševanju izkazala jamska reševalna skupina DO Rudnik lignita Velenje in zdravstvena služba Velenje.

Sedem ponesrečenecv se zdravi v Splošni bolnišnici v Celju, dva ponesrečenca VI. Zajca in Al. Mačka pa so prepeljali na zdravljenje s helikopterjem v Klinični Center v Ljubljani.

Pokojnega J. Povšeta smo pokopali z vsem spoštovanjem in častmi 28. avgusta tega leta na pokopališču na Dolu pri Hrastniku.

Več bomo o tej nesreči pisali v naslednji številki našega glasila.

»... Ko danes gledam nazaj na svojo življenjsko pot, kakorkoli je bilo to življenje težko prav do osvoboditve, me vendarle obdaja občutek zadovoljstva, da sem po svojih močeh prispeval delež za uresničitev ciljev, ki sem se jim posvetil že v rani mladosti...

... Sem namreč eden od tiste generacije, ki je sodoživljala in sodelovala v dogajanjih odločilnih zgodovinskih družbenih prelomov, se pravi generacija, ki je poznala prvotno, klasično kapitalistično obdobje od prve svetovne vojne in v njem trpela. Kalil sem se ob režimskem terorju stare Jugoslavije, izkusil strahote fašizma na naših tleh in sodeloval v težki, a zmagoviti osvobodilni vojni. Dobil sem odgovorne naloge in delal za uresničevanje življenjskih ciljev socializma. Sodoživljal sem razočaranje na Stalinom, po vsem tem pa doživljal tegobe in radosti naše obnove, ko sem bil soustvarjalec novih obrisov naše demokratske socialistične družbe«.

Miha Marinko, Moji spomini

Fanika Okič

Mihi Marinku za osemdeseti rojstni dan

Ko osemdeset let praznuješ tu med nami,
ponosno se na svojo pot ozri
in jo prehodi zopet skupaj z nami,
ki dediči smo časa, ki živi!

Ozri se okrog sebe in prisluhni
utripu dela in današnjih dni.
Poglej v naša vedra lica!
Poglej v naše radostne oči!

Ozri se po revirjih, po vsej domovini,
ki utripa v ritmu bratskih src in rok!
Poglej tovarne, ceste, vrtce, šole,
mladostni vrisk in smeh otrok!

Glej, to je tisti lepši, boljši svet,
ki vanj položil svoje si življenje!
Glej, tu je Tvojih osemdeset let!

Izvajanje programa ukrepov za stabilizacijo poslovanja in varčevanja v letu 1980

Analiza je sestavljena na osnovi doseženih rezultatov poslovanja po polletnem periodičnem obračunu in primerjavi s sprejetim programom ukrepov za stabilizacijo poslovanja in varčevanja za leto 1980, ki zadolžuje celotno združeno delo v SOZD za doseganje čimboljših poslovnih rezultatov v tem letu. Zato obravnava analiza pozitivna in negativna gibanja v primerjavi s programom ukrepov in rebalansiranimi gospodarskimi načrti, ki smiselno zasledujejo stabilizacijske cilje.

Z analizo želimo podati grobo oceno poslovnega obnašanja v I. polletju 1980 opazovano na ravni posameznih delovnih organizacij.

A) Premogovništvo — DO ZPT

I. Proizvodnja — celotni prihodek

1.) Fizični obseg proizvodnje premoga:

— plan	706.600 ton
— doseženo	679.281 ali 96,1 % od tega
— za energetiko (ton)	
plan	476.970
doseženo	453.941 ali 95,2 %
— za komerc. premog (ton)	
plan	202.311
doseženo	225.340 ali 111,4 %

Cilji, ki smo jih sprejeli na področju proizvodnje premoga niso bili doseženi. Kljub sobotnemu izrednemu obratovanju, ki s planom ni bilo predvideno, je proizvodni načrt dosežen samo s 96,1 %. V kolikor pa upoštevamo samo proizvodnjo, doseženo iz rednih delovnih dni

Tone Prosenc, predsednik osrednjega delavskega sveta Zasavskih premogovnikov, je 10. septembra 1970 izročil tovarišu Mihi Marinku listino častnega članstva kolektiva. (Foto Trbovlje)

tako kot je tudi planirano, potem znaša odstotek doseženega plana samo 89,3 %.

2.) Kvaliteta premoga za energetske potrošnje:

- planirana kvaliteta
- 10.7014 KJ/kg
- dosežena kvaliteta
- 10.1958 KJ/kg ali 95,3 %

3.) Celotni prihodek proizvodnje premoga:

na področju pridobivanja prihodka pri prodaji premoga ugotavljamo v I. polletju neskladnost v primerjavi z osnovnimi načeli za oblikovanje cen premoga za leto 1980. Zaradi zamud pri uveljavljanju dogovorjenih cen je prišlo v I. polletju 1980 do izpadov prihodka, kar se je dokončno odrazilo v izgubi po polletnem obračunu. Na energetskem področju potrošnje premoga je planirana cena, ki znaša 79,74 din/GJ dosežena le v višini 71,38 %. Če upoštevamo porabljene količine premoga pri proizvodnji električne energije in količini dobavljene na zalogo, znaša skupni izpad prihodka zaradi nedosežene cene v prihodkovnem sistemu EGS 105.630.523 din.

Na področju prodaje komercialnih vrst premoga je bila zahtevana sprememba cen deloma dosežena šele v mesecu aprilu 1980. Vsled kasnitve uveljavljanja novih cen, ki zaradi administrativnih ukrepov tudi niso bile priznane v dogovorjeni višini, je v I. polletju izpad na prihodku v višini 105.070.227 din.

Skupni izpad prihodka pri potrošnji in prodaji energetskega in komercialnega premoga znaša 210.700.750 din.

II. Varčevalni ukrepi

1.) Materialni stroški — direktni

Direktni materialni stroški, oziroma kot jih v planu prikazujemo pod osnovni izdelavni material, ki so neodvisni s proizvodnjo, so v primerjavi s pla-

nom na proizvodnji doseženi: (000 din)

- plan 113.480
- doseženo 137.677 ali 121,3 %

V programu varčevanja smo se obvezali, da bodo direktni materialni stroški v mejah plana, pri upoštevanju nivoja dosežene proizvodnje. Dejansko so ti stroški precej višji od planiranih. V kolikor pa upoštevamo še nivo dosežene proizvodnje, potem je stopnja prekoračitve še toliko večja. To nam prikazujejo podatki o višini po planu dovoljenih materialnih stroškov v primerjavi z doseženimi: (000 din)

- planirani stroški 109.093
- doseženi stroški 137.677 ali 126,2 %

2.) Materialni stroški — ostali

Pri ostalih materialnih stroških za katere smatramo, da niso odvisni od proizvodnje, je doseženo naslednje stanje: (000 din)

- doseženo 201.681,2 ali 107,2 %
- planirano 188.135,5

Tudi na področju ostalih materialnih stroškov je dosežena prekoračitev dasiravno je bila s programom varčevanja sprejeta zadolžitev, da bodo ti stroški za 15 % nižji od planiranih. Na takšno stanje pomembno vplivajo »proizvodne storitve«, ki prikazujejo prekoračenje plana za 31,7 %. Pri vseh ostalih stroških je polletni načrt dosežen le s 76,0 %, kar pomeni celo večji prihranek kot je sprejeto s programom varčevanja.

III. Politika nagrajevanja in delitve sredstev za osebne dohodke

1.) Omejevanje dela preko polnega delovnega časa

V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta so doseženi pozitivni premiki pri omejevanju nadurnega dela.

V skupnem je število opravljenih naddelavnikov nižje v primerjavi s I. polletjem 1979 za 11,4 %. Prav tako je v upadanju odstotek nadurnega dela,

ki je znašal v I. polletju 1979 9,2 %, v letošnjem I. polletju pa 8,2 %, kar pomeni zmanjšanje za 11,0 %.

Kljub pozitivnim premikom na področju nadurnega dela program ukrepov ni bil v celoti dosežen, ker so nadurno delo še vedno opravljali poslovodni delavci in drugi vodstveni delavci razen v službah ekonomsko-administrativnega značaja.

2.) V sistemu nagrajevanja po delu nismo dosegli bistvenega napredka, dasiravno so v skladu s sprejetimi sklepi samoupravnih organov strokovne službe pripravile predlog za dopolnitev veljavnih pravilnikov z določili nagrajevanja po delu. Opaziti je težnjo tistih struktur delavcev, na katerih leži breme uveljavljanja sistema nagrajevanja po delu, da se ta problematika odlaga in izvršitev te naloge podaljšuje.

3.) Gibanje osebnih dohodkov je v mejah sprejetega družbenega dogovora (9. člen). Skupna masa obračunanih osebnih dohodkov je v primerjavi s planom dosežena z 92,4 %, povprečni bruto OD na zaposlenega pa napram povprečku preteklega leta s 118,4 %.

IV. Finančni rezultat

V zbirni bilanci uspeha prikazuje DO ZPT izgubo v višini 138.075.915 din. Ta izguba je nastala izključno na proizvodnji premoga kot posledica neurejenih pogojev in administrativnih ukrepov pri pridobivanju prihodka. Zaradi nedoseženih planiranih cen premoga znaša izpad na prihodku 210.700.750 din. Primerjava med izpadlim prihodkom zaradi neurejenih cen in prikazano izgubo pomeni, da bo ob normalnih pogojih za oblikovanje cen in prihodka DO ZPT I. polletje zaključila uspešno in celo oblikovala vse sklade po planu za I. polletje 1980.

B.) Proizvodnja električne energije — DO TET

I. Proizvodnja — celotni prihodek

1.). Fizični obseg proizvodnje električne energije:

— plan

275.000 MWh

— doseženo

214.253 MWh ali 77,9 %

Plan proizvodnje ni bil v celoti dosežen zaradi sistemskih odločitev, ker so zaradi ugodnega hidrološkega obdobja v večji meri obratovala hidroelektrarne in v okviru potreb v manjši meri termoelektrarne, kar se odraža tudi v proizvodnji TET. Deloma so na izpolnjevanje plana proizvodnje vplivali tudi krajši zastoji zaradi okvar, ki so posledica zastarelости in iztrošenosti naprav. Nesporno pa je tudi dejstvo, da je na uspešnost obratovanja negativno vplivala tudi slabša kvaliteta premoga, kar je v nasprotju s programom ukrepov, v katerih je sprejeta zadolžitev, da se zaradi zmanjšanja zastojev in boljšega dohodkovnega učinka sprejmejo in izvajajo ukrepi za boljšo kvaliteto energetskega premoga.

2.) Enako kot na premogovniškem energetskem delu premoga je tudi v TET izkazan izpad prihodka v enakem razmerju, kot to velja za celoten sistem elektrogospodarstva. Izpadli prihodek do višine dogovorjenega deleža skupnega prihodka v okviru sprejete elektroenergetske bilance znaša za I. polletje 1980 69.257.000 din, kar je posledica neurejenih pogojev za pridobivanje prihodka v sistemu EGS.

II. Program varčevanja

1.) Materialni stroški

Pri osnovnem izdelavnem materialu, ki jih smatramo kot odvisne stroške glede na proizvodnjo, je v primerjavi s planom dosežen naslednji rezultat. (000 din)

— planirano 51.927,2

— doseženo 53.266,7 ali 102,5 %

Po sistemu soodvisnosti teh stroškov od proizvodnje ugotavljamo nadplanski presežek v višini 2,5 %. V kolikor pa zane-marimo to soodvisnost in upoštevamo kot plansko merilo 1/2

letnega načrta, potem so ti stroški doseženi le z 90,7 %, kar pomeni delni prihranek v skladu s sprejetim programom varčevanja.

Pri ostalih materialnih stroških imamo naslednje stanje: (000 din)

— planirano 11.500

— doseženo 12.274 ali 106,7 %

V tej grupi stroškov dosežena prekoračitev za 6,7 %, kar ni v skladu s sprejetim programom varčevanja. Ker je že v rebalansu plana upoštevan stabilizacijski in varčevalni program, bi morali biti ti stroški vsaj v mejah planiranih.

Franč Kopitar:
Rudarjeva podoba

III. Politika nagrajevanja in delitev sredstev za osebne dohodke

1.) Delo preko polnega delovnega časa

V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta je delo preko polnega delovnega časa v porastu. Število opravljenih naddelavnikov je večje za 51,8 %. Odstotek nadurnega dela je v primerjavi z drugimi DO v REK EK sicer najmanjši in znaša samo 1 %, vendar je v primerjavi s preteklim letom, ko je znašal 7 % v porastu in in znaša povečanje 42,9 %.

2.) Sistem nagrajevanja po delu

Predlagani sistem nagrajevanja po delu tudi v tej DO kasni, torej enako kot v drugih delovnih organizacijah. TET ima sicer v primerjavi z drugimi svojevrstne specifičnosti, vendar je tudi na tem področju možno zagotoviti merila za nagrajevanje, ki naj stimulira posamezne delavce za večje in predvsem boljše delovne učinke.

3.) Gibanje osebnih dohodkov

V skupnem znesku so obračunana sredstva za osebne dohodke znašala: (000 din)

— planirana

44.150

— obračunana

43.134,2 ali 97,7 %

Povprečen mesečni bruto osebni dohodek na delavca je dosežen v primerjavi s preteklim letom s 112,8 %

Gibanje osebnih dohodkov je v masi in na zaposlenega v mejah družbenega dogovora (9. člen).

IV. Finančni rezultat

Po zbirni bilanci polletnega poslovnega uspeha prikazuje TET izgubo v višini 26.221.640 din. Izguba je izključna posledica neurejenih pogojev za pridobivanje prihodka v sistemu EGS. Izpad prihodka iz tega vzroka znaša 69.257.000 din. Ob normalnih pogojih za prihodek bi DO TET zaključila poslovanje uspešno in celo oblikovala potrebne sklade v skladu s sprejetim gospodarskim načrtom.

Porabljena sredstva, obveznosti iz dohodka in razporejeni čisti dohodek je v primerjavi s planom za I. polletje dosežen v višini 94,5 %, kar pomeni zaostajanje skupnih poslovnih stroškov v primerjavi s planom. V kolikor odmislimo prihodkovni izpad, potem je bilo v globalu poslovanje v primerjavi s planom dokaj ugodno.

C.) Rudarska gradbena dejavnost — DO RGD

I. Proizvodnja — celotni prihodek

1.) Fizični obseg proizvodnje: **Avtoprevoz** je dosegel letni načrt prevoznih storitev izraženo v ton/km v višini 55,9 % 1/2 letnega načrta s 111,8 %.

Gramat

— opekarna je dosegla letni načrt proizvodnje opeke s 46,3 % ali 1/2 letnega plana z 92,6 %.

— letni plan proizvodnje dolomitnega drobljenca je dosežen s 74,3 % oziroma 1/2 letnega načrta s 148,6 %.

RIG in ESMD imata kot plansko zadolžitev izražen obseg proizvodnje v vrednostnih kazalcih oziroma v obliki prihodka.

TOZD RIG je dosegel letni planirani načrt prihodka s 66,6 %, ali polletni načrt (1/2 letnega) s 133,2 %.

TOZD ESMD je dosegel letni načrt prihodka s 54,8 % ali polletni načrt (1/2 letnega) s 109,6 %.

Pri oceni doseganja planskih nalog na področju proizvodnje smo ugotovili, da so vsi dejavniki v okviru DO RGD razen opekarne, dosegli oziroma celo vidno presegli svojo polletno plansko zadolžitev.

2.) Letni prihodek

Delovna organizacija RGD kot celota je dosegla planirani letni prihodek z 61 % oziroma za I. polletje (1/2 letnega plana) z 122,4 %.

II. Program varčevanja

Na področju gibanja materialnih stroškov ugotavljamo nekoliko hitrejšo rast od celotnega prihodka.

Stroški osnovnega izdelavnega materiala so v primerjavi z letnim načrtom doseženi s 64 % in so za 5 % hitreje narasli kot celotni prihodek v primerjavi z letnim načrtom. Enak trend velja za proizvodne storitve, ki

so dosežene s 76 %, oziroma je njihova rast za 25 % višja od rasti prihodka.

Neproizvodne storitve in ostali materialni stroški so v skupnem seštevku doseženi napram letnemu planu s 53,6 %. To pomeni sicer prekoračitev po dinamiki letnega plana, vendar je v primerjavi z doseženim nivojem prihodka njihova rast le za 12 % počasnejša, kar do neke mere pomeni določeno stopnjo varčevanja.

III. Politika nagrajevanja in delitev OD

1.) Na področju nadurnega dela smo ugotovili, da je le-to v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta v porastu. Število opravljenih naddelavnikov je večje za 26,7 %. Odstotek nadurnega dela v primerjavi z rednim delom je znašal 12,8 % in je povečan za 13,3 % v primerjavi s preteklim enakim obdobjem. Porast nadurnega dela je dokaj občuten v TOZD RIG in deloma tudi GRAMAT, medtem ko je pri drugih TOZD v upadanju. Stanje nadurnega dela sicer ni v skladu s sprejetim omejitvenim programom, vendar je za realno oceno potrebna podrobna analiza, ki naj bi potrdila upravičenost nadurnega dela glede na pozitivni prihodkovni učinek.

2.) Enako kot drugod ugotavljamo, da so tudi v okviru RGD kasnitve glede prehoda na nagrajevanje po delu v skladu z izdelanim predlogom stimulativnega nagrajevanja.

3.) Obračunani skupni znesek osebnih dohodkov je v primerjavi z letnim načrtom dosežen z 52 %. Povprečni bruto osebni dohodek na delavca je v primerjavi s preteklim letom povečan za 9 %. Rast osebnih dohodkov je v mejah družbenega dogovora in so sredstva za osebne dohodke naraščala za 40 % počasneje od rasti dohodka v primerjavi s preteklim letom.

IV. Finančni rezultat

V primerjavi s planom je DO RGD kot celota dosegla v I. polletju 1980 pozitiven poslovni uspeh, ki se odraža v stopnji doseženega prihodka in skupnih poslovnih stroškov brez skladov v primerjavi s planom. Pri doseženi stopnji planiranega letnega prihodka 61 %, so znašali poslovni stroški samo 57,6 %, kar pomeni 6 % hitrejšo rast prihodka. Ugoden poslovni uspeh se odraža predvsem v začasni razporeditvi čistega dohodka za sklade, ki so v primerjavi z letnim planom doseženi v višini 90 %. Torej skoraj doseženi v višini celoletnega načrta.

D.) Elektro strojna dejavnost DO IMD

I. Proizvodnja — celotni prihodek

1.) Fizični obseg proizvodnje Fizični obseg proizvodnje ocenjujemo skozi vrednostni obseg proizvodnje in storitev v primerjavi s planom.

Strojna dejavnost je dosegla letni načrt prihodka v višini 56,8 % ali polletni načrt (1/2 letnega plana) v višini 113,5 %.

Elektro dejavnost je dosegla letni načrt prihodka v višini 51,3 % ali polletni načrt (1/2 letnega plana) v višini 102,6 %.

Strojna in elektro dejavnost sta torej planske obveznosti proizvodnje za I. polletje 1980 dosegla in celo presegla.

2.) Celotni prihodek

Celotni prihodek kot merilo skupnega obsega vrednosti realizirane prodaje proizvodnje in stroškov ter drugih prihodkov je v primerjavi z letnim planom dosežen v višini 54 % ali v primerjavi polletnega plana (1/2 letnega) z 108 %. Iz tega podatka je podana ugotovitev, da je DO IMD svoje planske obveznosti na področju pridobivanja prehodka dosegla oziroma celo presegla.

II. Varčevalni ukrepi

1.) Materialni stroški — direktni

Stroški osnovnega izdelavnega materiala oziroma direktni stroški so v primerjavi z letnim načrtom doseženi v višini 49-0%, oziroma je njihovo oblikovanje za 9 % na nižji stopnji kot je oblikovan celotni prihodek. To pomeni, da je oblikovanje teh stroškov v skladu s programom varčevanja.

2.) Materialni stroški — ostali

Pri drugih materialnih stroških je stanje obratno in je dosežena nadplanska rast. Proizvodne storitve so v primerjavi z letnim planom dosežene s 93 %, neproizvodne pa celo s 94 %. Stroški storitev so napram planu hitreje naraščali kot sam prihodek in je njihova stopnja rasti za 70 % večja. Enako oziroma še slabše stanje je na področju oblikovanja ostalih materialnih stroškov, ki so napram letnemu planu že preseženi v višini 89 0/0.

Oblikovanje drugih materialnih stroškov ni v skladu s programom varčevanja, ker so naraščali v primerjavi s planom hitreje kot prihodek.

III. Politika nagrajevanja in delitev OD

1.) Nadurno delo

Na področju nadurnega dela so doseženi pozitivni premiki, ker se je obseg opravljenih naddejavnikov v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta zmanjšal za 21 0/0. Enako je v upadanju tudi odstotek nadurnega dela, ki je znašal v I. polletju 8,1 0/0 v primerjavi z lanskim 9,7 0/0.

2.) Sistem nagrajevanja po delu

Enaka ugotovitev kot za druge DO velja tudi za DO IMD, da še ni pristopila k nagrajevanju po delu po sestavljenem predlogu za stimulativno nagrajevanje po delu.

3.) Delitev sredstev za OD

Napram letnemu planu je v I. polletju skupno obračunani znesek za osebne dohodke dosežen z 51 0/0. Povprečni mesečni bruto osebni dohodek v primerjavi s preteklim letom pa za 118,7 0/0.

Sredstva za osebne dohodke so v skupnem znesku naraščala za 50 0/0 počasneje kot dohodek v primerjavi s preteklim letom. To pomeni, da je delitev čiste ga dohodka za osebne dohodke v skladu z družbenim dogovorom.

IV. Finančni rezultat

DO IMD kot celota je v I. polletju dosegla pozitiven finančni uspeh. Planirani celotni prihodek je dosežen v višini 54 0/0, poslovni stroški z osebnimi dohodki in prispevkom za stanovanjsko izgradnjo pa tudi enako v višini 54 0/0. To pomeni, da je hitrejša rast poslovnih stroškov v primerjavi s planom v celoti pokrita z večjim celotnim prihodkom. Dosežen finančni uspeh je tudi omogočil začasno razporeditev ostanka čistega dohodka v sklade z letnim gospodarsko-finančnim načrtom.

II. Varčevalni ukrepi

Pri izvajanju nalog po sprejetem programu varčevanja, kar se neposredno odraža pri oblikovanju materialnih stroškov poslovanja, ugotavljamo skoraj povsod planske prekoračitve oziroma neskladnost gibanja teh stroškov s proizvodnjo ali doseženim celotnim prihodkom. Pri tem posebno izstopajo proizvodne storitve, kar v veliki meri pomeni, da storitvena dejavnost v notranjem poslovnem prometu ne spoštuje resolucijskih določil v gibanju cen na tem področju.

Zaključki iz analize izvajanja programa ukrepov za stabilizacijo poslovanja in varčevanja v letu 1980 po rezultatih v I. polletju 1980

I. Proizvodnja — celotni prihodek

Na področju proizvodnje premoga planske naloge niso do-

sežene. Izpad v proizvodnji se nanaša izključno na energetske potrošnje, na katero poleg tega še negativno vpliva poslabšanje kvalitete premoga.

Tudi na področju proizvodnje električne energije plan ni bil dosežen, posledica je v glavnem v reguliranju proizvodnje v sistemu z manjšo obremenitvijo termoelektrarn na račun hidroenergije. Na vseh ostalih področjih je plan proizvodnje dosežen ali celo presežen razen v opekarni TOZD Gramat.

Zaradi neurejenih pogojev za pridobivanje prihodka oziroma cen tako na področju električne energije kot premogovništva v celoti DO ZPT in TET ni sta dosegli planiranega prihodka. Delno vpliva na nedoseženi prihodek v ZPT tudi izpad v proizvodnji in poslabšanje kvalitete energetskega premoga.

III. Politika nagrajevanja

Dasiravno so strokovne službe pripravile predloge dopolnitev pravilnikov o delitvi OD za stimulativno nagrajevanje po delu in je delavski svet s sklepom postavil rok za prehod na izvajanje dopolnil o delitvi OD, se s preходом na pravičnejši stimulativnejši način nagrajevanja odlašala.

IV. Finančni rezultati

Negativni poslovni uspeh na področju proizvodnje premoga in električne energije je izključno posledica administrativnih ukrepov pri uveljavljanju cen oziroma pogojev za pridobivanje prihodka. Na samo višino prikazanih izgub poslovanja pa deloma vplivajo tudi izpadi proizvodnje in prekomerno naraščanje poslovnih stroškov v primerjavi z letnimi načrti.

Na temelju ugotovitev iz podane analize je delavski svet SOZD REK EK na svojem zadnjem zasedanju sprejel vrsto sklepov, ki smo jih kolektivno posredovali v Biltenu štev. 33/80.

Janko Lapornik, dipl. ek.

Izpolnjevanje delovnega načrta v času od 1. I. do 15. VIII. 1980

DO Zasavski premogovniki Proizvodnja materiala

Del. organ. TOZD	načrt ton	dosež. ton	+— ton	%	ob dela prostih sobotah
P. Hrastnik	188.010	167.640	— 20.370	89,2	11.317
P. Ojstro	165.300	159.390	— 5.910	96,4	10.764
P. Trbovlje	357.742	300.680	— 57.062	84,1	18.751
P. Kisovec					
P. Kotredež	137.850	153.380	+ 15.530	111,3	8.050
RŠC					
jama Trb.	11.968	21.304	+ 9.336	178,0	1.388
Skupaj	860.870	802.394	— 58.476	93,2	50.270
sep. pr. Trb.	823.020	649.014	— 74.006	89,8	42.220
Zag.	137.850	153.380	+ 15.530	111,3	8.050

Proizvodnja gradbenega materiala

Hrastnik	letni načrt	doseženo	%
— betonarna (kos)		48.009	
Zagorje			
— kamnolom (m ³)	135.000	91.085	67,5

Storitve delavnic — 31. VII.

RESD			
Hrastnik (din)	65,746.000	37,539.130,90	57,1
RESD			
Trbovlje (din)	69,613.000	43,259.479,85	62,1
RESD			
Zagorje (din)	47,293.000	32,241.722,30	68,2
Pred. jam.			
lesa (din)	29,048.000	17,247.613,80	59,4
Toplotna			
energija (Gcal.)	16.520	9.500	57,5

DO TERMOELEKTRARNA

Proizvod. el. energije	načrt MWh	doseženo MWh	%
— PE 1	30.000	12.454	41,5
— PE 2	316.613	255.953	80,8
Kombi el.	12.968	163	1,3
Skupaj	359.581	268.570	74,7
Ostalo — storitve			
Vzdrževanje			
naprav (din)	70,200.000	19,728.195,90	28,1
Transport			
goriva (din)	33,650.000	21,963.427,85	65,3

DO RUDARSKA GRADBENA DEJAVNOST

TOZD	letni načrt	doseženo	%
RIG (din)	256,770.000	189,405.587,60	73,8

Stanje in potek investicijskih vlaganj v I. polletju

na premoгу in gradnji stano-
vanj

Vlaganje v razširjeno repro-
dukcijo — investicije v razši-
ritev in posodobitev proizvod-
nih kapacitet v DO ZPT pote-
ka v skladu s sprejetimi inve-
sticijskimi programi. Moderni-
zacija tehnološkega procesa in
odpiranja novih predelov slo-
jišč na področju Trbovelj in
Hrastnika poteka v skladu s
programom, ki je bil sprejet v
oktobru 1979. Ta program
predvideva vlaganja v premo-
govnike Trbovlje, Hrastnik in
Ojstro, rekonstrukcijo tehnolo-
škega procesa na separaciji Tr-
bovlje ter modernizacijo pripra-
ve jamskega lesa. Za vlaganje
v jamo Kotredež pa je bil izde-
lan dopolnilni investicijski pro-
gram k že odobrenemu progra-
mu za odpiranje rezerv premo-
ga do višine 8. obzorja. Ta do-
polnilni program, sprejet je bil
v začetku junija 1980, zajema
spremembo višino vlaganj ter
določena dodatna dela in od-
stopanja od prvotnega progra-
ma. Na področju Zagorja pote-
kajo tudi vlaganja t.zv. »nega-
tivno investiranje« v jamo Ki-
sovec.

V premogovniku Hrastnik
smo v poročilnem obdobju na-
daljevali z izdelavo odpiralnih
in transportnih objektov ter na-
prav na VII. obzorju. Uspo-
sobljena je transportna pot
»VII. obzorje — zvezno obzor-
je«. Naprave na tej transport-
ni poti so v fazi poskusnega ob-
ratovanja. Z zamudo poteka do-
bava naročene uvozne pred-
vsem pa domače strojne in
elektro opreme. Od uvožene
opreme predvidene v progra-
mu, so doslej dobavili 40 sekcij
SHP Hydro Marrel ter še za
80 sekcij hidravličnih komple-
tov iste firme. Od domače opre-
me pa transportno opremo, iz-
delana in dobavljena je bila

oprema za žerjavno progo v hali pogonske postaje — oprema še ni montirana, dobavili in montirali so elektro-opremo za transportno pot, opreme za RTP pri črpališču II pa še niso dobavili.

V poročilnem obdobju (1. 1. do 30. 6. 1980) smo porabili 49.600 din od tega 42.851 energetskih (vse v 000 din). Od začetka investiranja po tem programu (november 1979) pa smo v jamo Hrastnik investirali za objekte in naprave skupno 67.121 din. Od tega smo izvršili za 22.732 ali 34 % rudarskih gradbenih del, za nabavo domače opreme smo porabili 15.354 din ali 23 % sredstev, uvozna oprema pa je vredna 29.021 din ali 43 % porabe. Razliko (23) smo porabili za ostale izdatke v zvezi z vlaganji.

Za vlaganje v jamo Ojstro je bilo v poročilnem obdobju porabljenih 25.386 din, kar predstavlja 52 % sredstev predvidenih s tranšo za leto 1980. Rudarskih del v tem obdobju nismo izvajali. Sklenili pa so pogodbo za rudarska dela pri raziskavi južnega predela slojišča na V. obzoru. Dobavili so strojno opremo, in sicer domačo (podporje Salzgitter, 40 kompletov ter 199 stojk Salzgitter). Od uvožene opreme pa le pridobivalni stroj Ravageuse in nakladalec Salzgitter. Skupno je bilo za jamo Ojstro porabljenih (do 30. 6. 1980) 37.498 din, od tega 6.184 din ali 16 % za rudarska gradbena dela (refundacija), 10.959 din ali 29,9 % za domačo opremo ter za 20.351 din ali 54,3 % za uvozno opremo.

Od zunanjih gradbenih del je v postopku pridobitev potrebnih soglasij za lokacijo delavniške hale. Gradnja delavniške hale je po programu predvidena v zadnjem obdobju vlaganj. Naročena je dokumentacija za prestavitve daljnovoda 35 KV Riklov most TP Hrastnik, dodatna transformacijska enota (2,5 MW) ter avtomatski preklop napajanja.

V premogovniku Trbovlje so nadaljevali rudarsko-gradbena dela pri odpiranju A-B polja.

ESMD (din)	55,832.000	35,831.942,80	64,2
Avtoprevoz			
Zasavje (t/km)	8,600.000	6,076.500	70,7
GRAMAT			
(enot) opeka	10,000.000	6,030.212	60,3
kamolom (m ³)	40.000	37.447	93,6

DO INDUSTRIJSKE MONTAŽNE DELAVNICE

SIMD (din)	41,265.000	26,541.802,45	64,3
EIMD (din)	22,782.000	13,464.866,60	59,1
KET (Gcal)			

Erika Kavčič

Finančno poslovanje v REK Edvarda Kardelja Trbovlje v prvem polletju 1980 v primerjavi z letnim finančnim načrtom (v 000 din)

1. DO ZPT

1. TOZD PREMGOVNIK HRASTNIK

Zap. št.	BESEDILO	Letni plan 1980 000 din	Doseženo 1-6 1980 000 din	Indeks
1	2	3	4	5
1.	Celotni prihodek	275.571	95.508	35
2.	Porabljena sredstva	120.682	68.013	56
3.	Dohodek	154.889	27.495	18
4.	Obveznosti iz dohodka	42.236	19.895	47
5.	Čisti dohodek	112.653	7.600	7
6.	Del ČD za OD	86.778	36.599	42
7.	Del ČD za stan. grad.	7.810	3.125	40
8.	Akumulacija — izguba	18.065	—32.124	—
9.	Delitev ČD $\frac{6:5}{7,8:5}$	77 23	—	—

2. TOZD PREMGOVNIK OJSTRO

	3	4	5
1.	173.486	59.187	34
2.	70.138	39.006	56
3.	103.348	20.181	20
4.	29.423	14.951	51
5.	73.925	5.230	7
6.	56.507	23.311	41
7.	5.086	1.997	39
8.	12.332	—20.078	—
9.	76	—	—
	24		

3. TOZD PREMGOVNIK TRBOVLJE

	3	4	5
1.	339.478	99.463	29
2.	147.954	71.146	48
3.	191.524	28.317	15
4.	50.550	24.198	48
5.	140.974	4.119	3
6.	108.562	49.104	45
7.	9.771	4.182	43
8.	22.641	—49.167	—
9.	77	—	—
	23		

**4. TOZD PREMOGOVNIK
KOTREDEZ**

	3	4	5
1.	325.579	151.878	47
2.	141.844	83.861	59
3.	183.735	68.017	37
4.	57.096	26.378	46
5.	126.639	41.639	33
6.	97.267	51.621	53
7.	8.754	4.511	52
8.	20.618	-14.493	—
9.	77	—	—
	23	—	—

5. TOZD SEPARACIJA TRBOVLJE

	3	4	5
1.	181.755	59.197	33
2.	79.997	35.183	44
3.	101.758	24.014	24
4.	35.267	16.222	46
5.	66.491	7.792	12
6.	51.228	22.856	45
7.	4.610	1.996	43
8.	10.653	-17.060	—
9.	77	—	—
	23	—	—

6. TOZD SEPARACIJA ZAGORJE

	3	4	5
1.	52.687	20.200	38
2.	20.938	10.053	48
3.	31.749	10.147	32
4.	10.595	7.736	73
5.	21.154	2.411	11
6.	16.374	6.955	42
7.	1.474	610	41
8.	3.306	— 5.155	—
9.	77	—	—
	23	—	—

7. TOZD RŠC ZAGORJE

	3	4	5
1.	53.702	28.796	54
2.	15.569	5.844	38
3.	38.133	22.952	60
4.	16.181	8.818	54
5.	21.952	14.134	64
6.	16.757	6.574	39
7.	1.508	567	38
8.	3.687	6.993	190
9.	76	47	—
	24	53	—

8. TOZD PJL TRBOVLJE

	3	4	5
1.	29.048	15.135	52
2.	19.406	11.370	59
3.	9.642	3.765	39
4.	3.732	1.751	47
5.	5.910	2.014	34
6.	4.501	1.852	41
7.	432	162	37
8.	977	—	—
9.	76	92	—
	24	8	—

9. TOZD RESD — HRASTNIK

	3	4	5
1.	65.746	33.620	51
2.	13.329	8.041	60
3.	52.417	25.579	49
4.	12.091	6.352	52
5.	40.326	19.227	48
6.	32.344	15.483	48
7.	2.910	1.348	46
8.	5.072	2.396	47
9.	80	81	—
	20	19	—

10. TOZD RESD — TRBOVLJE

	3	4	5
1.	69.613	37.716	54
2.	8.029	7.037	88
3.	61.584	30.679	50
4.	13.363	6.321	47
5.	48.221	24.358	51
6.	38.168	19.003	50
7.	3.429	1.680	49
8.	6.624	3.675	55
9.	79	78	—
	21	22	—

11. TOZD RESD — ZAGORJE

	3	4	5
1.	47.293	28.970	61
2.	7.864	3.050	39
3.	39.429	25.920	66
4.	10.405	5.969	57
5.	29.024	19.951	69
6.	23.187	11.967	52
7.	2.050	1.059	52
8.	3.787	6.925	183
9.	80	60	—
	20	40	—

12. DS PD HRASTNIK

	3	4	5
1.	32.196	17.401	54
2.	15.500	9.045	58
3.	16.696	8.356	50
4.	926	457	49
5.	15.770	7.899	50
6.	12.896	5.895	46
7.	1.161	518	45
8.	1.713	1.486	87
9.	82	75	—
	18	25	—

13. DS PD TRBOVLJE

	3	4	5
1.	42.506	21.250	50
2.	18.737	10.223	55
3.	23.769	11.027	46
4.	1.176	546	46
5.	22.593	10.481	46
6.	18.443	8.250	45
7.	1.660	729	44
8.	2.490	1.502	60
9.	82	79	—
	18	21	—

Zaradi sprememb v konceptu odkopavanja A-B polja rudarsko gradbena dela izvajajo s prekinitvami. Pripravljeno pa je vse potrebno za pričetek rudarsko gradbenih del za odpiranje Zgornjega VII. polja višine 398.

Suksesivno, vendar z zamudami, poteka dobava domače transportne opreme. Od uvožene opreme smo dobavili 58 sekcij podporja Becorit ter za 25 sekcij podporja Becorit uvozne hidravlične komplete (mehanski del konstrukcij je izdelala STT). V teku je montaža telefonske centrale PABX 300-C, izvajalec (ISKRA) zamuja ca. 2 meseca.

V poročilnem obdobju so znašala vlaganja v premogovnik Trbovlje 41.740 din. Od tega 4.782 din kot krediti za serijsko opremo, preostalo pa so energetska sredstva. Od pričetka vlaganj po programu smo za premogovnik Trbovlje uporabili skupno 76.880 din, od tega 11.035 din za rudarsko gradbena dela, 18.002 din ali 23 % za domačo opremo ter 67.801 din ali 62,2 % za uvoženo opremo. Del oziroma vlaganj v zunanje gradbene objekte premogovnika Trbovlje v tem obdobju ni bilo, razen to, da smo si pridobili lokacijsko dokumentacijo za predviden manipulacijski prostor na Pasetti nivoju, kar pa je zaradi spremembe v konceptu odkopavanja A-B polja brezpredmetno.

Na separaciji Trbovlje vršijo le pripravljala dela za pričetek intenzivnih vlaganj, ki se bodo pričela koncem tekočega oziroma v prvih mesecih prihodnjega leta. V tej zvezi je pripravljena lokacijska dokumentacija za I. in II. fazo rekonstrukcije tehnologije na separaciji, vložena je zahteva za pridobitev lokacijskega dovoljenja, naročena je projektna dokumentacija (glavni projekt) za rekonstrukcijo separiranja, transporta in nakladanja na separaciji Trbovlje. Prav tako je pripravljena pogodba za pričetek gradnje garderobno-sanitarnega objekta. Če bomo uspeli zagotoviti plačilo oz. garancije

za plačilo, bi pričeli z gradnjo tega objekta že v mesecu septembru. Od predvidene opreme so dobavili pneumatske topove (uvoz) ter sklenili kreditno pogodbo za postopno dobavo jamskih vozičkov. Skupna poraba na separaciji Trbovlje znaša 9.025 din, od tega 8.241 din domače ter 782 din uvožne opreme (vse v 000 din).

Za TOZD Predelava jamskega lesa je naročena projektna dokumentacija za žagalnico. Prav tako je naročena oprema za žagalnico. V TOZD Predelava jamskega lesa so doslej vložili 1.042 din, od tega 534 energetskih (avansi, stroški pridobitve soglasij) ter 508 lastnih sredstev za projektno dokumentacijo.

Vlaganja v jamo Kotredež so namenjena odpiralnim objektom ter objektom za zasipavanje. Dela potekajo na VII. obzoru (H 73 J 73/1) in VIII. obzoru (H 84) ter izdelavi glavnega transportnega vpadnika V 80. Nabavljajo transportno opremo ter opremo za odkopna polja. Montažna dela opravljajo na črpališču VII. obzoru (transportna oprema ter drobilne in zasipalne postaje ter zalivalni cevovod). Od odobrene tranše za leto 1980 v višini 108.070 din je bilo v poročilnem obdobju porabljen 29.602 din ali 27%. Močno kasnijo zunanja gradbena dela (zasipna postaja Potoška vas — izvajalec KOP Hrastnik) ter dobava strojne in elektro opreme. Realizacija zunanjih gradbenih del ter dobava domače in uvožene opreme strojne in elektro je bila realizirana le 19-0%, rudarska gradbena dela pa so bila realizirana 38-0%. Zaostajanje rudarskih del je posledica motenj pri dobavi transportne opreme in TH podporja ter sprememb pogojev dela in zamud projektne dokumentacije. Za zakasnitev zunanjih gradbenih del, ki po vrednosti sicer niso velika, pa ni opravičila in bomo morali uveljaviti sankcije pri izvajalcih del.

Program (negativna investicija) ustavitev proizvodnje in črpanje vode v jami Loke poteka

14. DS PD ZAGORJE

	3	4	5
1.	34.959	21.630	62
2.	15.548	10.327	66
3.	19.411	11.303	58
4.	1.147	588	51
5.	18.264	10.715	59
6.	15.012	7.924	53
7.	1.367	705	52
8.	1.885	2.086	111
9.	82	74	
	18	26	

15. DS SS DO ZPT

	3	4	5
1.	62.350	30.785	49
2.	10.981	4.943	45
3.	51.369	25.842	50
4.	2.869	1.358	47
5.	48.500	24.484	50
6.	41.250	18.823	46
7.	3.750	1.678	45
8.	3.500	3.983	114
9.	85	77	
	15	23	

DO ZPT

1	2	3	4	5
1. Celotni prihodek		1.785.969	720.736	40
2. Porabljena sredstva		706.516	377.143	53
3. Dohodek		1.079.453	343.593	32
4. Obveznosti iz dohodka		287.057	141.540	49
5. Čisti dohodek		792.396	202.053	26
6. Del ČD za OD		619.274	286.217	46
7. Del ČD za stan. grad.		55.772	24.866	45
8. Del ČD za druge potr.		29.267	1.571	5
9. Del ČD za SSP		51.392	25.076	49
10. Del ČD za RS		24.850	2.399	10
11. Del ČD za PS		—	—	
12. Del ČD za druge sklade		11.841	—	
13. Izguba		—	-138.076	—
14. Delitev	6:5 7-12:5	78 22		

II. DO TET

1. TOZD PEE — 1

	3	4	5
1.	176.300	65.923	37
2.	109.000	38.449	35
3.	67.300	27.474	41
4.	43.600	23.326	54
5.	23.700	4.148	18
6.	17.300	8.298	48
7.	1.500	731	49
8.	4.900	— 4.881	—
9.	73	—	
	27		

2. TOZD PEE — 11

	3	4	5
1.	176.300	63.532	36
2.	122.600	54.310	44
3.	53.700	9.222	17
4.	27.400	10.832	40
5.	26.300	— 1.610	—
6.	19.400	9.455	49
7.	1.700	837	49
8.	5.200	—11.901	—
9.	74	—	
	26		

3. TOZD TRANSPORT GORIVA

	3	4	5
1.	33.650	15.464	46
2.	13.250	10.380	78
3.	20.400	5.084	25
4.	7.700	4.291	56

	3	4	5
5.	12.700	793	6
6.	9.500	4.727	50
7.	900	417	46
8.	2.300	— 4.350	—
9.	75	—	
	25		

4. TOZD VZDRŽEVANJE NAPRAV

	3	4	5
1.	70.200	30.507	43
2.	26.100	15.333	59
3.	44.100	15.174	34
4.	12.300	6.744	55
5.	31.800	8.430	27
6.	24.800	12.411	50
7.	2.200	1.108	50
8.	4.800	— 5.089	—
9.	78	—	
	22		

5. DS DO TET

	3	4	5
1.	26.900	15.221	57
2.	3.800	4.215	111
3.	23.100	11.006	48
4.	2.600	857	33
5.	20.500	10.149	49
6.	17.300	8.244	48
7.	1.600	735	46
8.	1.600	1.170	73
9.	84	81	
	16	19	

DO TET

1	2	3	4	5
1. Celotni prihodek		475.450	190.646	40
2. Porabljena sredstva		266.850	122.687	46
3. Dohodek		208.600	67.959	33
4. Obveznosti iz dohodka		93.600	46.048	49
5. Čisti dohodek		115.000	21.911	19
6. Del ČD za OD		88.300	43.134	49
7. Del ČD za stan. grad.		7.900	3.828	49
8. Del ČD za SSP		8.000	1.170	15
9. Del ČD za RS		4.100	—	—
10. Del ČD za PS		3.400	—	—
11. Del ČD za druge sklade		3.300	—	—
12. Izguba		—	— 26.222	—
13. Delitev	6:5 7:1:5	77 23	—	—

III. DO RGD

1. TOZD RIG

1. TOZD RIG				3	4	5	
	3	4	5	5.	22.700	11.809	52
1.	256.770	171.093	67	6.	16.154	7.438	46
2.	89.619	64.380	72	7.	1.755	665	38
3.	167.151	106.713	64	8.	4.791	3.706	77
4.	30.706	18.907	62	9.	71	63	
5.	136.445	87.806	64		29	37	
6.	94.366	51.698	55				
7.	9.493	5.449	57				
8.	32.586	30.659	94				
9.	69	59		4. TOZD GRAMAT			
	31	41					
				3		4	5

2. TOZD ESMD

	3	4	5		3	4	5
1.	55.832	30.601	55	1.	29.737	15.451	52
2.	22.454	11.133	50	2.	15.908	8.420	34
3.	33.378	19.469	58	3.	13.829	7.031	51
4.	5.159	2.970	58	4.	2.747	1.534	56
5.	28.219	16.499	58	5.	11.082	5.497	50
6.	19.807	10.000	50	6.	10.177	4.991	49
7.	1.809	1.085	60	7.	905	446	49
8.	6.603	5.414	82	8.	—	60	—
9.	70	61		9.	92	91	—
	30	39			8	9	—

3. TOZD AVTOPREVOZ

	3	4	5		3	4	5
1.	48.170	23.232	48	1.	14.188	7.352	52
2.	20.210	9.185	45	2.	2.388	1.579	66
3.	27.960	14.047	50	3.	11.800	5.773	49
4.	5.260	2.238	43	4.	492	277	56
				5.	11.308	5.496	49
				6.	9.656	4.620	48
				7.	840	414	49
				8.	812	462	57
				9.	85	84	—
					15	16	—

DO RGD

1	2	3	4	5
1. Celotni prihodek		404.697	247.729	61
2. Porabljena sredstva		150.579	94.697	63
3. Dohodek		254.118	153.032	60
4. Obveznosti iz dohodka		44.364	25.925	28
5. Čisti dohodek		209.754	127.107	61
6. Del ČD za OD		150.160	78.747	52
7. Del ČD za stan. grad.		14.802	8.058	54
8. Del ČD za druge potr.		1.773	1.108	63
9. Del ČD za SSP		13.314	6.801	51
10. Del ČD za RS		5.706	3.566	63
11. Del ČD za PS		23.999	28.827	120
12. Del ČD za druge sklade		—	—	—
13. Delitev	6:5 7:11:15	72 28	62 38	—

po predvidevanjih. Od skupno predvidenih sredstev v višini 140.277 din, od tega 87.861 din energetskih in 52.416 din lastnih, smo z energetskimi sredstvi poravnali 79.902 din ali 91 % vlaganj. V letošnjem letu znaša poraba 26.535 din, kar je nekoliko manj kot predvideva program. Razliko do programa bo možno črpati po sprejetju plana graditve za leto 1980, ki predvideva povečanje predvidene tranše za vsoto neizkoriščene tranše v letu 1979 (4.960 din). Po programu bi morala biti ta investicija zaključena 31. 5. 1980.

Družbeni standard. V okviru programa vlaganj v razširitev in posodobitev proizvodnih kapacitet v DO ZPT na področju premogovnikov Hrastnik, Ojstro, Trbovlje ter separacijo Trbovlje in predelavo jamskega lesa je bil izdelan in odobren tudi program vlaganj v objekte družbenega standarda. Po tem programu bi morali zgraditi v posameznih letih naslednje število stanovanj: leta 1979 59 stanovanj, leta 1980 38 stanovanj, leta 1981 43 stanovanj ali skupno 140 stanovanj, v obdobju 1979—1980 97 stanovanj.

Na področju Trbovelj je bilo v obdobju poročanja sklenjenih pogodb za 11 stanovanj, in sicer za:

— TOZD
Premogovnik
Trbovlje 8 stanovanj
— DS SS ZPT 3 stanovanja
ki bodo vseljiva do konca leta 1980.

Na področju Hrastnika je v teku sklepanje pogodb za 20 stanovanj, od tega za:

— TOZD
Premogovnik
Hrastnik 13 stanovanj
— TOZD
Premogovnik
Ojstro 7 stanovanj
Ta stanovanja bodo vseljiva šele v drugi polovici leta 1981.

Skupno je bilo oziroma bo po sklenjenih pogodbah in po letih naslednje število stanovanj:

TOZD	79	80	81	sk.
P.				
Hrastnik	3	10	13	26
P.				
Ojstro	2	6	7	15
P.				
Trbovlje	5	26	—	31
Separacija				
Trbovlje	1	3	—	4
PJL	—	1	—	1
DS SS ZPT	—	4	—	4
Skupaj	11	50	20	81

Pri stanovanjski graditvi dosegamo plan samo po vrednosti zaradi višje cene za kvadratni meter, ne dosegamo pa ga niti po kvadratnih metrih niti po številu. To pa zaradi tega, ker pri sklepanju pogodb ni bilo na razpolago manjših stanovanj, oziroma stanovanj z manjšo kvadratur, kar pa bomo skušali nadoknaditi v naslednjem obdobju.

Samski dom:

Po programu predvidevamo tudi gradnjo dveh samskih domov, kapacitete 2 x 100 ležišč na lokaciji v Hrastniku oz. Trbovljah. Za oba samska domova je izdelana lokacijska dokumentacija. Prav tako sta naročena tudi projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja. Predvidevamo, da bomo že v letošnjem letu pričeli graditi samski dom v Hrastniku.

Problematika: Pri vlaganjih, ki potekajo po programih, se srečujemo s težavami, ki vplivajo tako na dinamiko izgradnje kot tudi porabe sredstev. Vlaganja na področju Hrastnika in Trbovelj bi morala vrednostno doseči 14 % predračunske vrednosti. Ob koncu I. polletja 1980 smo dosegli le 9 %. Pri tem pa dosegamo pri rudarsko-gradbenih delih le 5 %. Vrednost domače opreme ima 8-% delež, dočim je delež uvozne opreme 24 %.

Zaskrbljujoče je torej zaostajanje rudarskih gradbenih del na področju Hrastnika in Trbovelj. Fizična realizacija je še nižja, kot jo prikazuje finančna realizacija. Pri uvozni opremi smo pa npr. realizirali že več kot 50 % po programu predvidene nabave samohodne-

IV. DO IMD

1. TOZD SIMD

	3	4	5
1.	41.265	23.418	57
2.	15.471	10.182	66
3.	25.794	13.236	51
4.	8.364	4.481	54
5.	17.430	8.755	50
6.	13.590	7.095	52
7.	1.223	608	50
8.	2.617	1.052	40
9.	78	81	
	22	19	

2. TOZD EIMD

	3	4	5
1.	22.782	11.685	51
2.	6.528	2.928	45
3.	16.254	8.756	54
4.	4.539	2.406	53

DO IMD

1	2	3	4	5
1. Celotni prihodek		72.063	39.227	54
2. Porabljena sredstva		23.320	14.034	60
3. Dohodek		48.743	25.193	52
4. Obveznosti iz dohodka		13.178	7.050	53
5. Čisti dohodek		35.565	18.143	51
6. Del CD za OD		26.925	13.814	51
7. Del CD za stan. grad.		2.647	1.202	45
8. Del CD za druge potr.		717	—	
9. Del CD za SSP		2.732	1.450	53
10. Del CD za RS		1.037	550	53
11. Del CD za PS		1.507	1.126	75
12. Delitev	6:5 7:11:5	76 24	76 24	

V. DS ASO SOZD

	3	4	5
1.	22.032	9.315	42
2.	8.472	3.552	42
3.	13.560	5.762	43
4.	1.422	413	29
5.	12.138	5.349	44
6.	10.379	4.260	41
7.	934	382	41
8.	825	707	87
9.	86	80	
	14	20	

VI. DS TSO SOZD

	3	4	5
1.	18.915	9.360	50
2.	5.030	2.623	52
3.	13.885	6.737	49
4.	618	323	52
5.	13.267	6.414	48
6.	11.431	4.586	40
7.	1.029	411	40
8.	807	1.417	179
9.	86	72	
	14	28	

VII. SOZD REK EDVARDA KARDELJA TRBOVLJE

	3	4	5
1. Celoten prihodek	2.779.126	1.217.013	44
2. Porabljena sredstva	1.160.767	614.736	53
3. Dohodek	1.618.359	602.277	37
4. Obveznosti iz dohodka	440.239	221.301	50
5. Čisti dohodek	1.178.120	380.976	32
6. Del CD za OD	906.469	430.758	48
7. Del CD za stan. grad.	83.084	38.747	47
8. Del CD za druge potr.	31.787	2.679	8
9. Del CD za SSP	77.040	36.621	48
10. Del CD za RS	35.693	6.515	18
11. Del CD za PS	40.747	29.953	74
12. Del CD za druge sklade	3.300	—	
13. Izguba	—	—164.298	—
14. Delitev	6:5 7:12:5	77 23	113.1

Miloš Dolinar, ml.

ga hidravličnega podporja. Vzroki zaostajanja so naslednji:

— program je bil odobren s 4-mesečno zamudo;

— odobrene tranše so nižje kot jih predvideva program (doseganje odobrene tranše so nižje za ca. 400 milijonov);

— vse faze sklepanja pogodb so dolge (izdajanje garancij);

— spremembe v konceptu zahtevajo spremembo projektne dokumentacije, kar pa ovira pravočasno sklepanje pogodb tako za opremo kot za rudarska dela;

— kasnitev izvajalcev in dobaviteljev opreme, ki se praviloma ne držijo pogodbenih rokov. Dobavitelji strojne opreme kasnijo v povprečju več kot 6 mesecev.

Zaostajanje pri gradnji objektov družbenega standarda je že pojasnjeno. Dodati je potrebno le še nepripravljenost in neustrezno organiziranost tako investitorja kot tudi izvajalca, (samoupravne stanovanjske skupnosti) na tako intenzivno stanovanjsko gradnjo, kot jo predvideva program.

Pri vlaganjih v jamo Kotredež je problematika podobna. Tudi tu se srečujemo z dolgimi dobavnimi roki za opremo ter kasnitvami pri izvajalcih del. Neredna dobava reprodukcijskega materiala in TH podporja vpliva na dinamiko rudarsko gradbenih del. Investicijski program — dopolnilni za jamo Kotredež je bil v postopku več kot 8 mesecev. Dela oziroma pogodbe za dela, ki so predvidena po tem programu, je bilo možno sklepati še po podpisu kreditne pogodbe.

Nerešeno je ostalo tudi financiranje pripravljalnih del za raziskave v jami Kotredež — zahod in jami Dol. Po sklepu samoupravnih organov EGS (delavski svet in odbor za razvoj) ter po predlogu strokovnih služb EGS, naj bi ta dela financirali v okviru odobrenih tranš za leto 1980. Te tranše pa niti ne zadostujejo za vlaganja po odobrenem programu.

Poslovni odbor ISE za investicije pa na zadnji seji tega predloga ni potrdil in priporočil, da se za ta dela najdejo sredstva po okviru združene amortizacije EGS.

Opozoriti moramo delavski svet, da je bil na zadnjem zasedanju DS SOZD EGS sprejet plan graditve objektov iz leta 1980. Po tem planu so nam pri programu vlaganj na območju Trbovelj in Hrastnika znižali tranšo energetskih sredstev za 32 milijonov (od 232 na 200 milj.). Posledica tega je praktično onemogočen pričetek gradnje novih objektov oziroma sklepanje novih pogodb za nabavo opreme. Izvajali bodo le tista dela, za katera imamo že izdane garancije. Poleg tega nam strokovna služba ISE (LB) ne izdaja garancij oziroma ne potrjuje pogodb za tista dela oziroma dobave, katerih plačila zapadejo v letu 1981. Z ozirom na dolge dobavne roke za specifično opremo in glede na zakonska določila pri uvozu opreme (deponiranje dinarske protivrednosti), nam bi nadaljnja izvajanja takih postopkov praktično onemogočala nabavo opreme v letu 1981.

Sredstva obračunane amortizacije, ki se koristijo po sprejetih in dogovorjenih programih, so bila v obdobju do 30. 6. porabljena takole:

TOZD Premogovnik Hrastnik je koristil 5.581 din, kar je okrog 54 % predvidene oziroma obračunane amortizacije za leto 1980. Od združene amortizacije je premogovnik Hrastnik porabil 2.913 din ali 69 % predvidene (v 000 din).

Premogovnik Ojstro je koristil 61,5 % lastne celoletne amortizacije in 71,6 % za ta TOZD namenjene združene amortizacije.

RESD Hrastnik je koristil 30 % letne amortizacije, pomožna dejavnost Hrastnik pa ni koristila obračunane amortizacije.

TOZD Premogovnik Trbovlje je izkoristil 23,4 % predvidene amortizacije, združene amortizacije pa ni koristil.

RESD Trbovlje in pomožna dejavnost Trbovlje sta izkoristila 45 % oziroma 18 % amortizacije.

Predelava jamskega lesa nima evidentirane porabe amortizacije.

TOZD Separacija Trbovlje ima odstotek izkoriščenja amortizacije 15 %, združene amortizacije pa ni koristil.

TOZD Premogovnik Kotredež je izkoristil 44 % lastne amortizacije. Združene amortizacije pa ni koristil, ker ima rezervirano za soudeležbo pri investicijskih programih. RESD Zagorje je lastno amortizacijo močno prekoračil (155 %). Pomožna dejavnost Zagorje in separacija Zagorje pa sta izkoristila 28 % oziroma 15 % predvidene amortizacije.

Za ostale TOZD nimamo podatkov. Dopuščamo tudi možnost, da imamo evidentirane vse porabe (n.pr. plačani avansi, angažirana sredstva ipd.), ker v investicijskem oddelku evidentiramo le tisto porabo, ki je dokumentirana z računi oziroma situacijami.

Odstotek koriščenja amortizacije je za ZPT v I. polletju le 39,3 %. Nižji pa je odstotek izkoriščenja združene amortizacije (36,3 %). Vzrok temu je predvsem v likvidnostni situaciji DO ZPT, manj pa v intenzivnosti oziroma pripravljenosti investitorju. Iz istega razloga tudi ne dosežemo predvidene strukture vlaganj, ki potekajo po odobrenih programih in za katere moramo zagotoviti tudi lastna sredstva.

Dijaški dom:

V zvezi z izgradnjo »dijaškega doma,« oz. »doma učencev« v gospodarstvu smo iskali ponudbo pri projektantskih organizacijah za izdelavo idejno arhitektonsko-konstruktivskega projekta tega doma. V času poročanja ponudb še nismo dobili. Ta projekt bo služil kot sestavni del zahtevka za pridobitev sredstev, ki se v ta namen zbirajo pri RIS. Za gradnjo samo je bil konstituiran gradbeni odbor. Ni pa še določen nosilec investicije. ŠR

Poslovanje v TET v prvem polletju 1980

V zadnjih dneh julija smo v TET na zborih delavci obravnavali rezultate poslovanja v prvem polletju 1980. Obravnave so potekale ob primerjavi rezultatov s prvo polovico leta 1979, s pregledom porabe sredstev za vzdrževanje naprav, sredstev za porabljen gorivo in ostali material, kreditnih obveznosti, z delitvijo sredstev za OD itd. Ugotavljamo lahko, da smo se v poslovanju gibal v okvirih dogovorov, vendar je treba omeniti dve kritični področji, na katerih je težko ali celo nemogoče vztrajati. Vzdrževanje naprav, ki so na izteku svoje življenjske dobe pravzaprav ne bi smeli omejevali, če želimo, da bodo še nekaj časa uporabne, prav tako pa se je nemogoče držati dogovorjene porabe goriva z ozirom na znatna nihanja kvalitete premoga, ki ga povzročajo spreminjajoči pogoji pridobivanja in dolgotrajno ležanje na deponiji, ki premogu precej zbija kalorično vrednost. Dodatna uporaba tekočih goriv je ob kritičnih trenutkih nujna. Ob ugotavljanju rezultata poslovanja pa smo vendarle ugotovili, da je vzrok za nastalo izgubo v višini 26 milijonov din, v odstotku skupnega prihodka na proizvedeni el. energiji, ki znaša samo 71,3 % dogovorjenega. Dogovorjeni dohodek bi pokrival stroške poslovanja v prvem polletju. Vzrok za tako stanje je poseg republike na področje cen premoga in el. energije, zaradi česar ni bil uresničen dogovor proizvajalcev in porabnikov el. energije na skupščini interesne skupnosti elektrogospodarstva o ovrednoteni elektroenergetski bilanci za l. 1980. Iz dogovora bi moralo slediti ustrezno povečanje cene el. energije, kar je bilo zavrto z oz. na omenjeni poseg republike in je pri dogovorjenem obsegu dobave električne energije seveda povzročilo izgube v organizacijah elektrogo-

spodarstva. V kolikor se stanje v drugi polovici leta 1980 na področju cen el. energije ne bo bistveno spremenilo, bodo organizacije el. gospodarstva tudi konec leta zaključile z izgubo. V naši delovni organizaciji pa bo to stanje stopnjevano še z oz. na težave s staro, negotovo opremo, številnimi defekti, ki povzročajo dodatno angažiranje sredstev in nedoseganje proizvodnje. Nedoseganje proizvodnje pa predstavlja znižanje pro-

centa na skupni udeležbi v prihodku, pomeni pa tudi polno deponijo premoga, ki se dalj časa ne premika in tako izgublja na kolorični vrednosti. Situacija je vsekakor resna, vendar upamo, da bodo problemi cen do konca leta rešeni, sami pa si bomo prizadevali za čim racionalnejše in gospodarnejše poslovanje do konca leta. Iz priložene tabele je razviden poslovni rezultat TET za obdobje I — VI/1980.

v 000 din

Tek. št.	ELEMENTI	delovne zbir		
		osnovne dejavnosti	skupno. DO	3U za del. or. =3—11)
1.	Prihodek za elekt. energijo	172.720		172.720
2.	Prihodki dosež. v okviru OZD (int. rea.)			
3.	Prih. dosež. s svob. men. dela		13.450	13.450
4.	Drugi prihodki	2.704	1.771	4.475
I.	CELOTNI PRIHODEK (1-4)	175.424	15.221	190.645
5.	Nabavljena elekt. energija	33.511		33.511
6.	Energetsko gorivo	17.920		17.920
7.	Invest. vzdr. osn. sredstev	12.000		12.000
8.	Drugi materialni stroški	10.535	3.575	14.110
9.	Skupni stroški SOZD	2.202		2.202
10.	AM po pred. minim. stop.	44.506	640	45.146
II.	PORABA. SRED. (5 do 10)	120.674	4.215	124.880
III.	DOHODEK (I — II)	54.750	11.006	65.756
11.	Obresti za kredite:			
—	za kred. iz OIF in ener. sred.			
—	za druge invest. kredite	13.660		13.660
—	za kred. za obratna sredstva			
12.	Prispevki in davki iz dohod.	1.508	318	1.826
13.	Del doh. za del. skupnost			
—	skupne službe OZD	13.450		13.450
—	skupne službe EGS	2.730		2.730
—	skupne službe REK	1.299		1.299
14.	Pris. za izkoriščanje voda	1.301	18	1.319
15.	Članarine	288	39	327
16.	AM nad predp. min. stop.			
17.	Zavarovalne premije	5.350	200	5.550
18.	Samoup. dogovar. obvezn.			
19.	Del dohod. za druga plačila	3.404	282	3.686
IV.	OBVEZ. IZ DOHOD. (11 - 9)	42.990	857	43.847
20.	Kosmati osebni dohodki	34.890	8.244	43.134
21.	Del za stanov. izgradnjo	3.093	735	3.828
22.	Del za prehrano in LD			
23.	Del za skupno porabo		1.170	1.170
24.	Del za poslovni sklad plas.			
25.	Del za posojilo skl. federac.			

26. Del za rezervni sklad
 27. Del za izboljšanje mat. osno
 ve dela
 28. Del za odplač. san. kred.
 29. Del za druge obveznosti za
 druge sklade
 — sam. dog. obveznosti

V. ČISTI DOHODEK (20 do 29)	37.983	10.149	48.132
VI. SKUPAJ STR. IN DOHOD. (II + IV + V)	201.647	15.221	216.868
VII. RAZLIKA (I — VI)	26.223		
30. Popreč. štev. zaposl. (po stan. konec. m.)	498		
31. Obvez. za posoj. za neraz.	3007,76		
32. Obveznost za plasmaje iz posl. sklada	1198,17		

Miro Florjanc

Pogled na del Trbovelj z naseljem našega kombinata — Elektran-
 niška stolpnica s stanovanjskimi bloki. (Foto A. Bregant)

Informacija o poteku priprav za remont v letu 1981 v DO TET

Za leto 1981 načrtujemo večji obseg remontnih del na proizvodni enoti PEE-N, ki zahtevajo izključitev te enote iz obratovanja najmanj za 4 mesece, v času od 1. 6. 1981 do 1. 10. 1981.

Dela, ki presegajo obseg rednih vzdrževalnih del, so:

— Popravilo kotla OP-380 b — to je zamenjava grelnika vode in ponovnega pregrevalnika.

— Popravilo generatorja 156 MVA — to je previtje statorja generatorja.

— Predelava vodnih tesnilk na turbini TK 120 — to je nadomestitev vodnih tesnilk na VT in ST delu turbine s parnimi tesnilkami.

Med navedenimi deli predstavlja popravilo kotla najzahtevnejši objekt, tako po obsegu kot tudi vrednosti, zato bom pri opisovanju poteka doseda-

njih priprav na remont v letu 1981 podal predvsem problematiko tega popravila.

Popravilo kotla OP-380 b

V zvezi z vse pogostejšimi izsiljenimi zaustavitvami bloka 125 MW TE TRBOVLJE (proizvodna enota PEE-N) je predstavnik Republiškega inšpektorata parnih kotlov ob priliki rednega letnega pregleda parnih postrojev v času remonta v letu 1978, odredil čas, leto dni, za proučitev te problematike in na podlagi teh ugotovitev predlagati rešitev tega vprašanja.

Analize izsiljenih zaustavitev so pokazale, da so netesnosti kotla predvsem na grelniku vode v glavnem kanalu in v obvodu ter na ponovnem pregrevalniku v glavnem kanalu. Vzroki defektov so posledica nenormalne obrabe ocevja, ki ga povzročajo leteči delci neizgorelega pepela v dimnih plinih. Rezultati vsakoletnih meritev debelin cevi, ki jih kontinuirano opravlja IMK — inštitut za metalne konstrukcije iz Ljubljane, izkazujejo nenormalno zmanjševanje debelin cevi tlačnega dela kotla. Obseg ocevja z minimalnimi dopustnimi merami debelin, ki so posledica prekomerne erozije v času desetletnega obratovanja kotla s kurjenjem rjavega premoga, onemogoča in presega redno vzdrževanje ter narekuje kompleksno rešitev.

Od predstavnikov tovarne kotlov (proizvajalec kotla OP-380 b) RAFAKO RACIBORZ smo zato zahtevali rešitev, ki optimalno razrešuje to problematiko. Predlog popravila kotla je bil izdelan po dokumentaciji tovarne kotlov RAFAKO št. 79, 12, 10 in je bil od predstavnikov proizvajalca obrazložen dne 8. 6. 1979 v TE TRBOVLJE.

Na osnovi tega projektnega tolmačenja popravila kotla OP-380 b je Republiški inšpektorat parnih kotlov z dopisom št. 314/C-6/79-HE, z dne 19. 6. 1979 potrdil takšen predlog popravila kotla ter pozval strokovne službe in samoupravne organe DO TET in SOZD

ZEPS, da zagotovijo čim hitrejšo realizacijo predlagane rešitve.

Takšen predlog popravila kotla OP-380 b v TE TRBOVLJE so tudi obravnavali in potrdili na odboru za tehnične zadeve delavskega sveta SOZD ZEPS dne 18. 7. 1979. Isti predlog je obravnaval tudi Odbor za ekonomsko-finančne zadeve delavskega sveta SOZD ZEPS z dne 1. 8. 1979 in 10. 8. 1979, ter pripravil predlog sklepa za CDS SOZD ZEPS. Predlagani sklep je obravnaval in potrdil CDS SOZD ZEPS na 6. redni seji dne 14. 8. 1979 z dopolnitvijo, da je za izvršitev sklepa zadolžen sektor za razvoj in razširjeno reprodukcijo TE TRBOVLJE in imenovana komisija.

V drugi polovici meseca septembra 1979 so bili izvršeni razgovori s predstavniki poljskih podjetij združenih v uvozno izvoznem podjetju ELEKTRIM VARŠAVA, da bi popravilo kotla terminsko uskladili in izvedli istočasno s planiranim 4-mesečnim popravilom generatorja bloka 125 MW v letu 1980. Predstavniki proizvajalca kotla RAFAKO-RACIBORZ zaradi nabavnih rokov materiala niso mogli sprejeti termina za leto 1980, ampak šele za leto 1981. Zaradi navedenega in istočasnosti izvršitve remonta na kotlu in generatorju smo zavestno predstavili popravilo generatorja tudi na leto 1981.

Skladno z metodologijo za izdelavo srednjeročnega plana graditve ELEKTROENERGETSKIH OBJEKTOV za obdobje 1981—1990 so v oktobru 1979 izdelali idejno rešitev za popravilo kotla OP-380 b v TE TRBOVLJE, da bi to popravilo pravočasno vključili v letni in srednjeročni plan graditve objektov za obdobje 1981—1985.

O problematiki popravila kotla in predvsem načinu financiranja tega popravila je sklepal tudi POSLOVNI ODBOR ISE za investicije v elektrogospodarstvu na svoji 20. seji dne 17. 12. 1979 v Ljubljani in sprejel sklep št. 280:

1. Poslovni odbor ugotavlja naslednje:

— Kotel OP-380 b v TE Trbovlje je treba nujno popraviti.

— Investicija za popravilo ni predvidena niti v srednjeročnem niti v letnem planu graditve elektroenergetskih objektov niti v SaS o spremembah in dopolnitvah SaS 1976/80.

— Popravilo kotla se ne more šteti za investicijo, temveč je investicijsko vzdrževanje, ker poteče amortizacijska doba šele leta 1981.

2. SOZD ZEPS naj v okviru svojega poslovanja preskrbi sredstva za plačilo 20 % avansa pri naročilu popravila kotla.

3. Leta 1980 naj se za popravilo kotla izdela investicijski program, v katerem naj bo predvidena refundacija plačanega avansa in se po ustaljenem postopku predloži poslovnemu odboru v obravnavo.

4. Investicija za popravilo kotla OP-380 b naj se vnese v srednjeročni plan za obdobje 1981/85.

5. Iz zgoraj navedenih razlogov poslovni odbor odklanja kakršnokoli odgovornost za nepravočasno popravilo kotla OP-380 b.

Zaradi zagotovitve termina popravila kotla v letu 1981 je bila dne 22. 12. 1979 v soglasju Združenih elektrogospodarskih podjetij Slovenije podpisana pogodba št. 05-131/95540 z ELEKTRIMOM Varšava v znesku 1.399.855 USA dolarjev, za dobavo in izdelavo elementov tlačnega dela kotla, ki bodo izdelani v tovarni kotlov RAFAKO-RACIBORZ. Po tej pogodbi je bil rok plačila avansa v znesku 349.964 USA dolarjev 45 dni po podpisu pogodbe.

V zvezi z vsemi stabilizacijskimi stališči, plani in ukrepi je bila prijava zaključka na LB, kljub vsem intervencijam, potrjena šele dne 13. 2. 1980, nakazilo avansa pa izvršeno 29. 3. 1980.

Komisija za spremljanje izvajanja del ter porabo sredstev v zvezi s popravilom kotla OP-380 b se je na sestanku dne 29. 2. 1980 po pregledu projek-

tne naloge odločila, da se izdelava Investicijskega programa poveri IBE Ljubljana kot edinemu ponudniku, ker kot projektant TE Trbovlje 2 pozna objekt v celoti in je s tem zagotovljena optimalna izdelava investicijskega programa.

Inženirski biro Elektroprojekt Ljubljana je dostavil TE Trbovlje ponudbo za izdelavo investicijskega programa št. K-77/80-2896/2 z dne 17. 3. 1980, ki jo komisija za spremljanje popravila kotla dne 25. 3. 1980 pregledala in prevzela. Istočasno pa je izdelala terminski plan izdelave in sprejemanje investicijskega programa na samoupravnih organih DO TET, CDS ZEPS in PO ISE.

Po terminskem planu pa je bila izdelava Investicijskega programa pogojena z zavarovanjem plačila Inženirskemu biroju Elektroprojekt do 25. 4. 1980, po pogodbi št. K-77/80/2396/2, sklenjeno med Združenimi elektrogospodarskimi podjetji Slovenije Maribor in Inženirskemu biroju Elektroprojekt Ljubljana.

Na to pogodbo LB oddelek poslov po pooblastilu ni dal soglasja in je o tem obvestil SOZD ZEPS z dopisom z dne 21. 4. 1980, št. 912-2456/PA z obrazložitvijo, da za navedeno dokumentacijo ni predvidenih sredstev v letnem oziroma srednjeročnem planu ter predlaga, da si investitor zagotovi lastna sredstva ali združena sredstva SOZD REK EK ali SOZD ZEPS. Predlaga tudi vključitev popravila kotla v naslednji srednjeročni plan graditve elektroenergetskih objektov.

Z zavrnitvijo pogodbe so postali nični tudi vsi roki izdelave investicijskega programa in potrjevanje le-tega na vseh samoupravnih organih po terminih, ki jih je določila komisija za spremljanje popravila kotla.

O nastali situaciji je bil dne 25. 4. 1980 seznanjen tudi Odbor za razvoj in razširjeno reprodukcijo SOZD ZEPS.

Po zavrnitvi pogodbe so bili opravljeni razgovori s predstavniki sektorja za razvoj in razširjeno reprodukcijo SOZD

ZEPS, poslovnega odbora ISE in LB, da se zagotovi vir in način financiranja ter postopek za izdajo inštrumenta za zavarovanje plačila. Na osnovi teh razgovorov in urgenc je bila potem izdana garancija banke 27. 6. 1980. Po imenovani pogodbi bo tako izdelan investicijski program šele do 15. 9. 1980, na kar bo po revizijskem pregledu predan v sprejem in potrditev še samoupravnim organom.

Izdelava investicijskega programa mora biti zasnovana po minimalni metodologiji, da bi se zagotovila kompletnost in pravilno ovrednotenje vseh del. Obseg teh del pa mora biti ovrednoten v investicijskem programu s ponudbami proizvajalcev opreme in izvajalcev del.

Vsled navedenega so od plačila avansa ELEKTRIMU-Varšava potekali razgovori še z ostalimi izvajalci del in proizvajalci opreme, ki bodo soudeleženi pri popravilu kotla. Tako sedaj razpolagamo že z vsemi ovrednotenimi ponudbami.

EM-HIDROMONTAŽA Maribor je v svoji ponudbi ovrednotila demontažna in montažna dela z zamenjavo grelnika vode in ponovnega pregrevaleznika z obzidavo in toplotno izolacijo ter ureditvijo gradbišča.

Oprema za meritve in regulacijo ter montažna in izvedbena dokumentacija s preizkušanjem so ovrednotena s ponudbo firme SIEMENS-WSW z Dunaja.

Delo superkontrole in meritvev pa sta ovrednotila s svojimi ponudbami še INŠTITUT ZA METALNE KONSTRUKCIJE iz Ljubljane in FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO iz Ljubljane.

Z vsemi navedenimi ponudniki moramo skleniti pogodbe najkasneje do konca meseca septembra tega leta, da zagotovimo pravočasno izdelavo in naročilo opreme in materiala potrebnega za popravilo kotla.

Iz vsega navedenega izhaja ključni problem, da zamotan postopek odobravanja zavira izdelavo investicijske dokumentacije, ki je osnova za odo-

britev finančnih sredstev. Tako bo potrebno pred potrditvijo in sprejetjem investicijskega programa pridobiti potrebna likvidna in devizna sredstva za plačilo avansov in depozitov za sklenitev pravnoveljavnih pogodb, kar pa nikakor ni lahka naloga glede na dogovorjene stabilizacijske ukrepe in določene terminske omejitve.

Za lažjo predstavbo in ocenitev reda velikosti tega popravila kotla je, po danes veljavnih cenah in deviznih tečajih, ponudbeno ocenjeno popravilo na 199,775.577,00 din

potrebna likvidna in devizna sredstva za sklenitev pogodb pa znašajo 41,408.876,00 din.

Popravilo generatorja

Po desetletnem obratovanju smo generator 156 MVA temeljito pregledali v okviru rednega letnega remonta 1978. Demontirali smo rotor generatorja ter podrobno preverili vpetje statorskih palic v utorih. Preanalizirali smo tudi vse dotedanje rezultate kontrole kvalitete izolacije, ki jo je redno izvajal ob letnih remontih ELEKTROINŠTITUT »MILAN VIDMAR« iz Ljubljane. Na podlagi pozitivnih rezultatov te analize je bilo zaradi razrahljanega vpetja posameznih statorskih palic v utorih to vpetje utrjeno z vgraditvijo novih utorskih zagozd. Po utrditvi smo zaradi potrebne obratovalne zanesljivosti še pred zaključkom remonta izvedli preizkus statorske izolacije. Preizkus je pri dveh fazah pokazal pozitivne rezultate, pri tretji pa je prišlo do preboja, ki je bil glede na rezultate prvih dveh faz popolnoma nepričakovan. Preboj je nastal v utoru na razdalji 250 mm od začetka utora na turbinski strani generatorja.

Popravilo poškodovanega navitja je bilo zaradi zaključka remonta možno le z zamenjavo prebite palice z rezervno. Pri zamenjavi oziroma izvlečenju palice smo ugotovili, da je njena izolacija na mestih, kjer nalega na pritrdilni obroč, oguljena do golega bakra. Strokovna komisija za sanacijo defektne navitja je po preverjanju

defektne palice sprejela sklep, da je zamenjava prebite palice z rezervno le zasilno popravilo, ki naj omogoči nadaljnje obratovanje bloka 125 MW. Definitivno popravilo statorskega navitja pa je po mnenju strokovne komisije izključno novo navitje. Vsa remontna dela in preizkus je izvedla tovarna RADE KONČAR ob sodelavi ELEKTROINŠTITUTA »MILAN VIDMAR« iz Ljubljane.

Na podlagi sklepa strokovne komisije je TERMOELEKTRARNA TRBOVLJE sklenila pogodbo s tovarno RADE KONČAR, ZAGREB dne 10. 1. 1979 v skupnem znesku 12.030,000 din, za izdelavo, demontažo in montažo novega navitja. V tovarni RADE KONČAR je sedaj v zaključni fazi izdelave novo navitje, izdelujejo in pripravljajo še pripomočke za vrtenje statorja generatorja, demontažo in montažo. Del te opreme so že izdelali in se nahaja v TET. Po sedanjih ocenitvi je možno zaključiti, da pri izdelavi navitja in opreme za demontažo ne bo nepredvidenih zastojev.

Popravilo turbine

Deformacija ohišja turbine, predvsem pa ohišji na visoko tlačnem delu — VT delu turbine in srednje tlačnem delu — ST delu turbine ter z njima spojeni ohišji vodnih tesnilk je poznano in se neprekinjeno nadaljuje že od samega začetka eksploatacije.

Pri legalizaciji turbinskih ohišij, ki je bila v okviru rednih letnih remontov, so bile istočasno opravljene manjše predelave ohišij vodnih tesnilk z namenom, da bi zagotovili boljše tesnenje na prirobnicah in stičnih površinah. Vsa ta popravila niso dala trajnih rezultatov, ampak so se deformacije ohišij vodnih tesnilk, ki so izpostavljene spreminjajočim toplotnim obremenitvam, neprestano nadaljevale. Netesnost vodnih tesnilk vpliva na dinamično stanje rotorja turbine, kot sekundarne posledice netesnosti pa se pojavljajo tudi nihanja v regulaciji turbine, ker

se meša voda iz vodnih tesnilk s turbinskim oljem.

Vse to je narekovalo pristop k sistematski in optimalni rešitvi tega problema v okviru danih pogojev. Prvi koncept takšne rešitve tega problema je bil predstavljen v TE TRBOVLJE dne 8. 6. 1979 od predstavnikov poljske firme ELEKTRIM-Varšava. Na osnovi dopolnjenega osnutka smo se to firmo sklenili dne 22. 12. 1979 ponudbo za izdelavo dokumentacije za tovrstno predelavo vodnih tesnilk.

Predstavitev tega projekta je bila opravljena s strani predstavnikov ELEKTRIMA-Varšava dne 17. 7. 1980, v TERMOELEKTRARNI TRBOVLJE. Na projektne tolmačenju so bili poleg predstavnikov TET prisotni še predstavniki FAKULTETE ZA STROJNIŠTVO iz Ljubljane in Zagreba. ELEKTROINŠTITUTA »MILAN VIDMAR« iz Ljubljane in JUGOTURBINE-Karlovac, kjer je predstavnik ELEKTRIMA razložil predelavo po funkcionalni strani kakor tudi glede na obseg predelave in njeno realizacijo. Strokovna komisija ni imela pomislekov k predlogu predelave in je potrdila predloženo rešitev. Takšno rešitev je glede na sorazmerno kratek rok do predvidenega remonta v letu 1981 možno tudi realizirati.

Predloženo rešitev predelave vodnih tesnilk obdelujeta sedaj firmi ELEKTRIMA-Varšava in JUGOTURBINA-Karlovac, da bi na osnovi njunih ponudb ovrednotili celotno predelavo. Tudi za to predelavo bo potrebno skleniti pogodbe najkasneje do konca meseca septembra, kar je seveda odvisno tudi od razpoložljivih deviznih in likvidnih sredstev ob predpostavki, da se mora ta predelava financirati iz lastnih sredstev in komercialnih kreditov.

Hinko KUS

.....

»...Naš človek je globoko podvržen socialističnemu samoupravljanju, ki je vir njegovih pglavitnih pravic in svoboščin. V načinu, kako se rešujejo problemi v temeljni organizaciji združenega dela, odseva tudi odnos do celotne naše družbene skupnosti. Zato se morajo komunisti pri vsakodnevem delu bojevati za razvijanje zavesti delovnih ljudi o tem, da je nujno poleg lastnih interesov imeti vedno pred očmi tudi interese drugih samoupravnih skupnosti, da se morajo ti interesi usklajevati in da je pri odločanju o posameznih vprašanjih pomembno gledati tudi naprej, v prihodnost...«

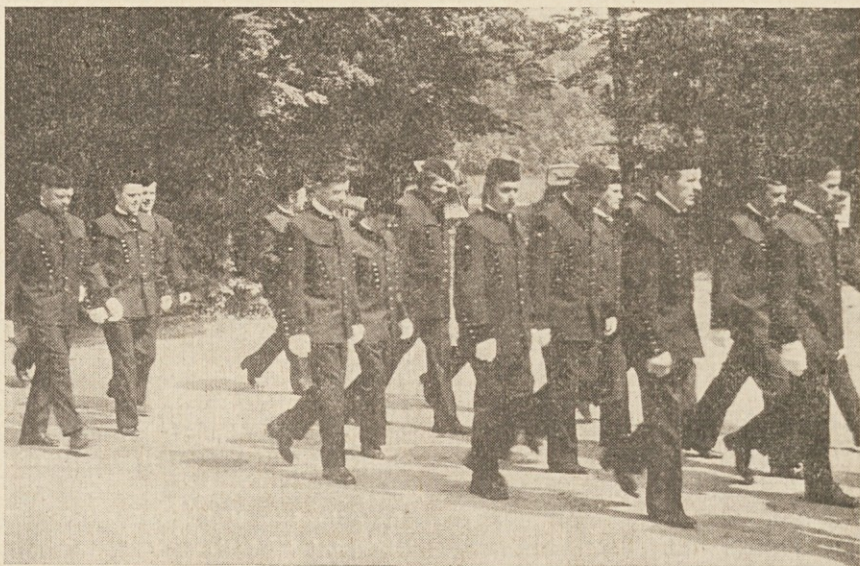
Tito na XI. kongresu ZKJ, 1978

Jože Žitnik je bil na 1. seji delavskega sveta SOZD REK Edvarda Kardelja, vnovič izvoljen za predsednika tega organa v mandatni dobi 1980/82.

Foto A. Bregant

Raziskave na področju med Kisovcem in Kotredežem

Letošnje proslave Dneva rudarjev in praznika našega kombinata so se udeležili številni rudarji v svečanih rudarskih uniformah.

Foto L. Vozelj

Letos mineva dvajset let, ko so s projektom raziskovalnih del na področju Kotredež in Loke namenili prekategorizirati ta-

kratnih 96 milijonov ton iz nižjih v višje kategorije in s tem podaljšati odkopavanje premo- ga na področju rudnika Zagor-

je za 120 let. Žal te raziskave niso bile realizirane in tako danes, namesto da bi imeli še za 100 let zalog, ponovno projektiramo raziskovalna dela, samo tokrat z bistveno manjšimi ob-

ljubami vendar ob večjih investicijskih vlaganjih.

Naj samo navedem nekaj osnovnih primerjav iz obeh projektov, ki nosijo datume april 1960 in julij 1980:

Zaloge premoga v ležišču v 1000 tonah in odstotkih:

1. 1. 1959			1. 1. 1977	
a) Kisovec — Loke				
Zaloge A	326	1 0/0	396	2 0/0
Zaloge B	6.500	15 0/0	19.467	100 %
Zaloge C ₁	28.000	62 0/0	837	4 0/0
Zaloge C ₂	10.000	22 0/0	4.396	23 0/0
Skupne	44.826	100 0/0	13.838	71 0/0
b) Kotredež — Orlek				
1. 1. 1959			1. 1. 1977	
Zaloge A	1.226	5 0/0	1.741	9 0/0
Zaloge B	3.835	14 0/0	1.974	10 0/0
Zaloge C ₁	5.890	21 0/0	2.164	11 0/0
Zaloge C ₂	16.600	60 0/0	13.297	70 0/0
Skupaj	27.551	100 0/0	19.176	100 0/0
c) Kotredež — Zahod				
Zaloge C ₂	—	—	29.000	100 0/0
d) Loke — Kolovrat				
Zaloge C ₂	20.000	100 0/0	—	—
Skupaj zaloge brez Podstrane				
Zaloge A	1.552	2 0/0	2.137	3 0/0
Zaloge B	10.335	11 0/0	2.811	4 0/0
Zaloge C ₁	33.890	37 0/0	6.560	10 0/0
Zaloge C ₂	46.600	50 0/0	56.135	83 0/0
Skupaj	92.377	100 0/0	67.643	100 0/0

Iz navedenih podatkov lahko razberemo, da se skupne zaloge niti ne razlikujejo preveč; velike razlike pa so v posameznih vrstah. Tako je bilo v času pred 20 leti skoraj dvakrat več zalog A in B kategorije, kakor jih je danes.

Zanimiva pa je še naslednja primerjava med predvidenimi zalogami po izgotovitvi projektiranih raziskovalnih del v projektu iz leta 1960 do konca leta 1965 ter v projektu iz leta 1980 do konca leta 1986:

V ležišču v 1000 tonah

31. 12. 1965

Zaloge A	3.960	5 %
Zaloge B	42.980	49 %
Zaloge C ₁	23.200	26 %
Zaloge C ₂	18.000	20 %
Skupaj:	88.140	100 %

Zaloge nove jame Kotredež:

V ležišču v 1000 tonah

31. 12. 1986

Zaloge A	6.483	16 %
Zaloge B	15.615	38 %
Zaloge C ₁	6.650	16 %
Zaloge C ₂	12.532	30 %
Skupaj:	41.280	100 %

Udeležba A+B zalog je v obeh primerih enaka, in sicer je 44 %, kar daje solidno osnovo za samo odkopavanje. Zaloge A in B kategorije nove jame Kotredež — zahod v predvideni višini 22,1 milijonov ton sicer ne pomenijo veliko v primerjavi z zalogami drugod v Sloveniji oz. Jugoslaviji, mnogo pa pomenijo rudniku Zagorje za nadaljnjo zagotovitev proizvodnje. Te zaloge so dosegljive v količini 11,3 milijonov ton le pri uporabi odkopne metode s splavnim zasipom — to je s horizontalno koncentracijo, ostalih 10,8 milijonov ton pa z nadkopnim pridobivanjem oz.

z vertikalno koncentracijo. Iz tega lahko približno določimo eksploatacijske zaloge, in sicer v južnem krilu (splavni zasip) v višini 9 milijonov ton ter v severnem krilu (nadkopno pridobivanje) v višini 6,5 milijonov ton. Skupno 15,5 milijonov ton pa bi pri letni proizvodnji 300.000 ton pomenilo nadaljnjih 50 let odkopavanja premoga na področju Zagorja.

Zanimivo bi bilo vedeti ceno za izvedbo raziskovalnih del, ki sestojijo iz pripravljalnih v letu 1980 in kasnejših raziskovalnih del do vključno leta 1986. Celokupna predvidena sredstva so v višini 277 milijonov dinarjev. Kajpak je v tej vsoti po današnjih cenah vključeno tudi črpanje vode na celotnem raziskovalnem področju, kar pomeni 102 milijona dinarjev. Preostalih 175 milijonov dinarjev pa je razdeljenih na 73 % za rudarsko gradbena raziskovalna dela in 27 % za jamske in zunanje vrtine. Po projektu bo izdelanih za raziskavo južnega krila 2462 m jamskih objektov, 7 komor, 17 jamskih in 3 zunanje vrtine, za raziskavo severnega krila pa 1170 m jamskih objektov, 5 komor, 10 jamskih in 12 zunanjih vrtin ter manjša sledilna dela na površini.

Projekt je izdelan tako, da forsira raziskovanje v južnem krilu. To je potrebno za čim hitrejšo opredelitev prostora iznad raziskovalnih del, ki ima velike razvojne težnje tako v graditvi gospodarskih kakor stanovanjskih objektov. To pa pred izvršitvijo raziskovalnih del ni mogoče. Tako so po projektu predvidena zadnja raziskovalna dela v tem krilu v letu 1984, nakar se raziskave prenesejo v severno krilo. Tudi južno krilo je razdeljeno na dva dela, in sicer z izdelavo-oskrbovalnega jaška Smrekovica na zahodni in vzhodni del. Ta jašek bo pri morebitnem kasnejšem odkopavanju točno v sredini celotnega področja nove jame Kotredež zahod in bo zato ustrezal tako v pogledu zračenja kot izhodna

zračilna pot kot v pogledu pre-skrbe z zasipnim materialom (ugodna tangenta za celotno področje), komprimiranim zrakom (majhne izgube) in električne energije (najmanjši padci napetosti). Istočasno lahko glede na ta jašek tudi omejimo pridobivalno območje na del, ki na površini ni gosto naseljen oz. industrializiran (to je med sedanjo jamo Loke in jaškom Smrekovica, torej zahodni del) in na del, ki je na površini gosto naseljen oz. industrializiran (področje med jaškom Smrekovica in sedanjim poljem 3 v jami Kotredež, torej vključno t. i. vinski steber).

Jasno je, da bo odločitev o odkopavanju enako odvisna od rezultatov raziskav kakor tudi od površinskih objektov in njihovih alternativnih razvojnih planov. Oboje pa bo potrebno preveriti v luči energetskih potreb. Le-te bodo tudi kazalec za odkopavanje v severnem krilu. Za tega prevladuje danes mišljenje, da je sloj preozek za ekonomsko odkopavanje. Nihče pa ne more za dokaj obsežno področje pod severnim pobočjem Vinskega vrha in Kukoljneca reči, da tam niso potrebne raziskave. Vedeti namreč moramo, da so vse te zaloge danes v najnižji, to je C kategoriji in so zato raziskave tu zelo potrebne. Nad severnim krilom ni mestnih območij, tudi vasi ne, tu ni težav v zvezi s prestavitvijo cest, varovanjem potokov. So le manjši odkupi redkih kmetij. Zato menim, da bo v letu 1986, ko bodo končane tudi raziskave severnega krila, lažje sklepati in odločati, kje in v kolikšnem obsegu bomo odkopavali premog na področju rudnika Zagorje.

Prioriteta raziskav je torej predvsem odvisna od zahtev prostorskih planov. Le-ti so se trdo vsidrali v naše življenje in jih bomo morali upoštevati. Raziskovalna dela v rudarstvu pa so po drugi strani dolgotrajen postopek, zato jih začnemo tam, kjer so potrebne čim hitrejša odločitve. S

končano raziskavo na področju Kotredež — zahod se raziskovalno delo seli proti zahodu na področje Loke — Kolovrat,

Izlake in proti vzhodu na področje med Trbovljami in Zagorjem.

Matjaž Hočevar

Osebni dohodki v I. polletju

V letošnjih prvih šestih mesecih so bili doseženi na zaposlenega naslednji bruto osebni dohodki (BOD):

Zap. št.	TOZD	Povprečni BOD 1. 1979	Povprečni BOD I-VI 1980	Indeks 3 : 2
	1	2	3	4
1.	PH	13.580	16.494	121,5
2.	PO	13.852	16.686	120,5
3.	PT	14.064	16.550	117,7
4.	PKo	13.483	16.351	121,3
5.	SPT	12.865	14.938	116,1
6.	SPZ	10.458	12.856	122,9
7.	RES-D-H	13.086	15.608	119,3
8.	RES-D-T	13.650	15.731	115,2
9.	RES-D-Z	13.603	16.063	118,1
10.	RSC-Z	15.451	18.110	117,2
11.	PJL-T	12.266	12.511	102,0
12.	DS PD-H	9.851	11.537	117,1
13.	DS PD-T	10.265	11.736	114,3
14.	DS PD-Z	10.527	12.210	116,0
15.	DS SS ZPT	13.156	14.660	111,4
16.	DO ZPT	13.126	15.543	118,4
17.	PEE PP	14.434	15.897	110,1
18.	PEE N	12.661	14.070	111,1
19.	TG	11.402	12.775	112,0
20.	VN	13.317	14.989	112,6
21.	DS SS TET	11.808	13.902	117,7
22.	DO TET	12.814	14.450	112,8
23.	RIG	15.414	16.995	110,3
24.	ESMD	16.025	16.447	102,6
25.	GRAMAT	10.534	11.969	113,6
26.	Avtoprevoz Z.	14.396	15.057	104,6
27.	DS SS RGD	14.005	15.767	112,6
28.	DO RGD	14.849	16.190	109,0
29.	SIMD	11.780	14.659	124,4
30.	EIMD	12.899	15.748	122,1
31.	DS SS IMD	12.464	12.749	102,3
32.	DO IMD	12.281	14.572	118,7
33.	DS ASO	13.124	14.638	111,5
34.	DS TSO	15.984	17.913	112,1
35.	SOZD REK-EK	13.359	15.520	116,2

A. B.

Referendum o stimulativnem nagrajevanju v SOZD REK EK

V razpisnem roku za izvedbo referendumov o stimulativnem nagrajevanju so izvedli referendum samo v TOZD RIG, TOZD GRAMAT in DS administrativno strokovnih opravil. Ostali TOZD in DS v SOZD REK — EK pa imajo pripravljene osnutke in predloge za stimulativno nagrajevanje delavcev, katere pa še proučujejo in dopolnjujejo.

Tako ima delovna organizacija ZPT v pripravi predloge za sprejemanje na vseh TOZD in delovnih skupnostih. Delovna organizacija TET ima že sprejet predlog, vendar so sporni nekateri kriteriji, le te bodo še dopolnili do meseca septembra in nato bodo pričeli z izvajanjem stimulativnega nagrajevanja v vseh TOZD in DS. V delovni organizaciji RGD stimulativno nagrajujejo delavce v vseh TOZD, kakor tudi v delovni skupnosti. Kot sem že omenil, sta imela predloge na referendumu samo dva TOZD, medtem ko so ostali že imeli sprejete predloge v svojih samoupravnih aktih in jih tudi izvajajo. Osnutke imajo pripravljene tudi v delovni organizaciji IMD, kdaj pa bodo pripravljeni predlogi za stimulativno nagrajevanje delavcev pa še ni znano. Delovna skupnost ASO je torej že izvedla referendum in uvedla z julijem mesecem stimulativno nagrajevanje, medtem ko imajo v delovni skupnosti TSO tudi pripravljen predlog. Kdaj bodo izvedli referendum pa še ni znano.

Glede na stališče sindikata in 129. člena zakona o združenem delu je razvidno, da je treba zagotoviti delavcem, da prejemajo osebne dohodke glede na uspešnost svojega dela, da velja za vse delavce načela za-

Dejali so...

Cvijetin Mijatović, predsednik predsedstva SFRJ

»... V boju za gospodarsko ustalitve, v katerega se vedno bolj vključujejo vse družbenopolitične sile in dejavniki, delavski razred in delovni ljudje, dosegamo prve rezultate. Naše gospodarstvo se začinja prilagajati realnim možnostim razvoja. Postopoma, čeprav še zmeraj počasi, se umirja konjunktura na domačem trgu. Rast splošne in skupne porabe prav tako. V prvem polletju smo dosegli pomembne rezultate pri izvozu. Kažejo se znamenja, da se bo krepila materialna osnova združenega dela. Vsekakor gremo tudi v ekonomski politiki in gospodarski praksi po dobri poti — v smeri izvajanja politike gospodarske ustalitve.

So torej rezultati, vendar še vedno ne moremo govoriti o globljih bistvenih spremembah. Že dalj časa se namreč srečujemo z resnimi problemi in težavami pri izvajanju dogovorjene politike. Gotovo se še spominjate, da je na to opozoril še tovariš Tito v novoletni izjavi, ko je poudaril, da je pred nami leto zapletenih problemov in nemajhnih težav. Od vseh je zahteval več dela, discipline in odgovornosti...«

Miran Potrč, predsednik Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije

»... Titovo geslo 'Preidimo z besed na dejanja' in dediščina, ki nam jo je zapustil, so vselej aktualna navodila, ki navdihujejo našo akcijo. Samo z akcijo bomo uresničili tisto, kar dolgujemo tovarišu Titu. Težave in pomanjkljivosti, ki smo jim priča in ki jih ne prikrivamo, nikakor ne morejo zmanjšati pomena ogromnih in vsestranskih uspehov sistema socialističnega samoupravljanja. Od zmage revolucije, zlasti pa v zadnjih 30 letih, se je podoba države temeljito spremenila. Naša država je zrastle v močno skupnost samoupravno združenih narodov in narodnosti, v humano in svobodnjaško družbo z velikim ugledom v tujini. Socialistično samoupravljanje je tako tudi v razvoju družbenih odnosov v svetu opozorilo na možno demokratično alternativo razvoja sodobne družbe. Najmanj, kar lahko povemo ob njegovem 30. rojstnem dnevu je, da je samoupravljanje opravilo izpit pred delavskim razredom, pred vsemi našimi narodi in narodnostmi in pred zgodovino. Tridesetletne izkušnje, ki so za nami, so porok, da lahko z optimizmom gledamo v prihodnost...«

kona o združenem delu, ki zahteva, da se konkretni delovni prispevek ugotavlja po količini, kvaliteti in gospodarnosti dela kot prispevka delavca k organizaciji združenega dela.

Pred kratkim so dali v razpravo tudi osnutek družbenega

dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, podpisnice pa so zveza sindikatov Slovenije, Izvršni svet skupščine SR Slovenije in gospodarska zbornica Slovenije. Imenovani družbeni dogo-

vor obravnava (v petih členih — od 25 do 29. člena) vso problematiko o stimulativnem nagrajevanju, ki jih imajo nekatere TOZD, delovne skupnosti oz. delovne organizacije že sprejete in jih izvajajo tako, da ne bodo imeli težav pri usklajevanju samoupravnih sporazumov z družbenim dogovorom. Precej težav pa bodo imele delovne organizacije, ki teh predlogov o stimulativnem nagrajevanju delavcev ne bodo imele sprejete v svojih samoupravnih aktih.

Zato priporočam vsem individualnim poslovnim organom in DPO naj s skupnimi prizadevanji pospešijo izdelavo oz. sprejem predlogov za stimulatивно nagrajevanje delavcev, ker delavci težko pričakujejo, kako bodo ugotavljali delovni prispevek posameznega delavca, saj bo to tudi spodbuda in zagotovilo za doseganje boljših rezultatov poslovanja TOZD, DO in SOZD.

Ivan Kukovič

V Velenju o težavah slovenskih premogovoikov

Dne 18. avgusta tega leta je potekal v Velenju razgovor o problematiki slovenskih premogovnikov, o njihovih težavah, izgubah in podobnem. Poleg predstavnikov REK Velenja in REK Edvarda Kardelja (mgr. Srečko Klenovšek, Brane Kušar in Rudi Kreže), so razgovoru pristostvovali tudi Stane Dolanc, član predsedstva CK ZKJ, Vinko Hafner, predsednik republiškega sveta ZSS, Štefan Korošec, član predsedstva CK ZKS, sekretarji medobčinskih in občinskih družbenopolitičnih vodstev in drugi.

Razgovor je bil organiziran z namnom, da bi ugotovili najpomembnejše vzroke težav v pre-

mogovnikih naše republike, predvsem pa izgub, ki jih imata oba REK v I. polletju tega leta.

Dejstvo je, da je najpomembnejši vzrok za nastalo izgubo nerešeno vprašanje cene električne energije, s tem pa tudi premoga za energetiko, pa tudi široko porabo. Električna energija se spomladi letos ni podražila za toliko, kolikor so v EGS predlagali. Na izgubo pa je vplivalo tudi neizpolnjevanje proizvodnih načrtov in nekatere slabosti. Te pa so predvsem neizkoriščenost delovnega časa, ne dovolj urejeno nagrajevanje po delu, nenormalno visoki izostanki z dela, nedognana organizacija dela, nezadostna izkoriščenost osnovnih sredstev (opreme, strojev itd.), nezadostna stabilizacijska obnašanja, prelihanje delovnih moči med OZD, osebni dohodki in podobno.

Vse pomanjkljivosti moramo odpraviti. Zato se bomo na vseh ravneh v celoti in neprekinjeno angažirali, da odpravimo vse slabosti, ki onemogočajo dosegati večjo proizvodnjo, večjo produktivnost, racionalnejšo rabo sredstev in nenazadnje tudi boljši finančni rezultat.

Razvoj energetike v Sloveniji

Energetika je imela v Sloveniji že v dosedanjem srednjeročnem načrtu precejšnje prednosti. Tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju 1981-1985 bo energetika v naši republiki zadržala to prednost. Po prvih podatkih, ki govorijo o vlaganjih v nove energetske zmogljivosti in modernizacijo obstoječih, bo treba zagotoviti (po cenah iz leta 1979) skoraj 40 milijard dinarjev ali 18,5 % od skupno predvidenih investicijskih vlaganj v osnovna sredstva gospodarstva.

Brez dvoma so predvidena sredstva zelo velika. Načrtoval-

ci in energetiki pa smatrajo, da bo treba predvidena sredstva zagotoviti, ker so realna, ob upoštevanju 4-0 % letnega porasta družbenega proizvoda in hkrati tudi 4-0 % letnega porasta porabe energije v naslednjem obdobju.

Po sedanjih predvidevanjih bo treba vložiti v modernizacijo premogovnikov, za razširitev obstoječih in zgraditev novih zmogljivosti, vsaj 7.230 milijonov din. Vložena sredstva, če jih bomo dejansko vložili, bi omogočila premogovnikom, da bi v obdobju 1981-1985 proizvedli 32,5 milijonov ton lignita in skoraj 10 milijonov ton rjavega premoga, predvsem za potrebe elektrogospodarstva. Pri tem računajo načrtovalci tudi na okoli 6 milijonov ton premoga iz drugih republik (BIH, Kosovo), za kar bo treba vložiti 170 milijonov din na temelju združevanja sredstev in skupnih vlaganj. Pretežni del potrebnih sredstev, 6.218 milijonov din bo zagotovilo elektrogospodarstvo iz predvidenih sredstev za razvoj, ostanek v znesku 1.012 milijonov din pa Planska poslovna skupnost za premog, in to 13 % iz lastnih virov, 41 % s strani bančnih kreditov in 12 % inozemskih kreditov.

Predvidena je tudi zgraditev večjega števila elektrogospodarskih zmogljivosti, ki bodo omogočile povečanje instaliranih moči za 706 megavatov. O tem smo podrobneje že pisali v prejšnji številki našega glasila. Za izvedbo tega velikega programa gradnje novih elektroenergetskih objektov v naslednjem petletnem obdobju bo treba zagotoviti okoli 23.757 milijonov dinarjev, in to 35 % iz lastnih virov elektrogospodarstva, 50 % iz združenih sredstev gospodarstva za energetiko, 5 % iz domačih bančnih sredstev in 10 % iz inozemskih kreditov.

Načrtujejo pa tudi razvoj naftnoplinskega gospodarstva in pospešitev geoloških raziskav, za kar bodo prav tako potrebna precejšnja sredstva. (tl)

Modernizacija jamskega transporta

S sprejetjem dolgoročne energetske bilance do leta 2000 je bila točneje določena udeležba rjavih premogov s področja Zassavja za dolgoročno obdobje in prikazan porast porabe le-teh od sedanjih 1,400.000 ton na 2,000.000 ton letno. Ta povečana potreba našega premoga zahteva intenzivna vlaganja v modernizacijo tehnologije proizvodnje. Za doseg tega cilja je bil v letu 1979 izdelan in sprejet investicijski program, ki obsega ne samo odpiranje novih predelov slojišč, ampak tudi modernizacijo tehnološkega procesa proizvodnje premoga z nabavo hidravličnega podporja in sodobnih odkopnih strojev ter strojev za pripravljalna dela. V to modernizacijo je vključen tudi prehod od sedanjega separiranja le na sejanje in klasiranje rovnega premoga z ozirom na njegovo preusmeritev uporabe le za potrebe energetike.

Pri modernizaciji priprav in odkopov nismo smeli zanemariti tudi vprašanja modernizacije transporta, saj bi zahtevala proizvodnja, v kolikor bi ostali pri dosedanjem prevozu s 1100 l vozički, zahtevala vozni park 2450 vozičkov in 12 trolej lokomotiv sposobnih za vožnjo in po tri v rezervi. Zato je v invest. programu predvidena nabava 600 novih jamskih vozičkov in 10 novih 10-tonskih trolej lokomotiv (uvoz iz SSSR) ter uvedba avtomatizacije kretnic in trolleyfonije. Program ne obsega modernizacije in racionalizacije transporta premoga, jalovine in repromateriala ter ljudi.

Za doseganje pravočasnih priprav za modernizacijo — tudi transporta, je bila pri Rudarskem institutu v Ljubljani naročena študija glavnega transporta materiala in ljudi za pre-

mogovnike Trbovlje, Ojstro in Hrastnik do separacije Trbovlje.

Prvi del te študije, to je glavni transport premoga, je bil v mesecu juniju izdelan in predložen naročniku. Zaradi stalnih pojavov ozkih grl, (pomanjkanja jamskih vozičkov) ki se pojavlja že desetletja, je ZPT predlagal tudi možnost modernizacije, racionalizacije in ekonomičnosti z uvedbo kontinuiranega transporta premoga od odkopov do separacije oziroma do sejalnice in klasirnice z gumi transportnimi trakovi. Preusmeritev namembnosti uporabe naših premogov le za potrebe energetike, to je kompozita vseh vrst rovnega premoga, nam to modernizacijo transporta omogoča.

Nujnost modernizacije transporta ne narekuje samo dotrajani vozni park, vedno večje razdalje prevoza, večje globine jam, večji obseg transporta opreme, ki je težja in večjih dimenzij, daljše pohodne poti moštva, večjih količin jalovine zaradi forsiranja investicijsko odpiralnih del, ampak da je tudi 22,1 % v jami zaposlenih, angažiranih pri vseh vrstah transporta in dostave. Namen modernizacije je doseči znižanje števila teh pretežno mlajših ljudi pri transportu in njihova preusmeritev na druga rudarska dela.

Študija je iz petih možnih variant transporta premoga po detajlnih analizah te zredicirala na tri, to je na avtomatizirano in daljinsko voden lokomotivni prevoz, na transport z daljinsko vodenimi trakovi in na transport, ki je kombinacija obeh. Analiza je pokazala, da so stroški nabave opreme najnižji za moderniziran lokomotivni prevoz, da pa je najcenej-

ši po toni prevoza transport z gumi trakovi in da ta zahteva tudi najnižje število zaposlenih.

Odločitev izbire variant pogojujejo tudi obstoječe proge skupnega prevoza s svojimi lokacijami in profili. Iz teh razlogov je predlagan prehod na kombinirani sistem, to je na področju Trbovelj s transportnimi trakovi in na relaciji A jašek — Hrastnik z lokomotivami.

Prehod na kombiniran sistem je narekovalo dejstvo, da mora ob traku obstajati tudi tir, da je omogočen prevoz ljudi, repromateriala in opreme ter jalovine. Ker je na relaciji Hrastnik — križišče pri A jašku le enotir, je odločitev za kombiniran sistem transporta umestna, zlasti še ker je s tem dana možnost postopnega, to je etapnega prehoda na modernizacijo transporta.

Ko bo dokončno rešeno vprašanje odpiranja Dola in povezava z Laškim ter znane odkopne kapacitete na tem področju, bo lažje razpravljati tudi o uvedbi transportnih trakov za predel jam, ki so vzhodno od Trbovelj, rešeno pa tudi vprašanje dostave repro materiala in odvoza jalovine ter transporta ljudi za to področje po novih poteh saj vemo, da so možnosti transporta z ozirom na dimenzije kletk na jašku Hrastnik močno omejene. Tako moderniziran transport premoga bi zahteval samo 32 ljudi seveda ob pogoju, da bi bil tak transport s trakovi, kakor tudi z lokomotivami daljinsko voden in avtomatiziran.

Na področju Trbovelj bi bilo potrebno sedanje polnišče Zg. VII. polja, A B polja in Terezija II. polja (na katerega je vključena tudi jama Ojstro) povezati z novozgrajenimi prečnimi komunikacijami zaradi direktne povezave s Plesko progo oziroma križiščem pri A jašku. Tudi kasnejša polnišča bi se vezala na ta osnovni sistem glavnih transportnih poti.

Drugi del študije, ki zajema transport jalovine, repromateriala, opreme in ljudi, mora dokončno rešiti problem transpor-

ta kot celote. V sedanjem obdobju pa se vsa jalovina tako separacijska, kakor tudi jalovina iz raziskovalno — odpiralnih del zbira v Trbovljah, in to iz razloga, da se z njo zasipavajo udornine na površini z namenom, da se s plastično — talninsko jalovino ustvari tampon, ki naj prepreči prodiranje meteorne vode v jamo. Ta preventivni ukrep bo potrebno izvajati tudi v bodoče in zato vso plastično jalovino prevažati v Trbovlje, ostalo kompaktnejšo pa eventuelno na površino lokalitet izkopa, to je na Dolu in Hrastniku.

Podane so že tudi idejne zasnove, da se obstoječi jašek III in jašek Hrastnik, ki oba angažirata veliko ljudi, nadomestita z vpadnikoma, ki naj služita ne samo za prevoz materiala, ampak tudi za prevoz ljudi z žičnicami. Zaradi pojavov vode in talninskega premoga ali glinastih primesi so sedanji prešipni jaški, v katerih so pogosto pojavljajo zamašitve, ne samo ozko grlo transporta, ampak močna ovira v kontinuiteti transporta od odkopa do separacije. Pri dostavi materiala povzroča zamude večkratno prelaganje pri dostavi opreme in nemogoč transport sedanjih naprav in poti za normalen transport modernega odkopnega podporja in odkopnih strojev z ozirom na njihovo težo in dimenzije. V izdelavi je torej predprojektna študija, ki naj na osnovi sodobne tehnologije transporta omogoči racionalizacijo transporta premoga, jalovine, repromateriala in ljudi na področju jam Hrastnik, Ojstro in Trbovlje. Ta študija naj dokončno reši problem našega sedaj zelo zastarelega sistema transporta kot prva faza študije racionalizacije transporta premoga od odkopov do potrošnikov, to je termoeenergetskih objektov.

Adolf Jermol

Uvajanje jamskih podajnih sider

Dosedaj smo v premogovnikih uporabljali za oporje sidra z razteznostjo samo 10 do 15 promil. Zato so jih rabili tam, kjer niso pričakovali pomikov razmeroma šibkih hribin k notranjosti izkopa.

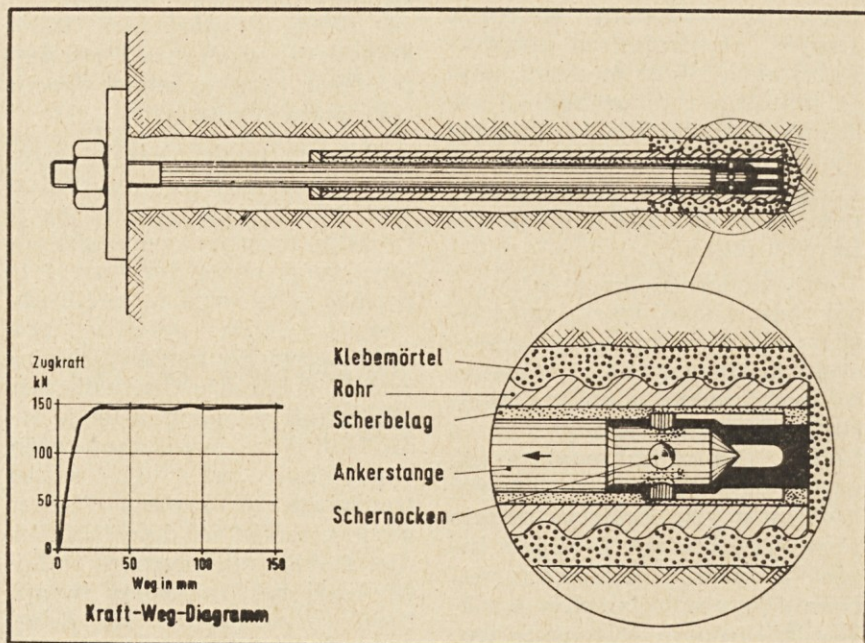
Praktični rezultati, ki so jih dosegli s sidranjem v raznih rudarsko-industrijskih panogah, kakor tudi poizkusi na modelih so pokazali, da jim sidra ob večjih pomikih hribine ravno tako omogočajo dobro varovanje, ako lahko dosegajo zadosti velike podaljške. Zahodnonemški rudarsko-raziskovalni inštitut je razvil drsno sidro.

Drsno sidro mora odgovarjati sledečim zahtevam:

— Njegov karakteristični diagram mora biti neodvisen od lastnosti in deformacij obdajajoče hribine. Pokazati mora nagel dvig možnih obremenitev (predčasno nosilnost) in ko je nastavljena obremenitev dosežena, mora biti možno večje drsenje, ki prevzame obremenitve, te pa ostajajo konstantne.

— Nastavitev višine obremenitve mora biti okrog 150 kN. Ta sila odgovarja natezni obremenitvi običajnih sider, kakršna uporabljajo v premogovnikih. Porušna obremenitev takih sider znaša 250 kN.

— Drsni element podajnega sidra mora omogočati vsaj 50 cm velik podaljšek.

Slika prikazuje podajno (drseče) sidro nemškega rudarskega inštituta.

Legendá: Diagram: abscisa: pot sidrinega droga v mm
ordinata: vlečna sila (kN).

Klebmörtel = lepilna malta

Rohr = cev

Scherbelag = strižna obloga (prevleka)

Ankerstange = sidrni drog

Schernocken = strižni čepek.

— Zunanji premer podajnega sidra mora biti izbran tako, da sidro lahko vložimo v hribino ob uporabi vrtalnih drogov z normalnimi premeri. Podajno sidro mora biti torej sposobno za uporabo, tako kakor vsako klasično sidro.

— Uporabnost sidra se ne sme spreminjati zaradi transporta, temperaturnih sprememb, korozije, ali različnih dolžin časa trajanja skladiščenja.

Podajno sidro je sestavljeno iz sidrnega droga, ki je zalepljeno v jekleno cev napolnjeno z malto iz sintetične snovi. Pri glavi sidra so strižni čepki, ki segajo v maso iz sintetične snovi (strižne prevleke) in jih sid-

ro obremenjuje v vzdolžni smeri.

Potrebno strižno silo prevleke lahko regulirajo. V območju strižnih čepkov je glava sidra nekoliko stanjšana, da material ki ga čepki prestrižejo, lahko uhaja med čepki. V nasprotnem bi čepki material potiskali pred seboj. Zaradi tega bi se jeklena cev raztezala za toliko, kolikor je mogoče in regulacijska obremenitev bi narastla.

Dosedaj so delali v poizkusni plasti hribine. Sestavni elementi sidra so drsili pri več kot 250 vlečno-obremenitvenih poizkusih. Strižna prevleka je sestavljena iz polnilnih materialov in veziv, za kar so preizkušali različne sestavine. Glede tega je

važno, da se dobi konstantno kapaciteto tudi pri koncu precej dolgega časa strjevanja za enake regulacijske obremenitve. Vrednost regulacijske obremenitve odvisi med drugim tudi od oblike glave sidra. Zato so bile dimenzije glave, kakor tudi oblika čepkov, izoblikovane v teku raznih serij poizkusov.

Zaradi zavarovanja zadosti adherentne povezave cevi z lepilno malto je predvidena posebna oblika površine profila cevi. Sedanji poizkusi so pokazali, da potrebna regulacijska obtežba lahko doseže 150 kN. V nadaljevanju poizkusov naj bi dosegli konstantno enakopravnost rezultatov. I. P.

Sedanje stanje in program reševanja onesnaženosti Save (nadaljevanje) z separacijskimi odplakami

Snovi v poltekočem ali plastičnem stanju ne moremo odlagati oziroma deponirati kjerkoli, posebno še, ker bi enoletna količina zavzela prostornino 65.000 m³, to je 6,5 m debelo plast na površini 1 ha. Za pripravo ustrezne deponije so lokalne morfološke prilike v Zasavju izredno neugodne posebno ob dejstvu, da moramo že sedaj deponirati okoli 250.000 ton grobe separacijske jalovine in jalovine — materiala iz investicijsko odpiralnih in pripravljalnih del ter prav tolike količine tudi letečega pepela iz TET.

Mešanje tega blata med grobo jalovino pogojuje vprašanje stabilnosti deponij, ki bi imela po nekaj desetletjih ogromne razsežnosti. Mešanje blata z letečim pepelom, ki se sam hidravlično strjuje, v mešanici z blatom pa bo lastnost izgubil in lahko preide v gibanje, tudi odpade. Tudi transport, bodisi z vagoni ali kamioni na druge ustrežnejše ravninske lokacije

zaradi gnetljivih materialov in visokih cen transporta, odpade.

3. UGOTOVITVE DOSEDANJIH POIZKUSOV SANACIJE

Vse od leta 1940 posebno pa še po vojni je bilo izdelanih več študij in poizkusov za sanacijo problema, to je za očiščenje odpadnih separacijskih vod. Poleg domačih in tujih strokovnjakov so sodelovali tudi inštituti za rudarstvo in raziskavo materiala.

Po principu dokaj preprosta rešitev je bila nakazana že leta 1940 s koncentracijo suspenzije s sedimentacijo. Zgoščena suspenzija naj bi se prečrpavala v opuščene predele površinskega kopa, zgoščena masa pa naj bi se po osušitvi z dodatkom letečega pepela uporabljala za proizvodnjo lahke opeke. Elaborat je bil predložen inštitutu za mehaniko tal, ki je to varianto odklonil zaradi nestabilnosti obstoječih nasipov, ki ležijo nad naseljem in ozke do-

line Trbovelj, ki leži pod to lokacijo.

Pred rekonstrukcijo separacije v letu 1961 je bila obdelana možnost uporabe odplačnih snovi v cementarni Trbovlje. Študija in laboratorijski poizkusi ter poizkusno žganje klinikerja v industrijskem merilu so dali zelo dobre rezultate.

Pokazalo se je, da bi bila možna poraba celotne količine odplak že v obliki 25 % suspenzije kot delni nadomestek laporja v cementni surovini, toda le pri mokrem postopku. Ker je cementarna prešla zaradi 50 % nižje specifične porabe toplote na suhi postopek, je ta varianta odpadla.

Zaradi tako malih možnosti deponiranja poltekočih sedimentov, smo raziskali še možnost odvodnjavanja sedimentov s filtri vsaj do plastičnega stanja. Avstrijski firmi »Siemering — Graz — Pauker Werke«, ki ima licenco za tako imenovani »Tatabanjski postopek«, je bil zaupan polindustrijski poizkus kot osnova za projekt in

dobavo kompletne naprave. Ta firma je opravila enake poizkuse tudi na rudnikih Kakanj, Resavica in Breza.

V aprilu in maju 1972 so strokovnjaki rudarskega inštituta v Tatabanji opravili poizkus s prenosno polindustrijsko napravo, to je z diskovnim vakuum filtrom 1 m² površine. Poizkusi so bili izdelani v dveh smereh

1. s samo odplako pod 0,1 mm, ki odteka v Savo

2. s cirkularno vodo, ki priteka v vsedalne bazene in vsebuje tudi premogov prah do 1 mm.

Po prvi naj bi bil filtrski kolač odpadek za deponiranje, po drugi pa manj kalorično gorivo za TET. Iz zaključnega poročila o poizkusih so razvidne ugotovitve, da se filtrelbilnost gošče doseže le z dodatkom najmanj 5 gr./m³ najučinkovitejših flokulantov, da ima po varianti 1 pridobljeni filtrski kolač konsistenco gostega kolomaza z 48—50 % vode, po varianti 2 pa bi dobili na filtru **gosto** blatno maso premoga in **gline** s ca 38 % vode. Filtrski kolač **bi** se moral deponirati ali uporabiti za opekarstvo, blatna masa premoga in glin pa naj bi se z dodatkom prane sortimenta prahu in drugih vrst goriva uporabila v TET.

Preliv iz prve stopnje sedimentacije bi imel do 5 gr./I čvrste snovi, po recirkulaciji pa do 1 gr./I čvrste snovi. Tak bi se odvajal v Savo. Bister preliv bi se lahko dosegel le z dodatkom 1 ml solne kisline (HCL), rahlo kalen pa z dodatkom 0,5 gr./I kalcijevega klorida (Ca Cl₂). Brez teh dodatkov bi se prelivna voda ne mogla spustiti v Savo, ker bi bila sicer Sava še naprej neestetsko obarvana in kalna.

Našim lokalnim prilikam bi najbolj ustrezala varianta 2, s katero bi vso skrb za deponijo, transport, mešanje in uporabo prevzela elektrarna. Filtrska gosta masa premoga in blata predstavlja težave pri deponiranju, transportu in bunkeriranju pred kurišči, zato bi jo bilo

potrebno umetno osušiti, za kar bi bile potrebne velike dodatne naprave in znatna poraba energije, s tem pa ne bi bil rešen problem odprte deponije.

Razumljivo je, da se TE s tako rešitvijo ni strinjala, kajti možnosti uporabe blata kot goriva predstavlja tudi določeno tehnologijo priprave, ki bi jo bilo treba še izumiti.

Na osnovi rezultatov polindustrijskih poizkusov nam je firma SGP W izdelala shemo postopka in ponudbo za kompletno napravo s specifikacijo potrebne strojne opreme. Poleg treh Doorovih zgoščevalcev je bila

predvidena strojnica v dvoetažni stavbi. Instalirana moč bi bila 746 kW, vrednost avstrijske opreme pa 11,210.000 Sch. Celotna investicija z gradbenim delom, opremo, montažo in carino je bila po cenah iz leta 1972 ocenjena na ca 12 milijonov din. V to ceno niso vključeni stroški naprav za sušenje. Vsi ti stroški bi znatno podražili tono premoga.

Ne glede na stroške je sama ideja uporabe blataste mase močno vprašljiva. TE Trbovlje ima v tem oziru že izkušnje iz leta 1940.

Adolf Jermol

V Jugoslaviji leta 1985 80 milijonov ton premoga?

Osnutek novega srednjeročnega načrta Jugoslavije predvideva, da naj bi v prihodnjih petih letih 1981—1985 zgradili elektrarne na premog z močjo 6800 megavatov in vodnih elektrarn z močjo 1500 megavatov vključno z malimi vodnimi elektrarnami.

V letu 1985 naj bi po tem načrtu proizvedli 80 milijard kilovatnih ur električne energije od tega 44 milijard v termoelektrarnah na premog.

Čimprej se bomo morali preusmeriti na domači premog in zavoljo tega povečati izkop. To pa se seveda ne bo dalo čez noč. Že sedaj nakopljejo v naših jugoslovanskih premogovnikih

manj premoga kot ga potrebujemo. Zato bomo morali vložiti v odpiranje novih premogovnikov precejšnja sredstva, kar pa bo hkrati terjalo tudi določen čas.

Strokovnjaki — ekonomisti računajo, da bi v naslednjih letih lahko bistveno povečali proizvodnjo premoga. Če bomo letos proizvedli in porabili okoli 48 milijonov ton premoga, ga bomo predvidoma v letu 1985 že okoli 80 milijonov ton. To pa je kar preko 30 milijonov ton več kot znaša sedanja letna proizvodnja. Tako predvidevajo ekonomisti. Drugače pa menijo rudarski strokovnjaki. Mnenja so, da bo to težko doseči iz več razlogov. (tl)

V razpravi sta dva družbena dogovora

V sindikalnem poročevalcu, v prilogi Delavske enotnosti z dne 9. 8. 1980, je bil objavljen sklep o organiziranju javne

razprave, ki so ga sprejeli Zveza sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Izvršni svet Skupščine SRS, o

družbenem dogovoru o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodeke in skupno porabo ter družbeni dogovor o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog.

Javna razprava o teh dveh družbenih dogovorih poteka tako, da osnovne organizacije Zveze sindikatov, konference OOSZ v delovnih organizacijah in koordinacijski odbori v SOZD organizirajo razprave tako, da delavci lahko ocenijo svoj sistem delitve po delu in rezultatih dela, ki ugotavljajo v kolikšni meri so uveljavili in uresničili v teh sistemih stališča republiškega sveta zveze sindikatov o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela. Javne razprave v TOZD in DS ter DO potekajo do 20. septembra tega leta. Do 30. septembra pa bodo občinski sveti Zveze sindikatov na podlagi poročil OOSZ ocenili uveljavljene sisteme delitve po delu v ODZ. Do tega datuma morajo posredovati poročila republiškim odborom oziroma republiškemu svetu Zveze sindikatov Slovenije, vključno z vsemi pripombami ter obema osnutkoma družbenih dogovorov.

Družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za OD in skupno porabo vsebuje poglavja o udeležencih, ciljeh in vsebini dogovora, skupnih osnov za oblikovanje sredstev za OD in skupno porabo pri razporejanju čistega dohodka, skupnih izhodiščih za delitev sredstev za OD, skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje udeležbe delavca v sredstvih za OD, izhodiščih za oblikovanje in porabo sredstev skupne porabe, samoupravnem sporazumevanju o razporejanju ČD ter delitvi sredstev za OD in skupno porabo ter organih in nalogah udeležencev dogovora.

Osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov pa vsebuje splošne določbe, poglavje o povračilu stroškov za dela in naloge na

službenem potovanju, za ločeno življenje, za delo na terenu, za prevoz na delo in z dela, selitvenih stroškov, izdatkov za topli obrok in opremo kot poseben ukrep varstva pri delu ter naloge in obveznosti posameznih udeležencev dogovora.

Dosedanja razprava samoupravnih organov udeležencev dogovora, ko so obravnavali delovni osnutek teh družbenih dogovorov, je dala vrsto priporočil in dopolnil, ki so jih predlagatelji vnesli v osutek. Druge pripombe pa bodo obravnavali potem, ko bodo zbrane pripombe na oba osnutka iz javne razprave.

Uveljavitev načela delitev OD po delu in rezultatih dela ima izjemen pomen za povečanje zavzetosti delavcev za delo ter smotrno uporabljanje ter gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Vzpostavitev realnega odnosa med produktivnostjo dela, uspešnostjo gospodarjenja in ravni osebni dohodkov ter skupne porabe v OZD pomeni eno osnovnih vzpodbud v gospodarstvu in naši družbi nasploh, zato je nujno, da se z vso zavzetostjo udeležimo razprave o osnutku obeh družbenih dogovorov.

I. L.

V Zagorju odkrili spomenik rudarskim rodovom

Na predvečer praznovanja letošnjega občinskega praznika občine Zagorje ob Savi, ki ga praznujejo vsako leto 9. avgusta v spomin na prvo partizansko akcijo leta 1941 v Zagorju, so odkrili spomenik rudarskim rodovom. Odkritje tega spomenika sovpada z letošnjim jubilejem — 225-letnico, odkar so začeli rudariti v Zagorju.

V petek, 8. avgusta 1980, se je ob 19,30 začela proslava ob spomeniku postavljenem na Starem trgu v Zagorju v neposredni sosesčini premogovnika Kotredež in separacije premoga. Jože Žitnik, predsednik odbora za postavitev spomenika, je v začetku pozdravil vse navzoče in obrazložil namen postavitve spomenika rudarskim rodovom. V kulturnem delu programa so sodelovali: pevska zbor Loški glas in Zbor upokojenec, recitatorji in pihalni orkester Zagorje pod vodstvom Riharda Beurmana. Slavnostni govornik je bil Drago Borišek, dipl. ing. rud., sicer tehniški vodja DO RGD. V svojem go-

voru je posebej poudaril, da se z odkritjem spomenika rudarskim rodovom od začetkov rudarjenja v Zagorju pa do današnjih dni, daje priznanje vsem tistim, ki so v odboru razvoja rudnika, obdobju hudih gospodarskih kriz, pomanjkanja in nesreč, kakor tudi v času borbe za boljšo prihodnost, nacionalno in politično osvoboditev, prispevali velik delež k zmagi delavskega razreda in razvoja zagorske doline. Spomenik simbolizira delo in življenje rudarskih rodov skozi vsa desetletja in stoletja ter daje poseben poudarek rudarju in njegovi družini. Izdelal ga je domačin Franci Kopitar, akademski slikar, po sklepu odbora za postavitev spomenika. Pri delu sta mu pomagala Ivan Žgalin in Franc Ostanek, oba člana likovne sekcije RELIK Svoboda Center iz Trbovelj, sicer pa člana našega kombinata iz DO TET.

Ko je slavnostni govornik končal, je Jože Bračun, upokojenec, bivši predsednik delavskega sveta rudnika Zagorje,

odkril novozgrajeni spomenik po kratkem nagovoru. Trije učenci Osnovne šole Toneta Okrogarja so sprejeli spomenik v varstvo. Tovariš Butja je recitiral Klopčičev citat — napis na spomeniku, nato pa je pihalni orkester skupno s pevci končal lepo in učinkovito rudarsko slavlje. Kljub temu, da je med slovesnostjo in izvajanjem programa, ki ga je zasnoval in pripravil prof. Nande Razboršek, deževalo, se je odkritja spomenika udeležilo veliko število rudarjev in drugih občanov. Med najpomembnejšimi udeleženci so bili Miha Marinko, član sveta federacije, Franc in Mile Klopčič, Miloš Prosenc, predstavniki sosednih revirskih občin, pobratenih občin, družbenopolitičnih organizacij REK EK, DO ZPT in drugi občani.

Naj na koncu omenimo še to, da je bil investitor novega spomenika odbor za postavitev spomenika rudarskim rodovom, da je slovesnost ob odkritju organiziral REK EK — DO ZPT — TOZD Premogovnik Kotredež in da je gradbena dela opravilo GIP Beton Zasavje.

Dobili smo torej nov mogočen spomenik, rudarskim rodovom v čast in spomin, sedanji generaciji in bodočim generacijam rudarjev pa v spodbudo.

Tine Lenarčič

Sindikati in OZK se trudijo

Stabilizacijski ukrepi, ki so bili ali z zakonom sprejeti ali pa sprejeti v samoupravnih organih, so več ali manj naloga nas vseh, da se temu primerno gospodarsko obnašamo, ustvarimo določen red v gospodarstvu, zlasti pa moramo skrbeti, da se sami v lastni delovni skupnosti temu primerno vedemo.

»...Delavski sveti predstavljajo specifičen odgovor na eno od najaktualnejših sodobnih vprašanj: kako premostiti ločitev med proizvajalcem in sredstvi za proizvodnjo, med proizvajalci in pogoji dela, kako uskladiti proizvodne odnose z družbenim značajem proizvodnje in lastnine, kako ustvariti proizvajalcem pogoje, da neposredno upravljajo s podružbljenimi sredstvi za proizvodnjo, kako zavarovati potrebno skladnost med družbeno proizvodnjo, družbeno lastnino in družbenim upravljanjem...«

Delavski sveti so ustvarjeni:

— da bi delavski razred uresničil svojo zgodovinsko pravico neposrednega upravljanja gospodarstva;

— da bi delavski razred popolneje uresničil svojo družbeno vlogo in razširil svoje pravice, pridobljene v socialistični revoluciji;

— da bi odstranili nevarnosti, ki izhajajo iz administrativnega upravljanja gospodarstva;

— da bi zagotovili boljše pogoje za razvoj in nemoten razmah proizvodnih sil;

— da bi v pogojih družbene lastnine postal materialni in moralni interes proizvajalcev osnovna gibalna sila socializma...«

IZ TEZ: DELAVSKO UPRAVLJANJE V JUGOSLAVIJI ZA PRVI KONGRES DELAVSKIH SVETOV JUGOSLAVIJE, 25. — 27. junija 1957 leta.

Pogled z novozgrajene stolpnice na Trgu svobode v Trbovljah na del stare stanovanjske kolonije Njiva, zgradbe TOZD Meso in tržni prostor. Iz fotografije je razvidno, da so v začetku avgusta tega leta že porušili tržno lopo, v rušenju pa je tudi upravno stanovanjska zgradba poleg klavnice. Preko sedanjega tržnega prostora bo namreč tekla nova struga Trboveljščice in nova cesta.

Foto A. Bregant

Če izpustimo vse zunanje faktorje, ki vplivajo na naše gospodarjenje, zlasti je to vprašanje cen, pa že s tem ni rečeno, da smo doma, v lastni

sredini napravili vse, da dosežemo svoje planske obveznosti, da ne presegamo lastne cene, da ne prekoračujemo materialnih stroškov itd. Res je, da

smo v času koriščenja planskega dela dopustov, da je nastala odsotnost prav zaradi tega, vendar je pa tudi res, da poleg izostalih zaradi dopustov, izostajajo mnogi iz neopravičenih razlogov, da število bolnih ne upada in da je fluktuacija še vedno preveč prisotna.

Izostanki zaradi dopustov so po vsej verjetnosti planirani že v začetku leta, ker je temu primerno potrebno izdelati tudi plan delovnikov oziroma plan proizvodnje skozi celo leto. Vsekakor pa ni planirano neopravičeno izostajanje od dela niti ni planiran previsok odstotek bolnih, kar se prav tem letu le preveč izraža. Vsekakor pa v nekaterih TOZD ugotavljajo, da imajo premalo delavcev, da ni možno obložiti vseh delovnih mest pri proizvodnji premoga in da je to eden od vzrokov za neizpolnjevanje planskih nalog. Mogoče je to res. V osnovnih organizacijah ZK in v osnovnih organizacijah sindikata so vprašanju proizvodnje premoga posvetili precej pozornosti. Zaradi nedoseganja proizvodnje so marsikje izdelali analizo vzrokov in eden od vzrokov je bil tudi pomanjkanje delavcev nasploh, vsekakor pa se je to pomanjkanje občutilo zaradi neopravičeno izostalih in prevelikega števila bolnih. Prav temu vprašanju so posvetili posebno pozornost.

Vprašanje obratnih ambulant je v polnem teku in že v kratkem bo urejeno. V TOZD in DS že sprejemajo tozadevne spremembe pravilnika o delovnih razmerjih in kot je praksa pokazala na področju v Zagorju, kjer že deluje taka ambulanta, bo tudi uspešna. Zaradi neopravičeno izostalih pa nastaja več problemov. Eden od vzrokov neopravičenega izostajanja od dela so tudi neurejene razmere v samskih domovih, kajti analiza je pokazala, da je odsotnih največ prav iz samskih domov. In če je temu res tako, bomo lahko ugotovili potem, ko bomo dobili nove, lepo urejene samske domove, ki jih bodo začeli graditi še to oziroma naslednje leto.

Velik del razprav v obeh organizacijah so posvetili tudi delovni disciplini. Ta v marsikateri sredini ni takšna, kot bi morala biti. Odnosi do sodelavcev, zlasti do novo sprejetih, niso vedno taki, kot bi morali biti. Prepuščeni so samim sebi ali pa zaidejo na stranpota, ki se čestokrat zaključijo z odhodom z dela.

Še bi lahko naštevali take ali slične primere. Vsekakor pa so v družbenopolitičnih organizacijah enotnega mnenja.

Strokovni sodelavci so odgovorni za proizvodnjo, za doseganje planskih nalog, za gospodarjenje, za red; v družbenopolitičnih organizacijah si bodo pa prizadevali, da ustvarijo temu primerno klimo, zlasti pa pravijo, da si bodo prizadevali čimprej uveljaviti nagrajevanje po delu, ki ga pa v danih trenutkih še niso uspeli izvesti.

Janez Oberžan

Vrnitev brigad

2. avgusta so se iz zvezne MDA Delibatski pesek 80 vrnila MDB Franc Farčnik in iz republiške MDA Goričko 80, pionirska revirska MDB Rdeči revirji. Zagorjani so obema brigadama pripravili pred spomenikom revolucije v Zagorju slavnostni sprejem, na katerem je igrala delavska godba na pihala.

V popoldanskih urah so na prostoru pred streliščem Ruardi nadaljevali program z nastopom športnih in službenih psov. Kulturni program in brigadirski večer so popestrili z veselimi brigadirskimi igrkami in plesom za vse občane Zagorja. Za zabavo je poleg brigadirske razposajenosti in anekdot poskrbel še ansambel Veseli Zaslavci.

Vse te prireditve so v sklopu letošnjih prireditev občinskega praznika Zagorje.

Drago Jamnik

TEMELJITE PRIPRAVE ZAGOSKE MLADINE

V tem mesecu v zagorski občini potekajo še zadnje intenzivne priprave na volilno konferenco (Občinske konference zveze socialistične mladine Slovenije) OK ZSMS, ki bo v prvih dneh septembra. Postopek evidentiranja članstva za posamezne komisije, področne konference in samo predsedstvo pri OK ZSMS je bil po osnovnih organizacijah ZSMS že v pomladanskih mesecih, to pa je omogočilo temeljito in pametno presojo za evidentiranje kandidatov. Letošnje temeljite priprave pričajo, da bodo mladi v Zagorju uspešno izpolnili Titovo pobudo o kolektivnem delu in odgovornosti v ZSMS.

Drago Jamnik

POSVET ORGANIZATORJEV OBVEŠČANJA, UREDNIKOV IN NOVINARJEV V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije — odbor za obveščanje in politično propagando, je organiziral omenjeni posvet 2. julija 1980 v Preboldu.

V prvem delu posveta smo bili prisotni seznanjeni z vlogo obveščanja v združenem delu, o pomenu in izvajanju gospodarske stabilizacije. Dobesedno: »Vloga vseh, ki imajo nalogo obveščati delavce je, da jih seznanjajo s stabilizacijskimi ukrepi in odmevi nanje.

Delavci morajo biti seznanjeni z vzroki, ki zahtevajo stabilizacijsko ravnanje nas vseh. (Nizka stopnja produktivnosti, neučinkovita uporaba sredstev, poraba nad realnimi možnostmi, pretirana rast proizvodnje nad našimi možnostmi, preko-

merni uvoz, visoka stopnja zaposlovanja...»).

Seznani so nas tudi s fazami stabilizacijskih ukrepov (trenutnih in v srednjeročnem obdobju).

Stabilizacijski ukrepi naj bi potekali postopoma, v treh fazah. Vsi pa se moramo zavedati, da samo administrativni ukrepi ne bodo prinesli stabilizacije. Delavci jih moramo tudi izvajati. Disciplinske komisije naj bi reševale zlorabo družbenih

proizvajalnih sredstev in ostalo, kar povzroča veliko gospodarsko škodo, navadno pa obravnavajo manjše prekrške in posamezne izostanke z dela.

Doslej smo premalo investirali v gospodarstvo (posebno v kmetijstvo), turizem in energiko, v uslužnostne dejavnosti, stanovanjsko izgradnjo...

V drugem delu posveta z naslovom »Tisoč delavcev — so delavcev« so nas opozorili na smernice, oziroma namen in

izvajanje te akcije, ki so izšle v Sindikalnem poročevalcu, dne 24. marca 1980.

Posvet smo zaključili z razgovorom. Posamezniki, ki imajo nalogo obveščati delavce, so našli celo vrsto problemov in zanimivosti, s katerimi se srečujejo pri svojem delu.

Podobnih koristnih srečanj, ki mnogo pripomorejo k našemu boljšemu delu, bi si v bodoče še želeli.

Dragica Bergant

Letovanje članov našega kolektiva

Razgovor z Mirkom Pirnauerjem, vodjem oddelka za družbeni standard v SOZD REK Edvarda Kardelja.

Kje so letovali naši delavci?

V letu 1980 so naši delavci letovali v naslednjih krajih: Na otoku Rabu v Barbatu smo imeli v hotelu in pri zasebnikih 90 ležišč. Na Rabu v kraju Palit v Kaldani 16 ležišč pri zasebnikih pa 44. Letos v paviljonih nismo bivali, ker za letovanje niso več primerni.

V Crikvenici v našem domu imamo 35 ležišč, v Pineti v hišicah 36, v Novigradu pri zasebnikih pa 23 ležišč. Štiri prikolice s 24 ležišči pa smo postavili v Čateške Toplice. Delavec, ki se bolje počuti v gorah kot na morju, je lahko letoval na Partizanskem vrhu.

Ste lahko ugodili vsem delavcem, ki so želeli letovati doma?

Naši delavci so letovali oziroma letujejo v osmih dekadah po deset dni (prvi od 20. 6. do 30. 6., zadnji bodo od 29. 8. do 8. 9.). Ravno v prvi dekadi smo imeli na Rabu v hotelu Barbat trideset ležišč prostih. Za vsako posteljo bomo morali plačati trinajst tisoč din. V drugi in tretji dekadi smo še vedno imeli nekaj nezasedenih ležišč, vendar se je stanje precej iz-

boljšalo. V zadnjih dekadah zopet ne bi imeli dovolj interesentov, zato nameravamo organizirati letovanje vajencev RSC, računamo na delavce, ki se preventivno zdravijo, mislim, da bodo organizirali letovanje tudi naši sindikati.

V vsej sezoni smo imeli polno zasedene le prikolice v Čateških Toplicah. Ker je veliko zanimanje za letovanje v tem kraju tudi v času izven sezone, tudi v zimskem času, bomo skušali urediti tako, da se bodo letovalci kopali tudi v pokritem bazenu.

Kakšne so cene letovanja?

Cena je v sezoni za odrasle osebe 240.000 din in 192.00 izven sezone; polovični ceni pa sta 160.00 din oziroma 135.00 din.

Poleg dodatka za letovanje — 200.00 din, regresiramo še po progresivni lestvici, in sicer otroke in nezaposlene člane družine. Samo hrana v našem domu na Rabu stane 170.00 din. Organiziramo avtobusni prevoz, ki stane napr. na Rab 400.00 din. Do regresa so upravičeni, tudi delavci, ki letujejo najmanj pet dni v kraju, ki si ga sami izberejo.

Naj omenim, da letuje navadno »doma« približno 22 % delavcev našega kombinata.

So bili delavci zadovoljni z organizacijo letovanja?

Kolikor mi je znano, ni bilo negativnih pripomb. Ljudje so se v začetku sezone pritoževali, da v hotelu Barbat niso zadovoljni s hrano. Po razgovoru, ki smo ga organizirali z vodstvom hotela, se je stanje precej popravilo.

Kaj načrtujete za prihodnje leto?

V prihodnjem letu bi že lahko letovali v našem novem počitniškem domu na Rabu, če bi vsaj letos pričeli z gradnjo. Zaradi pritožbe lastnikov zemljišča, se bo stvar verjetno zavlekla, čeprav imamo urejeno vso dokumentacijo in rezerviranih tri milijone din. Pogodbe za letovanje ponekod sklepajo za prihodnjo sezono že sedaj. Pri nas pa smo vezani na denarna sredstva, ki gredo iz sklada skupne porabe, ta pa se formira šele v mesecu marcu. Poskušali bomo tudi v bodoče omogočiti našim delavcem čim boljše letovanje.

Dragica Bergant

Letovanje v Pineti

Kot vsako leto je SOZD REK Edvarda Kardelja tudi letos organiziral tradicionalno letovanje za otroke svojih smrtno ponesrečenih sodelavcev.

Letos nas je 25 otrok letovalo v Pineti pri Novigradu od 30. junija do 10. julija. Že na zbornem mestu v Trbovljah smo videli skoraj vse znane obrazy, torej bomo spet preživeli deset dni sami stari znanci. Lep je bil občutek, ko sem ponovno videla prijatelje in prijateljice, s katerimi sem se spoznala prav na enem izmed letovanj. Naši spremljevalci so bili tovariši Helena Radulović, Hasan Šubašić in Ivo Grobin. Vodiči so bili zelo prijetni, kmalu smo dobili stik z njimi in jih sprejeli v svojo sredino kot sebi enake.

Ob prihodu v Pineto nas je pozdravilo toplo poletno sonce in osvežujoč morski zrak. Sobe, ki smo jih dobili, so bile zelo lepe; imele so celo hladilnik, majhen električni štedilnik in omarico za posodo. V naši sobi smo to zelo dobro izkoristile. Ko so ostali večerjali pasulj, smo si me obrok same pripravile in namesto pasulja večerjale palačinke.

Vodiči so nas kmalu seznanili z »režimom«, ki smo se mu morali pokoravati, da je letovanje potekalo brez zapletov. Vreme nam ni nagajalo, tudi kopanje bi bilo zelo prijetno, če ne bi bilo ježkov in meduz, tako pa so se namakali le najpogumnejši in med temi je bil tudi naš tovariš Hasan, ki pa je že ob prvem kopanju nehote preizkusil, kako »nežne« so ježkove bodice. No, ta nesreča pa je prinesla tudi srečo, saj je spoznal tovariša Slavka, ki je z družino letoval v Pineti. Slavko se je pridružil našim vodičem in s tem tudi nam. Prav tako kot vodiči, nam je bil tudi on prijatelj. Čas letovanja smo si krajšali tudi z igrami, nogometom in balinanjem, ob večerih

pa smo s spremstvom odhajali v mesto na sprehod, v kino ali na ples. Napovedana nogometna tekma med fanti in dekleti je odpadla zaradi dežja.

Dnevi so hitro minevali in prehitro je prišel naš zadnji — poslovilni večer v Pineti. Vodiči so rezervirali jedilnico, mi pa smo pripravili program z družabnimi igrami in plesom. Spodobili smo si tudi harmoniko, nanjo nam je Drago zaigral nekaj melodij, mi pa smo zapeli. Večer bi bil še lepši, če nas ne bi tovariš upravnik priganjal da naj končamo, ker se je v jedilnici pojavila še ena skupina letovalcev. Mi pa smo prišleke povabili k našim mizam, vendar so odklonili. Začeli so prepevati svoje pesmi, naš program pa motili še z govorjenjem in brenkanjem na kitaro. Za

nas ni bilo več prostora v jedilnici, zato smo se umaknili v eno izmed naših sob in tam nadaljevali z našim večerom.

Naslednje jutro po zajtrku smo morali pospraviti sobe in se pripraviti na vrnitev. Medtem, ko smo čakali na avtobus smo vsi otroci soglasno izrazili željo, da bi imeli prihodnje leto na letovanju iste spremljevalce. Ob odhodu smo bili žalostni, saj je spet minilo deset nepozabnih dni. Razšli smo se z upanjem, da se bomo ponovno videli in spet preživeli nekaj dni na morju.

V imenu vseh nas se želim zahvaliti natakarjem, kuharjem, še posebej pa se zahvaljujem vodičem in tovarišu Slavku za skrb, tovarštvo in prijateljstvo, ki so nam ga nudili.

Nika Košir, Volče

POHOD „PO TITOVIH POTEH REVOLUCIJE '80“

»Greš na pohod na Kosovo?«

»Grem!« sem odgovorila brez premišljevanja. Bilo je namreč vroče poletno popoldne, srečno sem opravila težak izpit in začela razmišljati o dobrodošli sprmembi. Kosovo — pokrajina mi je bila še skoraj neznana, prepotovala sem jo z vlakom, nisem pa si je še natančneje ogledala in je spoznala.

Dva dni pred odhodom smo se pohodniki zbrali pri RK ZSMS in se malce pobliže seznanili s potjo in namenom letošnjega pohoda. Prevzela sem funkcijo komisarke slovenske pohodne enote in komandant se je namrdnil: »No, poleg vsega so mi pa še punco naprtili na ramena!« Pa mu pozneje vendarle ni bilo žal ... upam!

Pohod »Po Titovih poteh revolucije '80« so organizirale republiške konference ZSM in ZSM Jugoslavije, izvršni organizator je bila pokrajinska konferenca ZSM Kosova, pokroviteljstvo pa je prevzela ZZB

NOVJ. Pohod je trajal štiri dni — od 1. do 4. julija. Naša pohodna enota je štela 36 pohodnikov iz skoraj vseh slovenskih občin. Iz Ljubljane smo odpotovali že v nedeljo 29. junija z mednarodnim vlakom München-Atene, ki je bil polnoštevilno zaseden. To, da smo stali, sploh ni bilo najhuje! Huje je bilo to, da so nas poslali na Kosovo po progi, ki že osem mesecev ne obstaja! Po dvanajstih urah vožnje smo se ob treh zjutraj prisilno »izkrcali« v Nišu.

S pomočjo tovarišev iz UJV, ki so bili izredno prijazni in so nam takoj priskočili na pomoč, smo poslali PK ZSM Kosovo sporočilo: »V Nišu smo, vaši smo!« Ob sedmih zjutraj je prišel po nas avtobus iz Prištine. Odpeljali smo se proti Đakovici, kjer je bilo zbirališče pohodnikov.

Pohod se je začel na Crnom vrhu nad Pečjo. Tu se je zbralo več kot tristo pohodnikov z vse Jugoslavije. Po slavnostnem

govoru in uradnem pričetku pohoda smo pohodniki poslali svečano brzojavko predsedstvu SFRJ in CK ZKJ. Z revolucionarne Peči smo odpotovali v Dečane in Đakovico. Ob spomenikih — pomnikih NOB — smo poslušali govornike, nekdanje borce, ki so nam pripovedovali o bojih in revolucionarnem gibanju v posameznih krajih. Delegati so položili vence k spomenikom padlih.

Iz Đakovice smo se odpeljali v Prizren. Tamkajšnji mladinci so nam pripravili pristrčno prijateljsko srečanje in ples. Preспали pa smo v kasarni. Prvič v življenju sem spala »u vojničkom krevetu!«

Drugi dan pohoda smo obiskali Uroševac. Tu smo si poleg spominskih obeležij ogledali še tovarno varjenih cevi, kjer so nam pripravili kosilo. Ogledali smo si tudi freske v Gračanicah. Freske iz leta 1313—1320 so bile zelo zanimive, posebno freska sv. Jovana, ki je dobila v Parizu prvo nagrado.

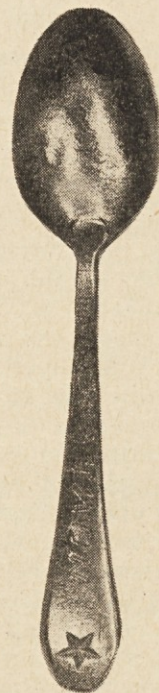
Popoldne smo prispeli v glavno mesto Kosova in spet smo bili gosti v eni od prištinskih kasarn, tokrat kar za dva dni.

Po večerji smo se odpeljali na srečanje z brigadirji MDA »Ibar — Lepenac« v naselju »Heroji Kosova« blizu Prištine. Kulturno umetniško društvo iz Prizrena nam je pripravilo čudovit kulturni program. Nekaj lepega je bilo tokrat na tem majhnem delu svetu — ni važno od kje si, prijatelj, ko pa misliva in čutiva enako: »Druže Tito, mi ti se kunemo...« Naslednje jutro je bilo sončno in lepo vreme smo potrebovali, odpeljali smo se namreč na pohod, tokrat peš h grobu narodnega heroja Muse Zaima.

Popoldne smo si ogledali Prištino, ki je lepo novo mesto.

Zadnji večer smo pohodniki preživeli v Domu mladine »Boro in Ramiz«, kjer smo kljub utrujenosti plesali vse do 23. ure, ko smo hočeš-nočeš, morali v postelje.

Na pohodu je imela vsaka republika svoj avtobus. Prvi dan smo se vozili vsak v svojem, ko pa smo se pohodniki med seboj že spoznali, smo šli v goste. Slovenci smo se z vsemi dobro razumeli, najbolje pa s pohodniki s Kosova, torej z domačini. Vabili smo jih v naš

Originalna partizanska žlica iz leta 1944, vlita iz ostankov zavzniškega letala v modelu partizanske livarne v Črnomlju. To žlico je prejel iz rok bivšega politkomisarja Dušana Marinška-Silnega, naš sodelavec Peter Schneider, dipl. inž.

Foto Stane Weiss

Dušan Marinšek-Silni. je 18. 6. 1980 izročil Petru Schneiderju, dipl. inž., plaketo in zlati spominski znak, I. inženirske brigade VII. korpusa, za SOZD REK EK — DO ZPT. O tem je bil objavljen obširnejši prispevek v našem glasilu številka 7/80.

Foto Trbovlje

avtobus, skupaj smo zapeli in zganjali norčije, da nam je vožnja hitreje minila. Velikokrat se je zgodilo, da je ostal avtobus št. 6, avtobus SAP Kosovo, čisto prazen.

Pohod smo zaključili 4. julija ob dnevu borca v Kosovski Mitrovici na Partizanskem brdu ob spomeniku revolucije. Tu smo položili venec na grob narodnega heroja Muharema Bektešija in na skupno grobnico rudarjev iz Trepče, borcev kopaoniškega odreda in rudarske čete. Na zaključni prireditvi je govoril član sveta federacije in član ZZB NOV Srbije Rasim Čerkezy. Po kulturnem programu smo uradno zaključili pohod in poslali slovesno brzojavko o uspešnem pohodu predsedstvu SFRJ in CK ZKJ.

Čakala nas je samo še pot domov. Ostalo je še veliko stvari, ki jih nisem zapisala.

Ostalo je veliko prijateljstvo, ostal je spomin na Kosovo — pokrajino, ki se šele razvija s pomočjo brezmejne solidarnosti celotne jugoslovanske družbe.

Mladi smo se čudovito razumeli. Ne spominjam se več, koliko toplih rok je stisnilo mojo roko in koliko prijateljskih objemov in poljubov je temu sledilo. Samo še v slovo pomahaš in — ODHOD!

Zaprla sem oči, doma sem.

Ti, iz Makedonije, Hrvatske, Srbije, Črne gore, Kosova, Bosne, Vojvodine in jaz iz Slovenije — najbrž se ne bova videla nikoli več, pa vendar — bila sva skupaj, hodila sva po Kosovu, po Titovih poteh. Tvoje poti so že dolgo tudi naše poti. Zaupal si mladim in rad si nas imel.

Rada bi, da bi brigadirji in pohodniki zapeli še enkrat: »Druže Tito, mi ti se kunemo, da sa tvoga puta ne skrenemo!« Pesem, ki smo jo zapeli kot prisegel... Sonja JUVAN

Kjer tečeta znoj in črna voda

V sedemnajstih letih, kar obstaja slikarska kolonija Izlake — Zagorje, so slikarji večkrat obiskali zagorski rudnik in bili nad neposrednim srečanjem z našim podzemljem pretreseni, začudeni in navdušeni obenem. Pretekla leta so obiskovali kisoško jamo, letos pa so nas na upravi rudnika napotili v zagorske globine.

Tisto sredo, 16. julija, smo se ob osmih zbrali pred kotredeškim obratom. Bilo nas je enajst iz slikarske kolonije, na upravi obrata pa so poskrbeli za strokovno in varno spremstvo. Na poti so nas vodili prekaljeni rudarji: obratovodja Anton Prebil, delovodja Vlado Jager in varnostni tehnik Zoran Lucić.

Slikarje je presenetil že sam proces priprave na obisk jame. Tovarišica Karolina nam je razdelila pravo rudarsko obleko in hitro smo se prelevili vanjo. V lamparni smo podpisali izjave, da odhajamo v jamo na lastno

odgovornost, dobili smo jamske luči in že smo zakorakali v Vinski rov. Okorno smo kolovratili v notranjost pobočja, saj nismo bili vajeni škornjev. Pogledi slikarjev so začudeni, otipavali so stene, prisluškovali hrumenju v daljavi, tu in tam začofotali po črni vodi in se ob medli svetlobi dokopali do strojnice. Tu so naši trije spremljevalci izmenično tešili našo radovednost in odgovarjali na vprašanja, razlagali vlogo strojnice, njeno delovanje, varnostne ukrepe, ko pa je zaropotalo dvigalo v jašku, nas je Tone popeljal k njemu in spustili smo se navzdol. Slikarje je skoraj minila razigranost, velike besede so zamrle, celo Bojan, študent likovne akademije v Prištini, ki mu pod soncem nikoli ni zmanjkalo besed, se je za nekaj minut pogreznil vase. Odsev luči na steni jaška nam je pričal, da se spuščamo s precejšnjo hitrostjo. Opazoval sem Jessy, slikarko z Nizozemske, ki se je lani ustrašila sedežnice ki pelje na Marelo, kako prenaša pot navzdol, a držala se je nadvse hlabro. Popravljala si je dolge lase, ki so ji uhajali izpod čelade.

Pristali smo na šestem obzorju in slikar Janez iz Kopra se je oziral, kje ga čaka turistični podzemni vlak, kakršnega pozna iz Postojnske jame, a vlaka ni bilo. Zakorakal je v črnino in odkrival odtenke črne barve, ki ima v njegovem slikarstvu, kdo ve zakaj, izreden pomen. Priznal je, da tolikšnega izbora črnih barv še ni videl. Morda nam jih bo februarja na razstavi nekaj pokazal.

Po južni progi smo prišli do polja 75, nato pa se je naše potovanje usmerilo strmo navzdol do pete etaže. Med potjo smo srečevali samotne rudarje, zaverovane v delo ali malico, ravnali so železje, prelagali les, si brisali znoj in takoj našli prijazno besedo za nas.

Pozdrav

Rudarji, srečno!
Odvrgli so zadnji ogorek,
stopili so v trdo temo.
Lučke so na kapah svetile,
ko stopali sklonjeni so.

Po obrazih so srage,
roke so jim potne,
tekoči trak premog odnaša,
njim pa zadovoljstvo prinaša.

Še Drečnik Andrej bi se veselo nasmehnil,
nič več ne bi klel,
kramp bi vihtel nad domačim premogom.
»Dosegel sem to, kar sem želel!«

Tomaž Zupančič, 8. a
OŠ Trbovlje

Naša kolona se je tu in tam pretrgala, saj slikarji niso mogli dovolj hitro slediti Tonetu na čelu, a po kratkem čakanju sta nas Vlado in Zoran spet strnila v vrsto.

Na peti etaži smo končno prišli do jedra vsakega rudnika, do odkopnega čela. Ropot transporterja je za trenutnih ponehal, da so nam naši spremljevalci povedali nekaj besed o odkopavanju. Silvestro iz Benetk in Ignac iz Ljubljane sta prišla za krampe in si za spomin na jamo, od stene odluščila nekaj kosov črnine. Tudi drugi niso hoteli ostati brez spominčkov na edinstven obisk in so si z njimi polnili žepe. Mogoče so s tem početjem prvič v življenju izkazali rudarjem in premožu tisto čast, ki jim velja. Irena, slikarka in prosvetna delavka je dejala, da bo znala odslej mladim ljudem mnogo bolj razložiti, kaj je trdi rudarski kruh, ko bo pri delu naletela na to temo.

Slikar Damir mi je razlagal, kako je popolnoma izgubil orientacijo. Nič več ne ve, kaj je spodaj in kaj zgoraj, kaj je levo in desno, spredaj in zadaj. Teoretično sicer ve, da je več sto metrov pod zemljo, ta po-

datek pa je zanj tako abstrakten, da mu skoraj nič ne pove. »Človek se počuti ogroženega že ped pod zemljo, potem pa globina popolnoma izgubi svojo grozo«, je skušal razvijati svoje misli o trenutnem početju.

Delovodja Vlado mi je po poti prišepnil, da je najbrž slikar Lucijan iz Vipave zgrešil poklic, toliko podrobnosti o rudarskih skrivnostih ga je zanimalo. Že nekaj časa slika, s temperamentnim zamahom, skrivnostne sedeče figure in zakaj te figure na njegovih naslednjih platnih ne bi postali rudarji?

Na nulti etaži polja 75 smo si potem, ko smo preplezali majavo lestev, prešli nekaj mlakuž in premagali nekaj manjših ovir, ogledali pripravo v premožu in iskali oporo za naše utrujene ude in misli. Slikar Viktor, doma sicer iz Tuzle živi pa že več let na Nizozemskem kjer uči na eni od tamkajšnjih likovnih akademij, je tu še posebej intenzivno nabiral vtise za svoje grafike, ki jih bo morda prispeval za februarско razstavo. Priznal je, da se počuti pred veličino jamskega dela tako nemočnega, da ne ve, kaj bi

iz želje nastalo. Vsi smo mu radi verjeli.

Poslovili smo se in zdaj je znala že tudi Luciana iz Benetk izgovoriti rudarski »srečno«, čeprav se ji je pri »č« še malo zatikalo. Po glavni transportni poti smo prispeli na šesti obzor. Spotoma smo naleteli na rudarja, ki nam je zaupal, da ima doma psa v šestih (če se ne motim) barvah, kar je na vse naredilo imeniten vtis. Pozabili smo na utrujenost in ugotovili, da rudarjem tudi v najtežjih pogojih dela ne zmanjka smisla za humor. Rudarja smo vprašali, če premore njegov pes tudi zeleno barvo, a je zanikal. Najbrž se je zbal, da bi se po njegovem šihu nenadoma vsi slikarji znašli na njegovem dvorišču.

Po severni progi smo spet prišli do Vinskega jaska in se odpeljali navzgor. Zadnjih 600 metrov smo prepešali polni vtisov, utrujeni in preznojeni, obenem pa zadovoljni, ker nam je uspel ta enkratni podvig. Pred vhomom v jamo je naredil Silvestro še dva tipična rudarska posnetka in vsem obljubil, da bo poslal fotografije. Po obveznem kopanju in izročitvi rudarskih obek in opreme smo posedli v pisarni kotredeškega obrata, kjer nam je direktor Anton Koban, ing. natesel še kopico podatkov o jami, rudarjenju, načrtih rudnika, pogojih dela in osebnih dohodkih, Vlado pa nam je na zemljevidu še enkrat orisal vso pot. Podarjene rudarske značke so vsem slikarjem predstavljale pravo majhno premoženje...

Ob dvanajstih smo bili spet na Izlakah, lahko bi rekel pod soncem, čeprav tiste dni ni in ni hotelo na spregled. Začeli smo urejati nenavadne vtise, nekateri so si postavili na mize kepe premoga in jih začeli slikati. Malokdo pa je vedel, kako naj v sliko vtisne lastna doživetja v rudniku, trdo delo rudarjev, prijaznost naših spremljevalcev in hvaležnost, ker so nam omogočili ta obisk.

Nande Razboršek

Udeleženci letošnje slikarske kolonije na Izlakah so si ogledali jamo TOZD Kotredež v Zagorju.

Stojijo z leve na desno: I. Kofol, L. Bratuš, A. Prebil, I. Špendel, V. Jager, L. Ciconija, D. Smerdel, Lučić, V. Vilušič, pred njimi: N. Razboršek, J. Boelen, B. Klančar, S. Lodi in J. Matelič.

Prispevek solidarnosti V Hrastniku nov obrat družbene prehrane

Združeno delo v vsej Jugoslaviji vsako leto prispeva sredstva, ki jih pridobi na temelju posebnega zakona vsako leto julija meseca, ko delavci prispevamo vrednost enega delavnika namensko za potrebe solidarnosti. Prispevek za te namene je bil uveden kmalu po skopskem potresu. Zbrana sredstva obdržijo organizacije združenega dela na posebnih računih, dokler Izvršni svet SR Slovenije ne sprejme sklep o vplačilu dela sredstev solidarnosti na račun sredstev solidarnosti naše republike.

Tako je Izvršni svet SRS dne 31. julija tega leta sklenil, da organizacije združenega dela nakažejo na račun sredstev solidarnosti naše republike 75 % zneska obračunskih prispevkov solidarnosti iz osebnega dohodka delavcev v letu 1979, občine pa 75 % zneska vplačanih sredstev solidarnosti na posebne račune občin pri SDK v obdobju od 1. 1. do 15. 9. 1979 in ves znesek vplačanih sredstev solidarnosti na posebne račune občin pri SDK v obdobju od 15. 9. 1979 do 30. 6. 1980.

Slovenska planinska organizacija bo praznovala letos svoj dan planincev 14. septembra v Vratih. Ta dan se bodo zbrali v Vratih številni planinci iz vseh planinskih društev v Sloveniji.

V Hrastniku na Logu že nekaj časa grade hotel z obratom družbene prehrane. Kot investitor nastopa SOZD Mercator, TOZD Jelka Hrastnik, gradbeni dela pa izvaja SGP Hrastnik.

Dela, ki jih zajema I. faza, gredo končno h kraju. Že 1. oktobra letos naj bi pričel obratovati nov obrat družbene prehrane. Če bo šlo vse po načrtu, bodo od tega dne dalje oskrbovali z obroki vse šole, vrtce in organizacije združenega dela, občani pa si bodo lahko postregli v samopostrežni restavraciji, ki bo prav tako predvidoma pričela z delom 1. oktobra. Investitor računa, da bo vsa potrebna oprema dobavljena in montirana pravočasno do pogodbenega roka. Največ skr-

bi jim trenutno povzroča manjkajoči kader. V novem obratu bodo potrebovali 39 delavcev za pripravo hrane in strežbo; trenutno pa jih imajo le 9. Delo bo potekalo v treh izmenah tako kot delo v organizacijah združenega dela. Upajo, da bodo našli skupen jezik tudi z vsemi tistimi OZD, ki imajo v svojem sestavu menze.

Investitor pa si zelo prizadeva, da bi si zagotovil v okviru Mercatorja tudi sredstva za dokončanje II. faze tega obrata. Gre za hotelski del, ki bo imel 34 sob z 71 posteljami, restavracijo z 280 sedeži in ostale potrebne prostore. Če bi morali z deli na dograditvi hotelskega dela obrata zaradi pomanjkanja sredstev prekiniti, bi s tem nastala precejšnja škoda.

Krajani Dobovca so praznovali

V nedeljo, 17. avgusta, so krajani Krajevne skupnosti Dobovec praznovali svoj krajevni praznik.

Tudi letos so pripravili poseben program, pri njegovi izvedbi je sodeloval tudi Mešani pevski zbor Slavček Svobode Center iz Trbovelj pod vodstvom zborovodje Jožeta Skrinarja.

Ob tej priliki niso pozabili povedati, da je Krajevna skupnost Dobovec v zadnjih letih mnogo pridobila in da imajo v

načrtu še nekatera dela. Tako so za letošnji občinski praznik občine Trbovlje dobili novo osnovno šolo; zanj so se potegovali več let, radi pa bi v najkrajšem času posodobili ceste na svojem območju, zgradili vodovod in uredili trgovino. Prepričani smo, da jim bo tudi to uspelo, saj krajane Dobovca poznamo kot zelo prizadevne, delovne in uspešne občane pa tudi delavce v raznih organizacijah združenega dela.

Delavska godba v ZR Nemčiji

V času od 8. do 12. avgusta letos je Delavska godba iz Trbovelj, pod vodstvom dirigenta Mihe Gunzka, gostovala v ZR Nemčiji. V mestu Mühlheim so

pripravili pet koncertov, deloma za delavce podjetja Thyssen — Sshachtbau, deloma za delavce jugoslovanskih podjetij, ki izvajajo razna dela za to za-

hodnonemško firmo preko trboveljskega RUDIS. Pripravili pa so tudi promenadne koncerte za prebivalstvo. RUDIS je namreč 9. avgusta z osrednjo prireditvijo proslavil desetletnico svojega delovanja s to zahodnonemško firmo. Dela za to firmo so preko RUDIS izvajale razne jugoslovanske rudarske organizacije združenega dela.

Proslave so se udeležili, poleg predstavnikov RUDIS in

firme Tyssen — Schachtbau, tudi predstavniki jugoslovanskega veleposlaništva in konzulata v ZR Nemčiji: svetnika Milan Predojevič in Milan Milovanović iz Bonna ter vicekonzula Lukner in Drobnič.

Delavsko godbo je povabil na gostovanje v ZR Nemčijo dr. Nemitz, generalni direktor že omenjene firme, potem ko jo je slišal igrati na lanskoletni pro-

slavi 20-letnice obstoja RUDIS v Trbovljah. Gostitelj, to je Thyssen — Schachtbau, je plačal godbi vse stroške potovanja. Potovali so z dvema avtobusoma. Godba je s svojimi nastopi zelo uspela. Vnovič je dokazala, da je ena najboljših pihalnih godb ne le pri nas, pač pa tudi v svetovnem merilu. Zapustili so zelo dober vtis in dobili nedeljena priznanja. (tl)

(nadaljevanje)

225 let rudnika Zagorje

Po osvoboditvi so pričeli v letu 1946 z odpiralnimi deli v jami Semnik. Šemniški rov dolžine 650 m je bil dokončan v letu 1947.

V istem letu so pričeli z odpiranjem jame Orlek, leta 1951 pa z odkopavanjem. Pri jašku Loke so v letu 1947 dogradili moštveno kopalnico in ostale prostore. V jami Podstrana so bila zaključena odpiralna dela v letu 1948.

Ko je vodstvo nove socialistične Jugoslavije proučilo razvojno pot prvih petih let v svobodi, je prišlo do zaključka, da je potrebno zavreti proces delavčevih pravic in odločanja o nadaljnji zgradbi naše družbe. Zato so na podlagi vizionarske zamisli tovariša Edvarda Kardelja sprejeli zakon o izročitvi tovarn v upravljanje delavcem. V tem revolucionarnem zakonu smo izrazili osnovno smer nadaljnje izgradnje socializma v Jugoslaviji. V letu 1950 so dobili tudi naš premogovnik v upravljanje rudarji — neposredni proizvajalci. To je bil za naše ljudi revolucionaren preobrat v njihovem življenju in delu. Posebno se je čutil pri starejših rudarjih, ki so med obema vojnama okusili na svojih plečih vso krutost tedanjih kapitalističnih mogotcev. Pomenil pa je mnogo tudi vsem tistim rudarskim rodovom, ki so sodelovali v NOB. To je bila v resnici nova koncepcija graditve socialističnih družbenoekonomskih odnosov, ki se ni opirala na državo in njen aparat, temveč na neposredne proizvajalce, njihovo ustvarjalnost in iniciativo delovnih ljudi. Svečano, resno in z zavzetostjo so člani prvih samoupravnih teles prijeli za delo, zavedajoč se odgovornosti do samega kolektiva in družbe nasploh.

V letu 1953 so bili na rudniku Zagorje na obratu Kotredež dograjeni obratni prostori skupno z jaškom Vine, opremljenim s sodobnim izvoznim strojem sistema Koope. V jašku Vine je bil mogoč istočasni prevoz po štiri vozičke na dvoetažni kletki, ali pa prevoz po 40 mož naenkrat.

V jami Loke so v letu 1954 aktivirali jašek Loke, ki je bil prav tako opremljen s sodobnim izvoznim strojem.

Veliki pritiski v glavnem smerem hodniku na 4. obzoru jame Kotredež so povzročili, da se je tehnično vodstvo jame Kotredež ponovno odločilo odpirati to jamo po tako imenovanem talnem sistemu.

To je odpiranje že izdelanega horizonta. Po tej varianti je potekal smerni hodnik v neposredni bližini zelo vodonosnega triadnega dolomita. Na ta način je uspelo odpreti 4. in kasneje tudi 6. obzor jame Kotredež.

Ekonomske razmere so silile rudarje, da iščejo najboljše metode odkopavanja, ki bi ustrezale našim montangeološkim razmeram, istočasno pa dale zadovoljivo količinsko proizvodnjo in boljše ekonomske rezultate. Po letu 1955 so dokončno uvedli širokočelno odkopavanje s polnim zasipom praznih prostorov ob uporabi lesenega odkopnega podporja.

S prehodom na nižja obzorja v obeh jamah se je ekonomičnost eksploatacije poslabšala posebno zaradi črpanja velikih količin naravne in zasipne vode iz večjih globin, povečali pa so se tudi hribinski pritiski, kar je povečalo stroške za vzdrževanje jame. V letu 1960 sta bila pripravljena za odko-

pavanje v jami Kotredež 6. horizont, v jami Loke Kisovec pa 4. horizont. Odpiranje 4. horizonta v jami Loke—Kisovec je potekalo z izrednimi težavami. Tako je bil pri jašku Loke na 4. obzoru v letu 1957 vdor vode skupno s plinom, v letu 1960 pa v vzhodnem delu tega obzora vdor vode količine 14 m³/min skupno z velikimi količinami blata. Oba ta izbruha sta pretila prekinitvev odkopavanja v tej jami.

Leto 1960 in 1961 je bilo zelo uspešno glede višine proizvodnje, saj so rudarji dosegli rekorde in nakopali v letu 1960 684.300 t in v letu 1961 643.000 t premoga.

V letu 1961 pa sta rudarski kolektiv zatekli dve veliki nesreči. 11. marca 1961 je eksplozija metana v G polju na 9. etaži 6. obzora terjala 13 rudarskih življenj, jeseni istega leta pa je jamski ogenj zajel celotno jamo Orlek nad prvim obzorom in prekinil proizvodnjo v tej jami za pol leta.

V tem letu so namesto klasičnega podpiranja z lesom pričeli uvajati jeklene torne stojke in kasneje tudi jeklene stropnice posebne konstrukcije, kar je pripomoglo k lažjemu delu rudarjev in manjši porabi jamskega lesa. Ta sistem podpiranja na odkopih s polnim zasipom se je uvedlo v jami Kotredež in kasneje tudi na odkope v jami Loke, kjer se uporablja še danes.

V letu 1964 so v jami Kotredež ustavili odkopavanje na 6. obzoru v južnem delu kadunje in prešli na intenzivno odkopavanje v severnem krilu, kjer so bila takrat delovišča še na nivoju pod prvim obzorom v jami Orlek. V tem času so tudi preusmerili celoten pre-

voz iz dosedanje jame Orlek in severnega krila kotredežke kadunje na centralno polnišče vozičkov na 6. obzoru. Na vsej relaciji med prvim in 6. obzorom jame Kotredež je bil uveden transport po presipnih jaških oz. nadkopih ter po hodnikih z enoverižnimi transporterji.

S ciljem povečanja ekonomičnosti poslovanja so v letu 1965 uvedli širokočelno odkopno metodo z nadkopnim pridobivanjem premoga z višino etaže 7 m, ki so jo kasneje povečali ponekod tudi do višine 12 m. Ta sistem odkopavanja, ki so ga kasneje delno uvedli tudi v jami Loke, omogoča doseganje večjih odkopnih učinkov pri relativno majhni porabi jamskega lesa, ima pa to pomanjkljivost, da se pri tem načinu odkopavanja izgubi sorazmerno velike količine substance, povečan pa je tudi vpliv na površino.

Zaradi izčrpanja premogovih rezerv nad 4. obzorom v jami Loke so v tej jami v letu 1973 odprli 5. obzor in istočasno uredili transport z gumijastimi trakovi do jaska Loke na 4. obzoru.

Tako so postopno dopolnjevali odkopne metode in modernizirali tehnološki proces vse do leta 1974, ko so tudi v jami Kotredež na širokočelne odkope, kjer so odkopavali premog z nadkopnim pridobivanjem, uvedli samohodno hidravlično podporje najlažjega tipa firme Salzgitler. To podporje so rudarji hitro sprejeli ter je pomenilo bistveno olajšanje fizičnega dela na odkopih. Za strojno izdelavo hodnikov so v istem letu nabavili stroj F-6A — gosencičar teže 10 t z rezalno glavo, ki omogoča dnevno napredke pri izdelavi hodnikov preseka do 15 m² od 6 do 12 m.

V letu 1973 so pričeli v jami Kotredež z odpiralnimi deli pod 6. obzorom, ker je odkopavanje z nadkopnim pridobivanjem, kjer nastajajo relativno velike izgube premoga v ležišču, naglo približalo najnižjemu horizontu. Odpiranje novega 7. obzora je oviralo pomanjkanje finančnih sredstev, pa tudi vdori mulja na kontaktu med talnino in že omenjenim vodonosnim triadnim dolomitom, ki so se ga izogibale že tudi poprejšnje generacije rudarjev.

Morali so odstopiti od nameravane izgradnje glavnega transportnega upadnika v talnini ter se ponovno odločiti za krovno varianto. Kljub zaprekam smo v letu 1977 uspeli provizorno odpreti 7. obzor, ki leži 175 m pod morsko gladino. Sredstva za odpiranje novih odkopnih obzorij je zagotovila interesna skupnost elektrogospodarstva, ki je ugotovila skupno s širšo družbenopolitično skupnostjo ob porajajoči se energetske krizi, da bodo trenutno sicer drage tone

domačega premoga cenejše od uvožene energije in bodo pripomogle k stabilizaciji našega gospodarstva.

V letu 1977 so prišli do zaključka, da v jami Loke premogovne rezerve usihajo, razen na širšem področju, ki pa še ni raziskano. Zato so sklenili, da se v tej jami proizvodnja postopoma zmanjša in zaključijo v letu 1980. Istočasno pa so pričeli s forsiranim odpiranjem tudi naslednjega 8. obzora v jami Kotredež, tako da bi zagotovili čim manjši padec proizvodnje v rudniku Zagorje, potem ko bo zaključeno odkopavanje v jami Loke. V letu 1980 so začeli tudi jamska raziskovalna dela za morebitno odpiranje premogovih rezerv med jamo Kotredež in Loke, kjer so bila predhodno že izvedena v letih 1976 do 1980 raziskovalna dela z vrtnanjem.

Vse te nagle spremembe, uvedbo različne mehanizacije ter spremembe odkopnih metod so narekovali ekonomski pogoji in jamske razmere. Dvig cen lesa, električne energije in ostalega potrošniškega materiala je narekovalo tehničnemu vodstvu rudnika, da išče tehnične rešitve, ki bodo omogočale še nadalje rentabilno poslovanje rudnika. Ob tem so se samoupravni organi Premogovnika Zagorje srečevali še z ostalimi problemi, ki pa so bili čisto komercialne narave. Bila so obdobja, ko se je pojavilo vprašanje, če bo mogoče plasirati premog na tržišče. Deponije premoga so naraščale, enkrat napolnjene z drobnimi vrstami, drugič z debelimi vrstami. Ker niso imeli jasne perspektive, dolgoročnejše planiranje razvoja ni bilo mogoče. Povzročitelj takšnega stanja je bila naftna revolucija v 60 letih, ki je zbegala tudi naše gospodarstvenike, tako da se je naša industrija preusmerila na tekoča goriva in smo zamenjali lastne energetske vire. Rudnik pa je vse do 70. let vse manj vlagal v svoj razvoj. Projektiranih rudarsko odpiralnih del niso izvajali, ampak so jih reševali s provizorji.

To pa zaradi tega, ker rudnik ni imel sredstev za investicijske naložbe, bile pa so tudi nejasne perspektive nadaljnjih potreb po premogu. Posledica takšnega stanja je bil tudi odliv rudarjev v druge dejavnosti. Odhajali so strokovni, rudarski in ostali kadri ter tudi kvalificirani rudarji v druge veje industrije, kjer so videli boljše perspektive in pogoje dela. Kako so navedena dejstva vplivala na potek proizvodnje, je razvidno iz sledečih števil:

Leto	Št. zaposl.	proizv. (t)
1955	2269	550.000
1960	2357	685.000

1961	2115	643.000
1962	1954	684.300
1963	1909	649.600
1967	1705	600.000
1970	1290	507.000
1975	1094	356.000
1979	875	275.400

SKUPAJ 1955 do vključno 1979 leta 12.767.100 t.

Povprečna letna proizvodnja = 510 684 t.

Pomen rudnika Zagorje na razvoju zagorskega gospodarstva je bil zelo velik, saj v povojnih letih praktično ni bilo nobene druge industrije na zagorskih tleh.

Družbenopolitične organizacije in gospodarstveniki so bili prisiljeni naglo razmišljati o nadaljnjem razvoju zagorskega gospodarstva. Z ozirom na naraščanje prebivalstva je bilo nujno takšno razmišljanje, saj rudnik ni bil sposoben zapolniti odvisno delovno silo, ki je bila takrat v občini Zagorje. Poleg tega je bilo nujno povečati gospodarski potencial občine za potrebe celotne infrastrukture, šolstva, zdravstva, socialnega skrbstva ter kulture in telesne vzgoje. Ker je imel rudnik Zagorje poleg osnovne dejavnosti še močno razvite pomožne dejavnosti (gradbeno skupino, apnenice in elektrostrojne delavce) je bila to osnova za nastanek današnje zagorske industrije.

Najprej so se osamosvojile apnenice, zatem je iz gradbene skupine rudnika nastalo gradbeno podjetje Zagorje. V nadaljnji fazi se je v letu 1954 iz sredstev rudnika Zagorje pričela izgradnja nove tovarne keramičnih izdelkov na Izlahah. Zadnja faza osamosvojitve je bila izločitev elektrostrojnih delavnic, ki so se 1959. leta preimenovali v tovarno Varnost. Za normalen razvoj in napredek teh industrijskih objektov je rudnik Zagorje poleg osnovnih sredstev zagradil porajajočo se industrijo še finančno in tudi kadrovske. Kolektiv rudnika Zagorje je bil tudi iniciator in sofinanser še ostalih področij družbene dejavnosti, kot so: delavski dom, Zdravstveni dom, glavna cesta skozi Zagorje in še nekaj manjših objektov.

Takrat so nastala velika nasprotja pri samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah, ker se nekateri niso strinjali s takšnimi odločitvami. Proti takšnim odločitvam so bili v manjšini predvsem tisti, ki niso dolgoročno razmišljali ali preprosto povedano, zagovarjali so samo interese rudnika. V tistih trenutkih so imele družbenopolitične organizacije veliko odgovornost in težko delo, da so dokazovale nujnost in potrebo takšne odločitve za nadaljnji razvoj zagorskega gospodarstva. Že leta 1965 je bil opazen rahel padec fizičnega obsega proizvodnje in istočasno tudi zmanjševanje zapo-

slenih v rudniku. V tem letu postaja prvič tudi vprašljiva rentabilnost rudnika Zagorje in tudi vsa leta naprej so se samoupravni organi srečevali z resnimi finančnimi problemi. Že leta 1966 se začelja razmišljati o integraciji z rudnikoma Trbovlje in Hrastnik, ki sta že bila združena v enoten rudnik. Do končnega sklepa in referendumu o združitvi je prišlo leta 1968, ko so se rudniki v Zasavju preimenovali v DO ZPT Trbovlje, s temeljnimi organizacijami združenega dela premogovnik Hras-

tnik, Trbovlje, Zagorje, Separacija Zagorje in Trbovlje, TOZD RGD (rudarsko gradbena dejavnost in elektrostrojne delavnice v Trbovljah). V letu 1978 se je dosedanja samoupravna organiziranost dopolnila tako, da je iz temeljne organizacije na področju Zagorja nastalo pet temeljnih organizacij — TOZD Premogovnik Kotredež, TOZD Premogovnik Kisovec, TOZD Rudarske elektrostrojne delavnice in TOZD Separacija premoga, prav tako pa tudi TOZD Rudarski šolski center v okviru novo ustanov-

ljenega Rudarsko elektroenergetskega kombinata, ki si je ob rudarskem prazniku 1979. leta nadel ime Rudarski elektroenergetski kombinat Edvard Kardelj.

Ta kombinat vključuje poleg premogovnikov in spremljajoče dejavnosti tudi Termoelektrarno v Trbovljah.

(Iz knjižice 200 let Rudnika Zagorje in iz lastnih spominov sestavil: Jože Bračun, Stane Dobčnik, Leopold Grahek, in Metod Malo-vrh.)

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

IZBOLJŠANJE V BRITANSKEM PREMOGOVNIŠTVU

Po oceni britanskega ministra za energetiko bo z reformo britanskega premogovništva državna premogovniška družba National Coal Board (NCB) v finančnem letu 1983/84 že izkazovala dobiček. Vlada name-rava znižati dotacije NCB od 135 milij. v letu 1980/81 na 28 milij. v letu 1982/83. Za dosego tega cilja v petletnem planu NCB predvidevajo porast investicij iz raznih virov na 500 milij. letno. S temi investicijami bodo povečali produktivnost ter zagotovili namestitvev 30.000 novih rudarjev, saj je 50 % investicijskih sredstev namenjenih za reaktiviranje obstoječih premogovnikov ter 50 % sredstev za odpiranje novih nahajališč premoga. Britanska proizvodnja premoga je še pred 30 leti temeljila 97-0/0 na manualnem pridobivanju, današnja proizvodnja pa je 98-0/0 mehanizirana. V preteklem finančnem letu 1979/80 (do 31. 3.) je proizvodnja premoga v Veliki Britaniji porasla za 8 % na 125 milij. ton.

ARGENTINA BO GRADILA PRVO JEDRSKO CENTRALO

Argentinska vlada je pred kratkim odobrila pogodbo, ki je bila sklenjena med argentinsko

komisijo za atomsko energijo Cnea in švicarsko družbo Sulzer AG, o gradnji prvega atomskega reaktorja na težko vodo v provinci Chubuti. Cneasi je s tem pridobila pravico, da za izvedbo tega projekta potrebne kredite vključi v svoj proračun. Poleg tega je dobila polnomočje, da sama določi prospekcijske cene za uran (do 60.000 km površine za dobo 5 let). Trenutno že izvajajo projekcijska dela na 100.000 km² v južnih provincih Chubute in Santa Cruza.

VEČJI IZKOP RJAVEGA PREMOGA V ZRN

V ZRN so v letu 1979 izkopali približno 130 milij. ton rjavega premoga, kar je za 5 % več kot v predhodnem letu. Daleč najpomembnejša premogovna družba je Rheinbraun, podružnica Rheinisches - Westfälische Elektrizitätswerke AG (RWE), ki je v letu 1979 izkopala 116,4 (1978 : 109,3) milij. ton rjavega premoga, kar je 90 % celotne zahodnonemške proizvodnje. Največ, približno 100 milij. ton, so prevzele elektrarne. Sedanja kapaciteta vseh elektrarn na rjavi premog znaša v ZRN 11.400 MW letno. Vedno večji pomen dajejo tudi predelavi v brikete, prah rjavega premoga, fini koks in humus. Skupno so prevzeli predelovalni obrati lani 17 milij. ton rjavega premo-

ga, (+23,3 %), letos pa računajo že s polno izkoriščenostjo svojih kapacitet. Naložbe Rheinbraun AG so lani dosegle skupno 622 milij. DM.

JAPONSKA BO POVEČALA UVOZ PREMOGA ZA POTREBE TERMoeLEKTRARN

Zaradi stalnega porasta cen surove nafte bo Japonska močno dvignila porabo premoga tako v termoelektrarnah kot tudi v ostalih industrijskih panogah. Domača proizvodnja premoga za uporabo v termoelektrarnah bo v naslednjih letih ostala na konstantni ravni 10 milij. ton, uvoz pa se bo dvignil od 1,35 milij. ton na 3 do 9 milij. ton letos ter na 22 milij. ton v letu 1985 oziroma 53 milij. ton v letu 1990. Glavni dobavitelji tovrstnega premoga Japonski so Avstralija, Kanada, LR Kitajska, SZ, Južna Afrika in Kolumbija, v naslednjih letih pa se jim bodo pridružile še ZDA, Indija in Indonezija.

KOSTOLAC III. OBRATUJE POSKUSNO

Dne 15. avgusta letos so po večdnevnih preizkušnjah in preverjanjih vključili v omrežje elektrogospodarskega sistema SR Srbije agregate termoelektrarne Kostolac III. z močjo 210 megavatov. Poskusno

obratovanje bo trajalo pol leta. Kostolac III. je zelo pomemben elektrogospodarski objekt, saj ga vključujejo v omrežje prav v času, ko je žeja po tovrstni energiji največja in kilovati najpotrebnejši.

V MAKEDONIJI VEČ LIGNITA

O razvoju rudarstva s posebnim ozirom na premogovništvo v SR Makedoniji smo v našem glasilu v tej rubriki že večkrat pisali. Naj tudi tokrat omenimo, da za naslednje srednjeročno obdobje računajo v tej naši najjužnejši republiki na nove dodatne zmogljivosti. Lignit bo postal v tej republiki eden najpomembnejših energetske virov oziroma primarno gorivo v proizvodnji električne energije. Za posodobitev obstoječih in zgraditev novih premogovnikov bodo do leta 1985 namenili okoli 2 milijardi din. Proizvodnja lignita naj bi se zato dvignila od sedanjih 1,3 na bodočih 6,3 milijona ton letno. V glavnem bodo pridobljeni lignit uporabili za proizvodnjo električne energije v termoelektrarnah Bitola in Kičevo. S povečano proizvodnjo lignita v Oslo meju pri Kičevu in novega površinskega kopa Suvi Dol pri Bitoli bodo, tako računajo, v celoti pokrili potrebe naštetih elektrarn. Ti bosta proizvedli okoli 2,7 milijarde KWh električne energije, kar je toliko, kolikor je zdaj proizvedejo vse elektrarne v Makedoniji.

RUDNIK ŠTAVALJ — NOVE REZERVE PREMOGA

Pred nedavnim so v rudniku Štavalj v Srbiji našli nova ležišča premoga. Računajo, da ga je okoli 150 milijonov ton. Nahaja se v globini od devet do trideset metrov pod površino. Pridobivali ga bodo s površinskim kopom. Pri financiranju raziskovalnih del so sodelovali tudi porabniki premoga.

DAN RUDARJEV SRBIJE — POUĐAREK RENESANSI PREMOGA

Letošnji dan rudarjev Srbije, ki ga praznujejo vsako leto 6. avgusta, je potekal za premogovnike še posebno svečano. Rudarji so v zadnjem letu dni dobili glavno vlogo pri reševanju energetskega problema, in to brez sodelovanja še s kom drugim. Zato v srbskih premogovnikih težko sprejemajo ta naden poudarek premogu, ki pritiska na njihovo delo kot velika obveznost pa tudi teža odgovornosti. Rudarjem je razumljivo in jasno, da standard ljudi oziroma občanov v naši družbi v mnogočem zavisi prav od tega, koliko bomo nakopali premoga da v hladnih dneh ne bo hladnih prostorov v domovih, šolah, vrtcih, bolnišnicah, tovarniških prostorih in drugod. Zato je splošnega pomena, da rudarji nakopljejo čimveč premoga. Zavedajo pa se tudi, da se premog ne koplje sam. Poleg pridnih rok je potrebna tudi sodobna oprema, pa tudi odkrite rezerve premoga primerne za eksploatacijo. Premogovniki so v povojnem obdobju že odigrali zelo pomembno vlogo pri reševanju težav v naši domovini, zato je želja vseh, da bodo s skupno pomočjo to težko nalogo izpolnili tudi sedaj. V premogovnikih Srbije že sedaj ni mogoče najti niti tone dobrega premoga. Na področju Srbije je najbolj iskani premog iz Resavice, medtem ko se nekako še vedno otepajo lignita. Vse kaže, da jih bo zima prisilila, da se bodo odločali tudi za nakup surovega lignita.

Na sredstva za modernizacijo čakajo domala v vseh premogovnikih, da bi lahko začeli oziroma nadaljevali z izvajanjem investicijskih programov.

VNOVIČNA OTVORITEV PREMOGOVNKA

Občina Petrovac na Mlavi je sprejela ukrepe, da bi ponovno aktivirali premogovnik, ki so ga zaprli leta 1965. Dosedanje raziskave so pokazale, da leži

na tem področju več kot 200 milij. ton premoga raznih kakovosti. Z vnovičnim pridobivanjem premoga naj bi pričeli najprej v jami Melnica. Za eksploatacijo premoga na tem področju je zainteresirana tudi smederevska železarna.

SODELOVANJE KOLUBARE IN SEVERA

Med REIK Kolubara in Elektroindustrijo Sever iz Subotice že dalj časa poteka uspešno sodelovanje. Uradno pa so to potrdili 7. julija tega leta, ko so podpisali samoupravni sporazum o poslovno tehničnem sodelovanju in povezovanju. Po tem sporazumu bosta oba partnerja sodelovala pri razvoju, projektiranju, proizvodnji in montaži kompletnih sistemov za površinsko eksploatacijo. »Kolubara-Metal« se je kot nosilec proizvodnje bagrov za površinske kope v naši državi opredelil za izdelavo strojne, sever pa za izdelavo elektroopreme in avtomatike. Po sporazumu je predvideno, da bodo sodelovali tudi pri remontu elektromotorjev v okviru »Centralnega remonta« Kolubare. V prvih petih letih bodo servisna dela opravljali na nizkonapetostnih motorjih, kasneje pa bi opravljali ta dela tudi na večjih strojih. Oba partnerja pa naj bi sodelovala tudi pri drugih sorodnih delih.

VBih IZPOLNJUJEJO ENERGETSKO BILANCO

V prvem polletju tega leta so v Bosni in Hercegovini realizirali energetske bilanco za to obdobje. Industrijo in prebivalstvo so v načrtovanem okviru oskrbeli s potrebnimi vrstami energije. V prvem polletju so bosanske in hercegovske elektrarne proizvedle 4,5 milijard KWh električne energije, premogovniki so nakopali 6,65 milij. ton premoga, koksarne so proizvedle 883.500 ton koksa, rafinerije pa so predelale 936.822 ton naftnih derivatov.

PROGRAM VARČEVANJA Z ENERGIJO

Zvezni izvršni svet, Gospodarska zbornica Jugoslavije in konferenca mest Jugoslavije so pripravili skupni program dolgoročnih ukrepov za racionalizacijo, nadomestitev in varčevanje energije. To je prvi korak, ki naj bi doprinesel k ublažitvi energetske krize. V tem dokumentu so bili navedeni konkretni ukrepi in nosilci poslov, ki bodo dolžni poskrbeti za zamenjavo uvožene za domačo energijo in ki bodo sprejemali potrebne ukrepe za varčevanje vseh vrst energije.

Za uvoz nafte in njenih derivatov bo morala naša država letos plačati 3,5 milijard dolarjev, medtem ko smo pred letom dni plačali za isto količino nafte več kot polovico manj. Program dolgoročnih ukrepov predvideva pospešitev raziskovalnih del v zvezi z odkrivanjem rezerv premoga, nafte in plina ter drugih virov energije in hitrejšega vključevanja novih ležišč v eksploatacijo. Po dogovoru organizacij združenega dela je treba pospešiti zgraditev novih premogovnikov z jamskim odkopom. Ponovno bo treba aktivirati pred leti zaprte premogovnike, hkrati pa pospešiti tudi izdelavo projektov o možnostih večjega izkoriščanja vodne energije. V bližini večjih mest bo treba zgraditi kombinirane termoelektrarne in toplotne na premog, da bi hkrati zagotovili toplotno in električno energijo. Posamezni pobudniki programa varčevanja energije so prevzeli razne dolžnosti, ki jih bodo izpeljali v čimkrajšem roku.

ELEKTRIČNA ENERGIJA NA OSNOVI NAFTE

Med zahodnimi državami ima v proizvodnji električne energije na osnovi nafte največji delež Irska, kjer dosega 70 %. V ostalih državah znaša delež nafte v proizvodnji električne energije takole: Japonska 56 %, Danska 46 %, Belgija 34 %,

Francija 25 %, Velika Britanija 19 %, Nizozemska 17 %, ZDA 15 %, Avstralija 12 %, Švedska 11 %, ZR Nemčija 7 % in Švica 4 %.

DELEŽ JEDRSKIH ELEKTRARN V SVETOVNI PROIZVODNJI ELEKTRIČNE ENERGIJE V LETU 1979

Iz poročila mednarodne organizacije za jedrsko energijo (IAEO) je razvidno, da je v preteklem letu 233 (1978 : 227) jedrskih elektrarn s kapaciteto 119.000 (103.000) MW dobavilo 8 % celotne svetovne proizvodnje električne energije. V gradnji je bilo lani 225 jedrskih elektrarn s kapaciteto 204.000 MW. Do leta 1985 se bodo kapacitete jedrskih elektrarn dvignile na 290.000 do 350.000 MW, delež v svetovni proizvodnji električne energije pa na 12 %, kar predstavlja 400 milij. ton naftnih ekvivalentov oz. toliko, kot je dosegla proizvodnja nafte v Saudovi Arabiji leta 1978. V lanskem letu so bile po številu jedrskih elektrarn na prvem mestu ZDA z 69 elektrarnami v obratovanju in 89 elektrarnami v gradnji, na drugem mestu je bila SZ s 30 oziroma 16 enotami, sledili sta Japonska s 23 oz. 10 enotami ter Francija s 16 oz. 21. enotami.

NOVE PERSPEKTIVE

Če bi v rudnikih Kolubara nadaljevali s kopanjem premoga s prav takim tempom kot doslej, bi znane zaloge lignita v tem bazenu izčrpali že v prvih treh desetletjih prihodnjega stoletja. Za ta kombinat je zato izredno pomembna vpeljava novih tehnologij za kompleksnejše izkoriščanje zaloga premoga, kar bi lahko bistveno podaljšalo čas izkoriščanja zaloga. Prvi korak k uresničitvi te zamisli je študija »Perspektiva uporabe nuklearno — energetskih obratov v tehnologiji kompleksnejšega izkoriščanja premoga, kjer strokovnjaki u-

gotavljajo, da je treba v Kombinat Kolubara kar najhitreje začeti graditi avtomatične termične, kasneje pa jedrske energetske obrate za plinifikacijo premoga, polkoksa in predelavo v druge oblike oplemenitega premoga. Za izvedbo te zamisli bo Kombinat Kolubara sodeloval z Institutom za nuklearne znanosti Boris Kidrič iz Vinče.

PREMOGA NI TUDI SREDI LETA

Znane so nam iz dneva v dan novice, ki jih objavljajo dnevni časopisi, da trgovina nima na razpolago dovolj premoga. Včasih, še do nedavnega, ga je bilo možno kupiti saj v poletnih mesecih; temu pa sedaj ni tako. Trgovina je uvedla evidenco in predplačila kupcev, določila količino premoga, ki ga je možno nabaviti (v Ljubljani npr. 2 toni rjavega premoga ali 5 ton lignita) in ga v skladu z možnostmi nato dobavlja kupcem.

Že sedaj pa lahko trdimo, da jugoslovanski premogovniki letos ne bodo izpolnili svojega proizvodnega načrta, ki znaša od 50 do 52 milijonov ton. V I. poletju so ga nakopali 22 milijonov ton, kar je 6,5 % več kot lani v istem razdobju. Vzrokov za nedoseganje letošnjega proizvodnega načrta je več. Mnogo je bilo temu krivo slabo vreme (sneg, mraz), kar je v nekaterih rudnikih povzročilo zastoj. Nadaljnji razlog, ki je gotovo najpomembnejši, pa je ta, da ni dovolj mehanizacije, delovnih moči in da so na voljo le majhne zmogljivosti. Eventualno izpolnitev načrta bi lahko omogočila le večja vlaganja v modernizacijo in povečanje zmogljivosti. Vendar se tudi tega ne da doseči čez noč. (tl)

PROIZVODNJA JUGOSLOVANSKIH PREMOGOVIKOV V PRVI POLOVICI LETA 1980

Jugoslovanski premogovniki, ki proizvajajo vse tri vrste premoga, so v prvi polovici leta 1980 v primerjavi z letom 1979 dosegli naslednjo proizvodnjo:

	1. 1980 ton	1. 1979 ton
Celokupna proizvodnja vseh vrst premoga od tega:	22,153.000	20,806.000
— črni premog	206.000	235.000
— rjavi premog	4,884.000	4,774.000
— lignit	17,063.000	15,797.000

Rudniki črnega premoga so dosegli naslednjo proizvodnjo:

— Raša	129.000	149.000
— Ibarski rudnici	56.000	67.000
— Vrška Čuka	21.000	18.000

Rudniki rjavega premoga so dosegli naslednjo proizvodnjo:
v prvi polovici leta 1980

— Banovići	1,077.000	987.000
— Djurdjevik	734.000	722.000
— REK Edvarda Kardelja	679.000	700.000
— Kakanj	784.000	621.000
— Zenica	434.000	505.000
— Združeni rudniki rjavega premoga Srbije:	464.000	404.000
— Resavsko-moravski bazen	198.000	152.000
— Bogovina	84.000	114.000
— Aleksinac	101.000	85.000
— Soko	68.000	38.000
— Jasenovac	12.000	14.000
— Breza	242.000	333.000
— Mostar	127.000	132.000
— Kamengrad	91.000	115.000
— Miljevin	99.000	80.000
— Senovo	59.000	61.000
— Kanižarica	61.000	59.000
— Laško	20.000	25.000
— Trušnica	12.000	19.000
— Mesići	—	12.000

Rudniki lignita so dosegli naslednjo proizvodnjo:

Kolubara:		
— surovi premog	7,312.000	5,905.000
— sušeni premog	259.000	240.000
Kosovo:		
— surovi premog	3,141.000	3,528.000
— sušeni premog	197.000	137.000
Velenje:	2,260.000	2,300.000
Dobrnja — Lukavac	1,690.000	1,624.000
Kreka (Bukinje — Lipnica)	1,117.000	1,106.000
Kostolac	636.000	517.000
Pljevlja	576.000	427.000
Gračanica	160.000	126.000
Stanari	69.000	43.000
Lubnica	32.000	58.000
Stavalj	18.000	31.000
Despotovac	22.000	22.000
Tušnica II	14.000	6.000
Muhadžer Babuš	10.000	8.000
Bajovac (Kraljevo)	7.000	7.000

(Podatke smo povzeli iz Informacij Rudarskega instituta Beograd).

Stanje nas je opozorilo na dejanje

V letošnjem letu smo čestokrat zrlili na prazne police v trgovinah, kjer so se nam še pred dobrimi sedmimi meseci ponujali pralni praški, kava in še nekateri artikli, ki so jih ob potrošniški mrzlici v zadnjih mesecih, poskrili v domača skrivališča. Kam nas to vodi, smo že tudi ugotovili po kritičnem stanju, ki nas je opozorilo na dejanja! Seveda pa se nam pri vsem tem negativnem početju naših kupcev zastavlja še eno bistveno vprašanje, in sicer, kaj so storile inšpekcijske službe. V bistvu so le-te tokrat odigrale zgolj funkcijo ocenjevalcev nastalih razmer, namesto da bi opozorili vse tiste, ki so dezinformirali ljudi, potrošnike. Čestokrat pa bi morali v črne knjige zapisati tudi same trgovce, ki so pod pulti skrivali blago in še dramatizirali stanje. Potrošniških svetov pa sploh ni bilo čutiti, kot da jih ni, kot da bi te stvari morali reševati neki višji, drugi organi in sveti. V bodoče bomo o stvareh morali pač takoj odločati, in ne po toči zvoniti. Torej preskrba z živili in ostalimi artikli naj bo tudi tema za sestanek v krajevni skupnosti, še zlasti pa potrošniških svetov, ne da bomo na osnovi stanja (negativnega) zaznavali dejanja.

Drago Jamnik

IZPOSOJENI TRENUTKI RESNICE

V dobrem zakonu je skrb polovična, a veselje podvojeno.

Knjiga je prijatelj, ki nikdar ne razočara.

Lažnivec se vedno izda z zaklinjanjem.

Bivši prijatelj je hujši kot sovražnik.

Rana, ki jo zada prijatelj, se nikoli ne zeceli.

V nekaj vrstah

V HRASTNIKU BOLJŠA PROMETNA UREJENOST

Znano je, da v Hrastniku redni avtobusni promet že dolga leta ni urejen takò, kot bi pričakovali in kot bi bilo treba v korist občanov. Vse pa kaže, da se bo zadeva pomaknila z mrtve točke. Prometni podjetji SAP Viator in Izletnik pripravljata program izboljšav avtobusnega prometa v Hrastniku, kakor tudi medkrajevnih. V bodoče naj bi avtobusi vozili tudi ob nedeljah in praznikih tako kot ob delavnikih. Upoštevali bodo štirirazmerno delo v Steklarni in Tovarni kemičnih izdelkov ter druge želje organizacij združenega dela. Uredili bodo tudi nekatera avtobusna postajališča v Hrastniku in na Dolu.

OTROCI IZ SALLAUMINESA NA DEBELEM RTIČU

Občini Trbovlje in Sallaumines v Franciji, sta pobrateni že vrsto let. V tem okviru je letos julija in avgusta letovala skupina otrok iz občine Sallaumines na Debelem rtiču. Počutili so se dobro, le v začetku jim je delalo težave neznanje slovenskega jezika. Posebno so bili navdušeni nad ogledom Pirana, Kopra in Postojnske jame in pa seveda Trbovelj. V zameno pa je avgusta odšlo 10 učencev iz Trbovelj v Francijo, v Sallaumines, na nekajdnevno letovanje.

GRADNJA BLAGOVNICE V HRASTNIKU PO NAČRTU

V Hrastniku so pristopili k izgradnji drugega dela blagovnice. Pridobili bodo 2.300 m² novih prostorov. Investicije znašajo 53 milijonov din, kot investitor pa nastopa SOZD MERCATOR z združenimi sredstvi svojih delovnih organizacij in TOZD. Projekt je pripravil Projekt — inženiring Mercator,

Ljubljana. Dela izvaja SGP Hrastnik, končana pa bodo predvidoma do konca letošnjega leta. Doslej so potekala po načrtu.

OSNUTKI SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV V TEMELJIH PLANA 1981—85 V RAZPRAVI

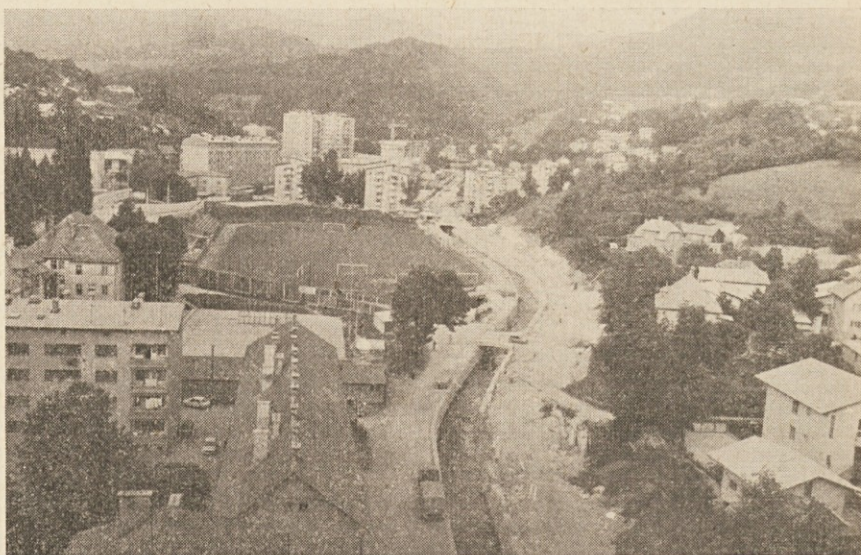
Pred tedni so predložile samoupravne interesne skupnosti občine Trbovlje, vsem organizacijam združenega dela in krajevnim skupnostim ter drugim organizacijam in delegacijam, v razpravo osnutke samoupravnih sporazumov o temeljih plana za naslednje srednjeročno obdobje 1981—85. Razprava traja do konca avgusta tega leta. Časa torej ni mnogo, posebno še, če upoštevamo poletni čas in številne odsotnosti z dela zaradi letnih dopustov. V okviru teh razprav pa se bodo morali nujno dogovoriti o virih financiranja posameznih dejav-

nosti v naslednjem obdobju. Predlagatelji žele, da bi dobili do konca avgusta stvarne pripombe na predložene osnutke samoupravnih sporazumov.

ZBORI DELAVCEV O POSLOVANJU V I. POLLETJU

V juliju in avgustu letos so potekali v vseh organizacijah združenega dela zbori delavcev. Razpravljali so o doseženem poslovnem rezultatu v prvih šestih mesecih tega leta.

V splošnem razprave niso bile zelo živahne, kar seveda nikomur ni v prid in je prejšnjemu škodljivo kot koristno. Dana je bila prilika, da bi se o posameznih zadevah lahko temeljito pogovorili, predvsem o izpolnjevanju delovnih in finančnih načrtov, izvajanju stabilizacijskih ukrepov, zadržkih za doseganje boljših rezultatov, izvoza in uvoza, izvajanju in učinkovitosti investicijskih del in nabav,

Naši kraji iz dneva v dan spreminjajo svojo podobo. V Trbovljah letos pospešeno regulirajo Trboveljščico, grade novo vzporedno cesto, polagajo kanalizacijo, vodovodne cevi, grade mostove, tu in tam pa je treba porušiti tudi kakšen stanovanjski ali poslovni objekt. Fotografija prikazuje že novo stano Trboveljščice in traso bodoče nove ceste za športnim stadionom. (Foto A. Bregant)

Dosedanji tržni prostor so začasno premestili na prostor za Delavskim domom oziroma pred Rudarski dom. (Foto A. Bregant)

kadrovski problematiki, predvsem pa še večjemu angažiranju v naslednjih mesecih za izpolnitev proizvodnih in finančnih načrtov, pa tudi pripravah na naslednje srednjeročno obdobje.

TRŽNICO V TRBOVLJAH ZAČASNO PRESTAVILI

Komunalna skupnost Trbovlje izvaja letos v okviru svojega programa obsežna komunalna dela. V ta program dela spada gradnja vzporedne ceste ob Trboveljščici od Leninovega trga do Trga revolucije, regulacija Trboveljščice, gradnja kanalizacije in kolektorja oziroma čistilne naprave, pa tudi prestavitve tržnice na Trgu svobode. Da bi z deli pri nadaljnji regulaciji potoka in gradnji ceste nadaljevali, je treba odstraniti še nekaj ovir. Te so predvsem: Gorjupova hiša, upravno-stanovanjska zgradba Klavnice, pokrita tržnica (lopa), pritlična zgradba tržnice oziroma prodajalne Kmetijske zadruge Trbovlje, paviljona slaščičarne Hamiti, pa tudi zgradbe ob začetku Partizanske ceste ob potoku. Večino teh del so že opravili. Dela do Trga svobode naj bi v grobem dokončali letos.

Trboveljska tržnica je na dosedanjem dolgoletnem prostoru sklenila svoje večdesetletno delo v soboto, 2. avgusta 1980. Še

isti dan so tržno lopo v popoldanskem času pričeli podirati, naslednje dni pa še upravno-stanovanjsko hišo ob Klavnici in pritlično zgradbo tržnice. Hkrati so dokončali delavci DO KOP, TOZD KOC Trbovlje po naročilu Komunalne skupnosti Trbovlje novo ploščad za tržnico in to za Delavskim domom oziroma Rudarskim domom. Prejšnje zelenice oziroma park so nasuli z gramozom in asfaltirali. Lokacija res ni najbolj posrečena, je pa le začasna. V sredo 6. avgusta so branjevke in prodajalci trboveljskega »Ponterosa« že prodajali na novem tržnem prostoru, ki je v neposredni soseščini dosedanje tržnice. Nova tržnica pa bo stala približno tam, kjer stojijo objekti Klavnice. To pa bo šele po dokončanju regulacije potoka, zgraditvi ceste, prekritjem potoka, ureditvi kanalizacije in ostalih komunalnih del na tem območju.

OB POMANJKANJU — VEČ HUMANOSTI

Zadnje čase se je dogajalo, da je občasno zmanjkalo v naših trgovinah tega ali onega artikla — pralnih praškov, olja, kave itd. Kot običajno že v preteklosti, se je tudi tokrat pri nekaterih občanih pokazala huda slabost — nekateri so se s

posameznimi dobrinami dobro založili, drugi so ostali praznih rok. Podobno se je dogodilo tudi koncem julija oziroma v začetku avgusta, ko so napovedali podražitev kruha zaradi dražje moke. Nekateri občani so kupili pred podražitvijo večje količine kruha in s tem preprečili drugim, da bi se z njim oskrbeli za normalne potrebe. Čeravno se tisti, ki so kupili večje količine kruha, niso mnogo okoristili, pa so pokazali svoj nehumani odnos predvsem do tistih občanov, ki imajo majhne osebne dohodka in večje družine. Le-ti namreč niso mogli kupiti najosnovnejšega živila, kruha. Na srečo to ni dolgo trajalo.

KOMUNALNA SKUPNOST HRASTNIK USPEŠNA

V načrtu je, da se bodo v kratkem združile strokovne službe stanovanjske, komunalne in stavbno zemljiške interesne skupnosti v Hrastniku. Na ta način žele doseči še večjo učinkovitost, predvsem pa pocenitev teh služb.

Že doslej pa se je komunalna skupnost v Hrastniku zelo angažirala pri oskrbi občanov s pitno vodo, z ureditvijo dodatnih zajetij pitne vode v Čečah oziroma v Bobnu, čiščenju naselij, cest in pločnikov, urejanju zelenic in parkov, veliko pa se bodo morali angažirati tudi pri urejanju kanalizacije in zgraditvi čistilne naprave.

SREDNJEŠOLSKI CENTER — PRIČETEK DEL V LETU 1981

Že v prejšnji številki našega glasila smo na kratko omenili problematiko dozidave gimnazijske zgradbe v Trbovljah za potrebe Srednješolskega centra v Trbovljah. V tej številki pa lahko dodamo še nekaj podatkov.

Junija letos so imeli vsi odgovorni organi v revirjih sejo, na kateri so bili zastopani predstavniki vseh treh revirskih občin, družbenopolitičnih organizacij, izobraževalnih skupnosti

in drugi. Dogovorili so se, da naj do 15. septembra letos vse tri občine pripravijo predlog o načinu zbiranja potrebnih sredstev za dograditev oziroma zgraditev objekta. Z deli naj bi namreč pričeli v letu 1981. Predračunska vrednost objekta znaša po sedanjih podatkih preko 120 milijonov din (12 milijard S-din). Vsako nadaljnje odlaganje podražuje gradnjo letno za najmanj 10 milijonov din oziroma za staro milijardo, zato je z gradnjo tudi s tega stališča treba pričeti čimprej. Od skupnega zneska naj bi v Trbovljah zbrali 50 % vseh sredstev, v Hrastniku in Zagorju pa po 25 % vseh potrebnih sredstev.

Investitor je zaprosil za kredit tudi Republiško izobraževalno skupnost. Kljub pravočasno vloženi dokumentaciji kaže slabo, saj je treba hkrati predložiti tudi dokazila o lastnem financiranju. Tega pa še ni, ker se bodo občine do 15. septembra letos šele dogovorile, kako bodo zbirale potrebna sredstva.

Čez dve leti bo ponovna verifikacija šol in če do takrat ne bomo imeli novega objekta, s katerim bi izpolnjevali z zakonom zahtevane pogoje, obstaja nevarnost, da bomo izgubili nekatere oddelke srednješolskega centra. Posledice za revirje bodo lahko zelo težke.

TOVARNA POHIŠTVA V TRBOVLJAH V ŠKRIPCIIH

V februarju letos je izšel zvezni zakon o omejevanju prepovedi gradnje administrativnih oziroma poslovnih zgradb, kar sodi v okvir stabilizacijskih ukrepov. Ker ima Tovarna pohištva v Trbovljah, ki v svojih koreninah izvira iz bivše mizar-ske delavnice, v osrednjih rudniških delavnicah (sedaj STT) v svojem proizvodnem programu v glavnem izdelavo pisarniškega pohištva, je nastala zaradi zastojev v prodaji huda stiska. Težave so se pokazale že v I. polletju, vendar postajajo vse hujše v drugem polletju letos. Naročila so se zmanjšala za

polovico, pri tem pa naraščajo stroški materiala, drugih storitev, energije itd. Kolektiv išče rešitev skupno s SOZD Slovenijales v dodatnem proizvodnem programu. Izdelovati naj bi pričeli ploskovno masivno pohištvo, kompletne hotelske sobe in podobno. Usmeriti se nameravajo na izvoz. Upajo, da bodo nastopajoče težave odpravili.

SUŠA PRI PRIREDITVAH

V poletnih mesecih je že več preteklih let tudi v revirjih vse manj prireditvev — kulturnih, športnih, zabavnih ipd. Izjema so le prireditve, ki se vsako leto zvrste ob občinskem prazniku občine Zagorje v prvi polovici avgusta in pa kinematografi. Vsa društva — kulturna, športna in druga naj bi v naslednjih letih predvidela razne nastope vseh oblik, vključno z vesellicami, tudi v poletnih mesecih. Več naj bi bilo v stanovanjskih naseljih tudi promennadnih koncertov — godbenikov, pevcev, zabavnih ansamblov in drugih.

SREDNJEROČNA USMERITEV GP RUDAR

Gostinsko in slaščičarsko podjetje Rudar iz Trbovelj ima dokaj ambiciozne načrte za naslednje srednjeročno obdobje. V začetku avgusta letos so v levem krilu hotela Rudar uredili delikatesno prodajalno, ki že obratuje. V novem stanovanjskem bloku na Leninovem trgu, ki ga pravkar gradi stanovanjska skupnost Trbovlje pa bodo uredili specializiran lokal s srbskimi specialitetami. V lokalu nameravajo predvajati tudi srbsko glasbo. Pri ureditvi lokala bodo sodelovali s pobratenim Lazarevcem. Urediti nameravajo tudi mlečni bar z raznimi mlečnimi napitki, sladicami ipd. Adaptirati nameravajo Dalmatinsko klet, bivšo gostilno »Čaruga«, predvsem pa adaptirati kegljišče v hotelu za potrebe

samopostrežne restavracije in povečati kuhinjo. To pa je v Trbovljah že dalj časa izredno aktualno in potrebno.

POČITNIŠKO NASELJE NOVIGRAD — UREDITEV OKOLICE

Počitniška skupnost Hrastnik, ki opravlja s počitniškim naseljem Novigrad, je letos pristopila k dodatnemu urejevanju okolice in paviljonov. V načrtu imajo tudi izmenjavo letovalcev s sindikati iz Slovaške.

RTV LJUBLJANA — TESNEJŠE SODELOVANJE

Pred nedavnim so predstavniki RTV Ljubljana in lokalnih radijskih postaj v Sloveniji podpisali nov samoupravni sporazum. Ta vsebuje razširitev programa, medsebojno sodelovanje, financiranje in podobno. Poudarjeno je, da za delo lokalne radijske postaje odgovarja ustanovitelj. Sporazum je podpisal tudi delegat Radia Trbovlje. (tl)

»...Prav zato mora biti plan v razmerah socialističnega samoupravljanja — poleg tega, da uravnava materialne tokove v družbeni reprodukciji — predvsem oblika združevanja dela in dohodka in nato oblika za delitev skupno ureničnega dohodka na nosilce skupnega plana, na podlagi njihovega tekočega dela in rezultatov gospodarjenja z družbenim kapitalom, to je z njihovim in družbenim minulim delom, ki ga opravljajo...«

E. Kardelj: Samoupravljanje

1, DZS, Lj. 1979

PROIZVODNJA IN PORABA ELEKTRIČNE ENERGIJE V SLOVENIJI — GWh

Za leto	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Proizvodnja HE na pragu	2.275	2.478	2.196	2.612	2.647	3.440
Proizvodnja TE na pragu	3.026	3.407	3.762	3.315	4.084	3.347
Nakup od industrijskih elek.	1	1	1	1	1	3
Prejem iz drugih republik	711	502	559	905	866	1.039
Uvoz iz inozemstva	195	130	166	113	27	28
Razpoložljiva energija	6.208	6.518	6.684	6.946	7.625	7.857
Oddaja v druge republike	129	323	69	98	302	144
Izvoz v inozemstvo	258	61	145	24	40	33
Poraba v Sloveniji	5.821	6.134	6.470	6.824	7.283	7.680
Letni % porasta	8,6	5,4	5,5	5,5	6,7	5,5
Razdelitev porabe v Sloveniji:						
a) neposredni uporabniki	1.763	1.832	1.859	1.887	1.907	1.954
b) ostali uporabniki na 110 kV	—	—	—	—	130	155
c) uporabniki na 1 kV—35 kV	1.894	2.000	2.199	2.366	2.449	2.636
d) gospodinjstvo	1.191	1.223	1.328	1.405	1.543	1.600
e) ostali uporabniki na 0,4 kV	480	502	547	572	627	666
f) izgube v prenosnem omrežju	165	185	172	187	207	229
g) izgube v distrib. omrežju	328	392	365	406	420	440

Zakaj in kdaj je treba zdraviti arterijsko hipertonijo

(zvišan krvni pritisk)

Očitno je, da je uspeh zdravljenja arterijske hipertonije odvisen od stalnega zniževanja krvnega pritiska. Slabo vođeno zdravljenje ne koristi, temveč celo škoduje. Poleg spretnosti, ki jo zahteva dosledno zdravljenje pa morata imeti zdravnik ka'or tudi bolnik veliko mero

potrpljenja. Ker se hipertoničnik vsaj prva leta bolezni sploh ne počuti bolnega, ga je treba prepričati o potrebnosti zdravljenja.

Zdravljenje zvišanega krvnega pritiska pa je:

- vzročno
- simptomatično

Vzročno zdravljenje je operativno in konzervativno. Operativno zdravimo, kadar ima bolnik npr. tumor nadledvične žleze, ki je posledični vzročnik povišanega krvnega pritiska. Konzervativno zdravljenje pa je v prvi vrsti zdravljenje kroničnih vnetij ledvic, včasih tudi stanj s čezmernim izločanjem hormonov skorje nadledvične žleze, ko operacija ni možna.

O simptomatičnem zdravljenju pa govorimo, kadar ne najdemo vzroka zvišanega krvnega pritiska ali ko pri sekundarni hipertoniji operativni poseg ne pride v poštev ali je bil neuspešen.

Simptomatično zdravljenje zajema:

- zdravljenje z zdravili
- splošni ukrepi
- dieta
- izključitev drugih rizičnih dejavnikov
- zdravljenje posledic zvišanega krvnega pritiska.

a) Zdravljenje z zdravili:

Cilj zdravljenja z zdravili ob splošnih ukrepih in dieti je trajna normalizacija krvnega pritiska od 150—160/95—100. Zdravila je potrebno jemati redno po zdravnikovih navodilih in ne le takrat, kadar se slabše počutimo. Hitrost zniževanja krvnega pritiska je odvisna od stopnje arterijske hipertonije, njenega trajanja in že nastalih okvar na organih ter od starosti bolnika. Hitro znižanje je potrebno samo v hipertonični krizi, to je v stanju, ko je bolnik nenadno smrtno ogrožen, sicer se pa krvni pritisk znižuje postopoma. Zlasti pri starejših bolnikih, ki imajo že hude spremembe na ožilju posameznih organov, moramo visok krvni pritisk zniževati zelo počasi. Eno osnovnih pravil za zdravljenje visokega krvnega pritiska je, da ga zdravimo ambulantno. Indikacije za zdravljenje v bolnišnici so omejene na hudo ali težko vodljivo arterijsko hipertonijo, na hipertonično krizo ter na hude možganske, ledvične in srčne zaplete.

Danes imamo na voljo veliko zdravil, ki znižujejo krvni pritisk in delujejo na različne načine. Najbolj znana so:

— diuretična sredstva — pospešujejo izločanje soli iz telesa (npr. Moduretic, Tiaren itd.);

— blokatorji beta adrenergičnih recptorjev (Trasicor);

— diuretiki, ki ohranjajo kalij (Aldactone) in številna druga zdravila.

Najboljše uspehe dosežemo s kombinacijo več zdravil, ki delujejo različno. S tem dosežemo večji celotni učinek in zmanjšamo dozo posameznega zdravila ter se s tem izognemo verjetnosti sopojava. Tako zdravimo vsako hujšo obliko arterijske hipertonije. Samo milejše oblike zdravimo z enim

samim zdravilom, če zadostuje nižja doza.

Naj omenim še nekaj najpogostejših komplikacij ki jih povzročajo zdravila, ki znižujejo krvni pritisk:

— **tostatična hipotonija:** ob prehodu iz ležečega v pokončni položaj telesa krvni pritisk preveč pade, pojavi se omotica, vrtoglavica, tema pred očmi, možna je celo kratkotrajna izguba zavesti;

— **pomanjkanje kalija v telesu;**
— **manifestacija prej ilatentne (prikrite) sladkorne bolezni;**
— **zvišanje sečne kisline v krvi.**

Splošni ukrepi pri zdravljenju zvišanega krvnega pritiska

Splošni ukrepi so enako pomembni kot sodobna zdravila, ki znižujejo krvni pritisk. Pri 15 %—20 % bolnikov z arterijsko hipertenzijo nam uspe bistveno znižati krvni pritisk samo s splošnimi ukrepi, in sicer mora bolnik:

spremeniti način življenja
opustiti škodljive navade in razvade.

Spremeniti način življenja: hipertonič si mora urediti življenje tako, da ni izpostavljen vznemirjenju, naglici in konfliktnim situacijam. Bolezenskemu dopustu se običajno izogibamo in pride v poštev le pri težjih oblikah hipertenzije.

Delo: ne sme presegati fizične in duševne sposobnosti posameznika.

Dnevni počitek: spanje 6—7 ur, sprostitiv 0,5—1 uro, rekreacija uro dnevno.

Sprostitiv: ležite, zaprite oči, počasi in globoko dihaite ter sprostite vse mišice, nazadnje prenehajte tudi z razmišljanjem.

Rekreacija, šport: primerno boleznin in starosti so priporočljive vse oblike telesne aktivnosti na čistem zraku (predhodno posvet z zdravnikom). Odsvetujemo pa tekmovalni šport.

Letni dopust: po možnosti ga izkoristite v dveh delih (poleti in pozimi).

Opustiti škodljive navade in razvade

— pretiravanje pri jedi (prekomerno dovajanje kalorij povzroča debelost);

— kajenje (hipertoniku je potrebno resno odsvetovati kajenje. Nesmisel je namreč, da skušamo odstraniti rizični dejavnik hipertenzije, puščamo pa vendar rizične dejavnike za arteriosklerozo, med katere spada tudi kajenje;

— pitje kave ali čaja (zlasti večkrat dnevno);

— uživanje alkohola (le-ta namreč stopnjuje pomirjevalni učinek zdravil, ki znižujejo krvni pritisk in povzročajo povečano krčenje ožilja);

— pretirana uporaba zdravil, posebno proti bolečinam — analgetiki.

Dieta

Tako kot pred odkritjem zdravil, ki znižujejo krvni pritisk, je tudi še danes dieta zelo važen člen v zdravljenju arterijske hipertenzije. Osnova zdravljenja je dieta, revna s soljo. S strogo omejitvijo soli lahko dosežemo znatno znižanje krvnega pritiska pri 30—40 % hipertonicov. Vendar vsebuje takšna dieta manj kot 1 g soli dnevno in je neznosna, tako da se je bolniki ponavadi ne držijo. Zato je bolje predpisati dieto s 3—4 g soli na dan in dodatkom zdravil, ki pospešujejo izločanje soli iz telesa. Takšna dieta je znosna. Naša običajna hrana vsebuje 10—14 g soli na dan. Tolikšne količine soli pa ne izloči nobeno zdravilo. Da je hrana bolj okusna, si pomagamo z začimbami vseh vrst.

Velikokrat ima hipertonič tudi preveliko telesno težo. Zato spada v njegovo dieto tudi omejitev kalorij. Tudi debelost je rizični dejavnik za arteriosklerozo. Dodatno športno udejstvovanje je pri hujšanju sicer potrebno, ni pa odločilno za shujševalni proces. Bistvena je omejitev kalorij.

V kolikor je potrebna pri zdravljenju visokega krvnega pritiska tudi omejitev tekočin, to določi zdravnik na osnovi funkcije srca, izločanje seča, eventuelnih oteklin, itd. Prav tako določi še dodatne ukrepe pri bolnikih, ki bolujejo za sladkorno boleznijo, ali pri zvišanih maščobah v krvi, itd.

Rizične dejavnike iščemo in jih skušamo odstraniti. Zdrav način življenja, ker je temeljni pogoj za uspešno preprečevanje in zdravljenje zvišanega krvnega pritiska, pa zahteva od posameznika več ali manj odpovedi. Šele, ko si bolnik uredi pravilen, zdrav način življenja, opusti škodljive navade in razvade in uživa pravilno dieto, ki mu jo je predpisal zdravnik — torej ko so odstranjeni vsi škodljivi dejavniki, takrat naj šele seže po zdravilih, če bo to še potrebno.

Hipertonič z lahko ali srednje hudo, vendar dobro urejeno arterijsko hipertenzijo brez bistvenih zapletov na organih je na splošno polno, delavno, poklicno in opravilno sposoben. Razumljivo pa je, da nekateri poklici in delovna mesta za hipertonika niso primerna npr. poklicni voznik, višinsko delo, delo pri visokih pečeh pri odprtem ognju ali veliki vročini, poklicno gasilstvo ter dela, ki so povezana z enostranskimi ali dlje časa trajajočim velikim telesnim naporom. Za hipertonike, ki delajo na takih delovnih mestih, je potrebno poiskati možnost prekvalifikacije v okviru poklicne rehabilitacije.

dr. MARIO PODOBNIK

Humor in anekdote

Mesar je imel v mesnici ogromnega psa — bernardinca. »Pa se ne bojite, da bi vam pes požrl vse meso?« je nekoč vprašala Francka mesarja. »Ne, to pa ne«, je odgovoril mesar. »Ta pes je dober kot duša, ta meso samo obliže.«

Možje ki trdijo, da so doma gospodarji, lažejo tudi ob drugih prilikah.

Francelj je sedel pred televizorjem in gledal olimpijske igre. Nenadoma se je obrnil in dejal ženi: »Ali nisi nekaj rekla?« — »To je bilo že včeraj,« je odgovorila žena.

»Francelj, ali ti ponoči smrčiš?« — »Garantiram, da ne.« — »Kako pa to tako sigurno veš?« — »Ja, veš, zadnjič sem celo noč čul in poslušal pa nisem niti enkrat zasmrčal.«

Glasilo Srečno izdaja SOZD Revirski energetske kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Rudi Kreže. Glasilo ureja uredniški odbor: Jože Skrinar, Hinko Jazbec, Matjaž Cerovac, Ivan Grobinko, Dragica Bregant, Janez Oberžan (predsednik odbora), Emil Kohne (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik). Naklada 3.200 izvodov.

Za člane kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Tisk KTL — TOZD TIKa Trbovlje.

Vsem članom kolektiva kombinata!

Glasilo SREČNO je naše skupno glasilo.

Veseli bomo slehernega prispevka, ki ga boste poslali v objavo.

Sodelujte v akciji Tisoč delavcev — tisoč sodelavcev!